

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ през 2020 г.

София, 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

стр.

ВЪВЕДЕНИЕ.....	6
ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПРЕЗ 2020 г. НАКРАТКО В ЧИСЛА	8
МИСИЯ, ВИЗИЯ, ПРИНЦИПИ, ЦЕННОСТИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	10
ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА НОИ	11
АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА НОИ ПРЕЗ 2020 г.	14
ДЕЙНОСТИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	14
I. ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ.....	14
1. Методологически дейности по отпускането и изплащането на пенсиите	15
2. Отпускане и изплащане на пенсиите по българското законодателство в ТП на НОИ.....	17
II. ОСИГУРЯВАНЕ И КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ.....	19
1. Парични обезщетения и помощи.....	21
2. Методология на осигуряването и контрол	23
3. Медицинска експертиза на работоспособността	27
4. Профилактика и рехабилитация	31
5. Трудови злополуки и професионални болести	34
III. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ	39
1. Краткосрочни обезщетения по европейски регламенти и международни договори ...	40
2. Пенсионно осигуряване по европейски регламенти и международни договори	40
3. Методическа дейност, процесуално представителство и контрол.....	41
IV. ОСИГУРИТЕЛЕН АРХИВ	42
1. Методология на осигурителния архив.....	42
2. Осигурителен архив в ТП на НОИ	43
3. Електронен осигурителен архив.....	46
V. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ	51
1. Функционални модули на ИС на НОИ	52
2. Предоставяне на информация по сключени споразумения и договори за обмен на информация с организации, ведомства и потребители	55
3. Европейска интеграция и международни договори	56
4. Електронни услуги.....	58
5. Управление на услуги и процеси.....	61
6. Техническо и комуникационно осигуряване	61
VI. АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ	62
1. Бюджет на държавното обществено осигуряване	62
2. Прилагане на актюерски техники и модели	64
3. Статистически справочници и бюлетини	65
4. Анализи, обзори и информационни материали	66
5. Стратегическо и оперативно планиране и управление на риска в НОИ	67
ДЕЙНОСТИ НА ОБЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	68
I. ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ	68
1. Осигурително законодателство	68
2. Правно обслужване.....	71
II. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА	72

1. Планиране и провеждане на обществени поръчки	72
2. Управление на собствеността	72
III. ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ	74
1. Финансово-счетоводна дейност и банково обслужване	74
2. Инвестиционна дейност по отношение на свободните средства на Учителския пенсионен фонд (УчПФ)	75
IV. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ.....	76
1. Структура и разпределение на щатната численост в НОИ.....	76
2. Прилагане на системата за натовареност на звената и дейностите в ТП на НОИ.....	78
3. Администриране на персонала	79
4. Профил на персонала, зает в основната численост на администрацията на НОИ	81
5. Набиране, подбор и професионално развитие на персонала в администрацията на НОИ	83
6. Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.....	85
V. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ	87
1. Контактен център.....	87
2. Връзки с обществеността	90
3. Популяризиране на електронните услуги на НОИ	92
4. Интернет страница.....	93
5. Проучване на удовлетвореността на клиентите на НОИ	93
VI. МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ.....	97
1. Междуинституционални и вътрешно институционални работни групи и срещи.....	97
2. Партньорство с международни организации и чуждестранни осигурителни институции.....	98
3. Проекти с международно финансиране.....	100
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ.....	102
I. СИГУРНОСТ	102
1. Регистратура за класифицирана информация и контролни пунктове в НОИ.....	103
2. Специален регистър.....	103
3. Управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка (УК и ОМП).....	103
II. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ	105
III. ВЪТРЕШЕН ОДИТ.....	106
IV. ИНСПЕКТОРАТ	107
1. Планови проверки.....	108
2. Извънпланови проверки	108
3. Дисциплинарни производства, мониторинг по спазване на препоръките и предложенията и други дейности.....	110
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	112
1. Обща организационна схема на НОИ.....	113
2. Административна структура на НОИ.....	114
3. Административна структура на ТП на НОИ.....	115
4. Административна структура на ТП на НОИ – София-град.....	116

СЪКРАЩЕНИЯ И АКРОНИМИ

АД	Акционерно дружество
АЗ	Агенция по заетостта
АИС	Автоматизирана информационна система
АСП	Агенция за социално подпомагане
БНБ	Българска народна банка
ГД ГРАО	Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“
ДА ЕУ	Държавна агенция „Електронно управление“
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност“
ДКСИ	Държавна комисия по сигурността на информацията
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДЦК	Държавни ценни книжа
ДЧ	Държава членка
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЕИП	Европейско икономическо пространство
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕПДЕАУ	Единен портал за достъп до електронни административни услуги
ЕР	Експертно решение
ЕРМД	Европейски регламенти и международни договори
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗБУТ	Закон за безопасни условия на труд
ЗГВРСНР	Закон за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя
ЗЗКИ	Закон за защита на класифицираната информация
ЗМДВИП	Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗПГРРЛ	Закон за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица
ИА ГИТ	Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“
ИСЕОДД	Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни с НОИ
КПК	Краткосрочни плащания и контрол
КСО	Кодекс за социално осигуряване
ЛКК	Лекарска консултативна комисия
ЛН/ЛНЧ	Личен номер/Личен номер на чужденец
МАСО	Международна асоциация по социално осигуряване
МК	Медицинска комисия
МС	Министерски съвет
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НБД	Национална база данни
НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
НПОПДОО	Наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване

НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
НС	Народно събрание
НСОИП	Национална система за отпускане и изплащане на пенсиите
НСИ	Национален статистически институт
ОА	Осигурителен архив
ОАМЕ	Отменени актове на медицинската експертиза
ОМЕ	Органи на медицинската експертиза
ООА	Обединен осигурителен архив
ОП	Оперативна програма
ОСВ	Осигурителен стаж и възраст
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на министерски съвет
ПОВН	Парични обезщетения за временна неработоспособност
ПОПДОО	Парични обезщетения и помощи, изплащани от ДОО
ПП	Програмен продукт
ППЗЗКИ	Правилник за прилагане на Закона за защита на класифицираната информация
ПППР	Парични помощи за профилактика и рехабилитация
РЗИ	Регионална здравна инспекция
СЕБРА	Системата за електронни бюджетни разплащания
СЕД	Структурирани електронни документи
СМР	Строително-монтажни работи
СУЧР	Система за управление на човешките ресурси
СФУК	Система за финансово управление и контрол
ТЕЛК	Териториална експертна лекарска комисия
ТЗПБ	Трудова злополука и професионална болест
УП	Удостоверение за пенсиониране
УПФ	Универсален пенсионен фонд
УчПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“
ЦЕО	Център за електронна обработка
ЦУ	Централно управление
RegiX	Среда за междурегистров обмен (Registry Information eXchange system)
ITIL	Библиотека за инфраструктурата на информационните технологии (Information Technology Infrastructure Library)

ВЪВЕДЕНИЕ

Националният осигурителен институт (НОИ) е публичната институция, която вече двадесет и пет години управлява държавното обществено осигуряване в Република България. В съответствие със законоустановените си функции, използвайки ефективно целия си потенциал и възможности НОИ следва мисията си да бъде гарант за законосъобразно и прозрачно управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, предоставящ висококачествени социалноосигурителни услуги.

По случай 25-годишнината от създаването на Националния осигурителен институт на 11 ноември 2020 г, деня на Великомъченик Свети Мина и професионален празник на работещите в НОИ, бе валидирана пощенска марка и специален пощенски печат, с които беше отбелязан четвъртвековният юбилей на института.

През 2020 г. разпространението на COVID-19 изправи света пред безпрецедентни предизвикателства и предизвика сериозни икономически и социални последици, сред които сериозно ограничаване на обществения живот, придвижването и бизнес активността, рязко съкращаване на заетостта и ръст на безработицата и значителни трудности пред възможностите за работата в други икономии. Предприеха се извънредни действия и мерки за запазване здравето на населението, съхраняване на работните места в най-засегнатите сектори, подкрепа за доходите на уязвимите групи и подпомагане на бизнеса и домакинствата.

У нас социалноосигурителната система показва важното си значение за ограничаване на социално-икономическите последици от пандемията и решаващата си роля при осигуряването на адекватна защита на гражданите и бизнеса. Освен защитата срещу безработица чрез осигурителната система бяха приложени и мерките за запазване на заетостта, въведени за преодоляване и намаляване на негативните последици от разпространението на COVID-19.

Наложително беше и предприемането на действия с цел спазване на въведените ограничителни мерки за намаляване на рисковете от заразяване и осигуряване на административното обслужване на клиентите. Това наложи вземането на адекватни решения и преподреждането на редица приоритети в дейността на Националния осигурителен институт, като водеща остана задачата да се улесни и разшири достъпът на гражданите до предоставяните услуги, като същевременно се съхрани здравето и живота на работещите в него служители. В института се предприеха извънредни мерки за облекчаване на административните процедури за достъп до обезщетения и помощи, въвеждане на допълнителна защита за рискови групи на „първа линия“ и разширяване на алтернативните форми за дистанционен контакт с института, които включват над 70 електронни услуги, Контактен център с единен телефонен номер за цялата страна и електронна поща.

Във връзка с обявеното с Решение от 13.03.2020 г. на Народното събрание на Република България извънредно положение в страната и последвалата извънредна епидемична обстановка, с оглед защита здравето на гражданите и служителите си, Националният осигурителен институт въведе спешни мерки в интерес на осигурените лица и пенсионерите, между които:

- ❖ Във всички офиси на института се въведе нова организация на пропускателния режим с контролиран достъп и термокамери, и не се допусна струпване на хора в затворените пространства на приемните.
- ❖ Извърши се реорганизация и адаптиране на работните места в приемните на ТП на НОИ с цел създаване на здравословни и безопасни условия на труд в института, адаптирани спрямо извънредната ситуация.
- ❖ Разкри се временна телефонна линия за въпроси, свързани с отпускането и изплащането на обезщетения за безработица, където осигурените лица да отправят запитвания относно действащото законодателство, актуалните промени в нормативната уредба и техните осигурителни права при безработица.

❖ Разшири се кръгът от възможности за подаване на документи по електронен път. Информационната система на НОИ създаде необходимите условия всички заявления, жалби и други документи във връзка с парични обезщетения, помощи, пенсии, гарантирани вземания и издаване на документи от осигурителния архив на НОИ да се подават по електронен път, по реда на Закона за електронното управление, с квалифициран електронен подпис или с персонален идентификационен код (ПИК) или чрез лицензиран пощенски оператор.

❖ Още през месец март беше създадена възможност за подаване на искане за издаване на ПИК и по електронен път чрез Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ) на ДА ЕУ. Заявлението се подписва с квалифициран електронен подпис (КЕП) и се подава към съответното териториално поделение на НОИ по постоянен или настоящ адрес на лицето, а издаденото удостоверение се връчва на лицето отново чрез ССЕВ. Издаването отнема до два работни дни. Интересът към заявяването на ПИК по този канал беше голям като още в първата половина на месец април между 100 и 120 онлайн заявления на ден се обработваха само в териториалното поделение на НОИ – София-град. Ефектът от тази възможност беше, че още през месец април броят издадени ПИК почти се удвои и достигна близо 25 000.

❖ През месец април 2020 г. Националният осигурителен институт за първи път реализира изцяло служебно преизчисляване на личните пенсии, свързани с трудова дейност на около 260 000 работещи пенсионери въз основа на допълнително придобития от тях осигурителен стаж след пенсионирането. Служебното преизчисляване на трудовите пенсии, чиято основна цел беше да се избегне подаването на заявления и струпването на множество лица в приемните, може да бъде отчетена като една от най-резултатните мерки в условията на пандемия. В резултат на това през 2020 г. общият брой на заявленията, подадени от работещи пенсионери за преизчисляване на пенсиите им намаля близо три пъти спрямо предходната 2019 г.

❖ Националният осигурителен институт е водеща институция при администриране на мерките за запазване на заетостта на работниците и служителите в засегнатите предприятия и е пряко ангажиран с изплащане на компенсации на работодателите. Реализираните чрез бюджета на държавното обществено осигуряване през 2020 г. мерки за запазване на заетостта имат съществен ефект за ограничаване на безработицата в страната, като за много от подкрепените работодатели, тази подкрепа е основен източник за финансиране на разходите за труд в условия на икономическа несигурност.

❖ Във връзка с осъществяваните мерки, своевременно са разработени и са достъпни на интернет страницата на НОИ чрез БУЛСТАТ и ИКО нови справочни услуги, насочени към работодателите за изплатените компенсации по мерките за запазване на заетостта.

❖ Като друга антикризисна мярка от месец август 2020 г. влязоха в сила изменения и допълнения в Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, които въведоха подаване по електронен път на необходимите документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване.

❖ Със стартирането от месец декември 2020 г. на нова електронна услуга, вече е факт най-желаното и удобно за клиентите издаване на ПИК – онлайн. Издаването става чрез подписване на заявлението в реално време (онлайн) през мобилен телефон с мобилен КЕП. С тази услуга ПИК се издава и активира на момента и може да се използва веднага от лицата. Тя обединява две основни ползи – издаването веднага и възможността това да става чрез мобилно устройство. Само за първите две седмици от старта на услугата, издадените ПИК са двойно повече в сравнение със средния брой през последните няколко месеца. Общо от началото на 2020 г. до средата на месец декември са заявени и издадени близо 180 000 ПИК на НОИ по електронен път.

Изпълнението на всички тези дейности, произтичащи от антикризисните мерки, стана приоритет на НОИ за годината. За много кратко време институтът успя да създаде необходимата организация за изпълнение на допълнителните дейности, чието реализиране осигури защита както на клиентите, така и на служителите на НОИ, предоставящи услуги във

високо рискова среда, в условията на растяща безработица и завишен интензитет на изплащане на обезщетения и помощи.

Ограничаването на социалните контакти и изискването за дистанция между хората се оказва с пряк ефект върху работата на НОИ и формите за достъп до услугите му. Данните от национално представително социологическо проучване, проведено от Алфа Рисърч през месец април 2020 г. сочат, че преди въвеждането на ограничителните мерки съотношението между посещенията „на място“ и достъпа до интернет страницата на НОИ за получаване на желаната услуга е било две към едно. Около 50% от ползвателите услугите на НОИ посочват първата опция, а 25% се поставят в другата група. След промяната на ситуацията обаче, в предпочитана форма за контакт с института се превръщат онлайн справките и административните услуги, като съотношението се запазва същото, но вече в полза на дистанционния достъп.

Отчетът за дейността на Националния осигурителен институт за 2020 г. представя цялостен преглед на дейността и вътрешното управление, съобразно правомощията на института, регламентирани в Кодекса за социално осигуряване. Популяризирането и разясняването на дейността на НОИ и представянето му пред обществеността е важна задача, както за изграждането на положителния публичен образ на прозрачна държавна институция, така и за разясняване пред обществото на същността, целите и задачите на организацията. От изключително голямо значение за ефективната работа на НОИ е информираността на българското общество относно цялостната му дейност.

Годишният отчет за дейността на НОИ през 2020 г. е приет с Решение № 1 от Протокол № 5 от 03.06.2021 г. на Надзорния съвет на НОИ.

ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПРЕЗ 2020 г. НАКРАТКО В ЧИСЛА

1. Определената щатна численост на персонала в Националния осигурителен институт е 3 467 служители, от които в ЦУ на НОИ – 397 щатни бройки (11,5% от общата численост) и 3 070 щатни бройки (88,5%) в ТП на НОИ;
2. Общият брой на постъпилите заявления във всичките 28 териториални поделения на НОИ, които са във връзка с приложимото пенсионно законодателство, е 242 501;
3. По електронен път през Интегрираната система за електронен обмен на документи и данни с осигурителите и самоосигуряващите се лица за изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО са приети над 4 000 000 бр. документи, като средният срок за изплащане на паричните обезщетения е в рамките на 5 работни дни;
4. Броят на регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица е 258 685, които са с 67,8% повече от тези през 2019 г.;
5. Извършени са 6 349 ревизии, като установеният начет по съставените ревизионни актове е в размер на 1 762,8 хил. лв.;
6. Съставени са 574 акта за административни нарушения на осигурители и са издадени 403 наказателни постановления за налагане на административни наказания;
7. Приети са разплащателни ведомости и трудовоправни документи на 2 711 прекратени осигурители с 26 905 приети дела и 2 515 858 листове;
8. Общият брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход от осигурителния архив на НОИ е 65 090;
9. Контактният център на НОИ е обслужил 203 727 клиентски запитвания, като над 85% от запитванията получават решение още с първото свързване с центъра;

10. За достъп до над 70-те електронни услуги на сайта на института са издадени 172 946 персонални идентификационни кода (ПИК), включително по електронен път и 2 879 идентификационни кода на осигурители (ИКО);
11. Заявките за достъп до услугите на интернет страницата на НОИ са достигнали 13,1 милиона, докато година по-рано са били близо 12,4 милиона;
12. Чрез Информационната система за електронен обмен на данни за социална сигурност (EESSI) са обработени успешно над 100 000 обменени документи между НОИ и европейски институции;
13. По ПМС № 55 от 2020 г. към 31.12.2020 г. НОИ е изплатил компенсации в общ размер на 186 064,4 хил. лв. на 8 984 работодатели за 171 737 наети лица, по ПМС № 151 – 343 400,3 хил. лв. на 4 927 работодатели за 144 017 наети лица и по ПМС № 278 – 119 219,6 хил. лв. на 4 414 работодатели за 106 582 наети лица;
14. Изплатените парични обезщетения при временна неработоспособност на лица с потвърден COVID-19 и на контактни лица под карантина, са по 304,0 хил. болнични листа за 2 837,0 хил. работни дни.

МИСИЯ

Националният осигурителен институт – гарант за законосъобразно и прозрачно управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, предоставящ висококачествени социалноосигурителни услуги.

ВИЗИЯ

Иновативна социалноосигурителна институция, която се ползва с високо обществено доверие и прилага принципите на открито управление.

ПРИНЦИПИ

- *законност, равнопоставеност, обективност*
- *прозрачност, отговорност, отчетност, контрол*
- *ефективност, ефикасност, достъпност, сигурност*

ЦЕННОСТИ

- *Професионализъм и компетентност*
- *Информираност и комуникативност*
- *Толерантност и екипност в работата*
- *Креативност и иновативност*
- *Етичност и отзивчивост*

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ 2018 – 2021 г.

- ЦЕЛ 1:** Предоставяне на висококачествени административни услуги и нарастване на потребителската удовлетвореност.
- ЦЕЛ 2:** Повишаване на организационната ефективност и информационната сигурност.
- ЦЕЛ 3:** Подобряване на контрола при управлението на финансовия ресурс на държавното обществено осигуряване и изпълнение на дейностите в НОИ.
- ЦЕЛ 4:** Усъвършенстване на прилаганите комуникационни канали, партньорски взаимоотношения и международно сътрудничество.

Наблюдението, измерването и оценката за степента на постигане на стратегическите цели на НОИ, се извършва ежегодно чрез измерване и отчитане нивото на оперативно изпълнение. През 2020 г. резултатите показват, че от 24 общи оперативни цели, 12 са оценени като напълно постигнати, при самооценка 100% изпълнение, 10 – задоволително постигнати, при самооценка над 50%, но под 100% изпълнение. Отчетени като незадоволително

постигнати са две от общите оперативни цели на института, самооценката на които е под 50% изпълнение.

Постигането на годишните оперативни цели води до постигането на стратегическите такива, които от своя страна са свързани с осъществяването на визията на Националния осигурителен институт.

Резултатите илюстриращи нивото на институционалното изпълнение през 2020 г. по стратегически цели са представени в следващата таблица.

Таблица № 1 : Информация за нивото на изпълнение на Общите оперативни цели на НОИ за 2020 г. и разпределението им по стратегически цели.

Стратегическа цел	Брой общи оперативни цели	Напълно постигнати (%)	Задоволително постигнати (%)	Незадоволително постигнати (%)
1. Предоставяне на висококачествени административни услуги и нарастване на потребителската удовлетвореност.	8	50,0	25,0	25,0
2. Повишаване на организационната ефективност и информационната сигурност.	8	37,5	62,5	0,0
3. Подобряване на контрола при управлението на финансовия ресурс на държавното обществено осигуряване и изпълнение на дейностите в НОИ.	4	75,0	25,0	0,0
4. Усъвършенстване на прилаганите комуникационни канали, партньорски взаимоотношения и международно сътрудничество.	4	50,0	50,0	0,0
ОБЩО	24	50,0	41,7	8,3

ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА НОИ

Органите на управление на Националния осигурителен институт, определени в Кодекса за социално осигуряване, са надзорен съвет, управител и подуправител. Техните функции и правомощия са разписани в глава трета на КСО.

Надзорен съвет

Надзорният съвет (НС) се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет. Като член в Надзорния съвет на НОИ от квотата на Министерския съвет участва задължително заместник-изпълнителен директор на Националната агенция за приходите. Мандатът на НС на НОИ е четиригодишен. Членовете му избират на ротационен принцип председател и двама заместник-председатели от състава си. Общият брой на представителите на представителните организации е 14 и е разпределен както следва:

Изпълнителна власт

- Министерство на труда и социалната политика (2)
- Министерство на финансите (1)
- Министерство на здравеопазването (1)
- Министерство на икономиката (1)
- Министерство на образованието и науката (1)
- Национална агенция за приходите (1)

Синдикални организации

- Конфедерация на труда „Подкрепа“ (1)
- Конфедерация на независимите синдикати в България (1)

Работодателски съюзи

- Българска стопанска камара (1)
- Асоциация на индустриалния капитал в България (1)
- Българска търговско-промишлена палата (1)
- Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ) „Гласът на българския бизнес“ (1)
- Съюз за Стопанска Инициатива (1)

Надзорният съвет се свиква на заседания от председателя или по искане на една трета от членовете му. В тях със съвещателен глас участва и Управителят на Националния осигурителен институт. За редовни се смятат заседанията, на които са присъствали най-малко половината от членовете му. Решения се взимат, ако за тях са гласували повече от половината от общия брой на членовете на Надзорния съвет.

През 2020 г. са проведени общо [15 заседания, на които са взети 40 решения](#). Най-много решения са взети за утвърждаване на проекти на нормативни актове по ДОО преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи. През 2020 г. са разгледани и утвърдени:

- Отчет за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. и утвърждаване на проекта на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г.;
- Годишен отчет за дейността на НОИ през 2019 г.;
- Взети са 6 решения свързани с утвърждаване на проекти на нормативни актове по ДОО преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи (чл. 36, ал. 1, т. 4 от КСО).

Останалите решения на Надзорния съвет имат следния предмет на обсъждане:

- Седем от решенията са свързани с вземането на решения за придобиване и разпореждане с имущество на НОИ над размера, определен от Правилника за организацията и дейността на НОИ;
- Във връзка с провеждане на процедура за избор на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация за 2020 г. са взети три решения за утвърждаване на документите за процедурата и три решения за определяне на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация;
- Две решения са във връзка с разсрочване на вземания за задължителни осигурителни вноски към фондовете на ДОО по чл. 36, ал. 1, т. 6 от КСО;
- Одобрени са компенсирани промени в консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г.
- Взето е решение във връзка с приемане на Правилник за изменение и допълнение на Правилник за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;
- Утвърдена е актуализирана Секторна стратегия за развитие на електронното управление в Националния осигурителен институт – „е-осигуряване“ 2018 – 2023 г. и прилежащата ѝ Пътна карта;
- На основание чл. 36, ал. 1, т. 1 от КСО е взето решение за изплащане на допълнително възнаграждение в размер на една минимална работна заплата на служители от приемните на НОИ, които осъществяват директен контакт с клиенти на института в условията на извънредно положение и усложнена епидемична обстановка на територията на Република България;
- На основание чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО е взето решение за одобряване на предложението на министъра на труда и социалната политика да внесе в Министерския съвет проект на постановление, което дава възможност неусвоените средства от предвидените по бюджета на ДОО за 2020 г. за сметка на централния бюджет 1,0 млрд. лв., да се преведат по сметка за чужди средства на НОИ, за плащанията за компенсации по реда на ПМС № 55 от 2020 г. и средства за запазване

на заетостта по ПМС № 151 от 2020 г. (изменено и допълнено с ПМС № 278 от 2020 г.), отнасящи се за периодите до края на 2020 г.;

- Също на основание чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО е взето решение за одобряване очакваното превишение над предвидените разходи за помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО за 2020 г., да се покрие за сметка на очакваното преизпълнение на приходите по бюджета на ДОО за 2020 г., във връзка чл. 48, ал. 5 от Закона за публичните финанси.

В качеството си на едноличен собственик на капитала на „Профилактика, рехабилитация и отдих“ ЕАД, Надзорният съвет на НОИ е провел 6 заседания, свързани с дейността на дружеството, на които е решено следното:

- Одобрен е Годишният финансов отчет и доклад за дейността за 2019 г.
- Приет е одиторският доклад за 2019 г.
- Избран е регистриран одитор, който да завери отчета на дружеството за 2020 г.
- Взети са три решения, свързани с продажбата на имот собственост на „ПРО“ ЕАД.

Управител и подуправител

Управителят се избира от Народното събрание за срок от четири години (чл. 37, ал. 1 от КСО) и действа от името на НОИ, организира и ръководи дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и в чужбина. Той е първостепенен разпоредител с бюджета на държавното обществено осигуряване и със средствата на Учителския пенсионен фонд.

На 29 юли 2020 г. Парламентът избра единодушно дългогодишния подуправител на Националния осигурителен институт г-жа Весела Караиванова-Начева за четвърти четири годишен мандат. Решението е обнародвано в ДВ, бр. №68 от 31.07.2020 г. и влезе в сила от датата на гласуването му. Подуправителят изпълнява функциите на управителя при неговото отсъствие, както и отделни правомощия на управителя в случаите на възлагане. Представлява института в междуинституционални работни групи, управителни органи и национални съвети.

В своята дейност, управителят се подпомага от Съвет на управителя и Регионален консултативен съвет.

Регионален консултативен съвет

Регионалният консултативен съвет се състои от управителя, подуправителя, главния секретар, ръководителя на ТП София-град и осем ръководители на ТП на НОИ. Представителите на териториалните поделения са с мандат от една година и се редуват по ред, определен от управителя.

Съветът се свиква на заседания от управителя, който е и негов председател. Решенията му се вземат с обикновено мнозинство.

Регионалният консултативен съвет: подпомага дейността на управителя в провеждане на регионалната политика и административното управление; анализира дейността на териториалните поделения и предлага решения за нейното усъвършенстване; обсъжда предложения за усъвършенстване дейността на териториалните поделения и подобряване на връзките между тях и Централното управление.

Съвет на управителя

Дейността на управителя се подпомага от Съвет на управителя, който се състои от управителя, подуправителя, главния секретар и ръководителите на функционалните направления в ЦУ на НОИ. Управителят свиква и ръководи заседанията на Съвета на управителя. Заседанията на Съвета на управителя са редовни, ако присъстват две трети от членовете, а решенията се вземат с обикновено мнозинство. Съветът на управителя предлага на Управителя проекти на решения, свързани с неговите правомощия по КСО.

През 2020 г. Съветът на управителя е провел едно заседание, на което са взети 2 решения. Съветът на управителя е изслушал и приел за сведение и доклади от международни работни семинари и срещи по различни теми.

АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА НОИ ПРЕЗ 2020 Г.

Националният осигурителен институт осъществява своята дейност чрез Централно управление и 28 териториални поделения (*Приложение № 1*). Това групиране е обусловено от спецификата на неговата дейност, изискваща структуриране, което от една страна да гарантира централизирано изпълнение на основните функции по отношение на планирането, контрола и управлението, както и осигуряване на необходимите ресурси (човешки, финансови, материално-технически), а от друга страна да ситуйра звената, предоставящи услуги по-близо до техните ползватели.

С изменения в Правилника за организацията и дейността на НОИ (ДВ бр. 9 от 28.01.2020 г.) беше създадена нова длъжност – експерт по мрежова и информационна сигурност, на пряко подчинение на управителя на НОИ, като общата щатна численост на института се запази.

Според функциите, които изпълняват, звената в централно управление са организирани в шест дирекции на специализираната администрация, шест дирекции на общата администрация, инспекторат, финансов контролор, длъжностни лица по защита на данните, служител по сигурността на информацията, дирекция „Вътрешен одит“ и дирекция „Сигурност“ (*Приложение № 2*).

Териториалните поделения на НОИ осъществяват дейностите по държавното обществено осигуряване, съгласно КСО съобразно териториалния им обхват (*Приложения № 3 и 4*).

Специализираната администрация извършва дейностите, възложени на НОИ съгласно КСО във връзка с осъществяване на държавното обществено осигуряване. Общата администрация подпомага реализирането на правомощията на управителя като ръководител на организацията, създава условия за осъществяването на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

ДЕЙНОСТИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

I. ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Пенсионното осигуряване е основополагаща дейност в работата на Националния осигурителен институт. Преценката на пенсионното право има изключително важно значение в системата на осигурителното законодателство, която намира проявление както в отпускането и изменението на пенсиите и добавките към тях, така и в процеса на тяхното ежемесечно изплащане. Дейността се осъществява в териториалните поделения на НОИ с методическата, организационна и координираща подкрепа и съдействие на дирекция „Пенсии“ в Централно управление.

През 2020 г. дейността е повлияна от обявеното през годината извънредно положение, последвано от извънредна епидемична обстановка и въведените противоепидемични мерки, с цел предотвратяване разпространението на коронавирусната инфекция – COVID 19. Със Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците (ЗМДВИП), както и с други нормативни актове, са реализирани редица мерки и действия в интерес на осигурените лица и пенсионерите.

Като отговорна институция, НОИ не допусна в тази извънредна ситуация осигурените лица и пенсионерите да бъдат лишени от възможност за упражняване на правата им и в кратък

срок изпълни една от основните протиепидемични мерки, установени в областта на пенсиите, а именно – служебното преизчисляване на над 260 хил. пенсии. Преизчисляването се извърши, считано от 1 април 2020 г., като беше взет предвид целият осигурителен стаж, придобит от всеки отделен пенсионер след пенсионирането му, съответно след последното преизчисляване на неговата пенсия. То беше реализирано на базата на осигурителните данни, постъпили от осигурителите и самоосигуряващите се лица и налични в информационната система и регистрите на НОИ за времето до датата на преизчисляването, включително и за месец март 2020 г. В резултат на служебното преизчисляване, общият брой на заявленията през 2020 г., подадени от работещи пенсионери, за преизчисляване на пенсиите им с допълнително придобития от тях осигурителен стаж и/или осигурителен доход след пенсионирането им, е намалял близо 3 пъти спрямо подадените през 2019 г.

Във връзка с изпълнението на ЗМДВИП през годината няколкократно автоматично са продължавани сроковете за изплащане на пенсиите за инвалидни и на добавките за чужда помощ, отпуснати въз основа на експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК, чиито срокове изтичат по време на обявеното извънредно положение или извънредната епидемична обстановка.

Разпространението на COVID-19 постави някои групи от обществото, сред които и пенсионерите, в особено уязвимо положение. В тази връзка всички пенсионери, независимо от размера на техните пенсии, получиха добавка от 50 лв. към пенсиите си за месеците август, септември, октомври, ноември и декември 2020 г.

С цел да бъдат облекчени гражданите и бизнеса през периода на извънредно положение и недопускане на проблеми при административното обслужване, на основание Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, се създаде нов чл. За в Кодекса за социално осигуряване, като въз основа на приетите в него разпоредби за периода на обявеното извънредно положение:

- Спират да текат нормативно определените срокове, предвидени за осигурените лица и пенсионерите, във връзка с прилагането на част първа, глави четвърта – осма от Кодекса за социално осигуряване;

- Смятат се за подадени в срок заявления, жалби и други документи, подадени от осигурените лица и пенсионерите до 14 дни след отмяната на извънредното положение в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

1. Методологически дейности по отпускането и изплащането на пенсиите

Методологията на отпускането, изменението и изплащането на пенсиите и добавките към тях на лицата, чиито права се преценяват само на основание българското пенсионно законодателство, се осъществява от дирекция „Пенсии“ в ЦУ на НОИ. За изграждането на единна, непротиворечива и последователна практика при прилагане на нормативната уредба по пенсиите, на звената от функционално направление „Пенсии“ в териториалните поделения на НОИ, се предоставят методически указания и систематизирана информация. Извършват се и дейности свързани с изготвянето на единни образци на заявления, удостоверения и други документи, улесняващи обслужването на гражданите, разработването на задания за изграждане и актуализиране на програмни продукти за автоматизиране на пенсионните дейности, както и с изготвянето на достъпни и разбираеми образци на разпореждания за отпускане, изменение, осъвременяване на пенсиите и редица други.

Методологическата дейност включва и изготвянето на работни инструкции и процедури във връзка с отпускането, изменението и изплащането на пенсиите, усъвършенстване на дейностите по превенция и последващо разкриване на нарастващите опити за измама за получаване на дългосрочни пенсионни обезщетения от лица, които не отговарят на минималните изисквания за придобиване на съответните права, извършването на анализи на дейността в ТП на НОИ и разработване процедури за контрол по отношение на изпълнението им, и участието в подготовка на проекти на нормативни актове по общественото осигуряване.

Във връзка с пенсионното осигуряване през 2020 г. са осъществени следните дейности:

➤ Изготвени са над 2 100 отговори на писма от граждани, различни ведомства от централната и местната администрация и териториални поделения на НОИ, като над 1 200 от тях са постъпили по електронен път. Основна част от кореспонденцията е във връзка с условията за придобиване на пенсионни права, изразяване на становища относно категорията труд при пенсиониране, запитвания по приложимото пенсионно законодателство, преизчисляването на пенсиите на работещите пенсионери, изплащане на наследствени пенсии на учаци, налагане на удържки от пенсиите по реда на ГПК и ДОПК и други. Отговори и доклади са изготвени до комисии към Народното събрание, до министъра на труда и социалната политика, до министъра на финансите и до Омбудсмана на Република България. Изразявани са писмени становища до различни институции, свързани с направените промени в осигурителното законодателство и прилагането му. Кореспонденцията е осъществявана и с Националната агенция за приходите, Агенцията за социално подпомагане и други.

➤ Изготвени са 681 вътрешни документа – докладни записки, становища, писма, анализи и доклади. Една част от тях са във връзка със спазване на сроковете за произнасяне на длъжностните лица по пенсионното осигуряване, актуализиране на програмното осигуряване по пенсиите, вследствие на извършени законодателни промени, утвърждаване на нови образци на заявления и формуляри по пенсиите. Останалите вътрешни документи се отнасят за: осъществяване на ефективен контрол по отношение на минимизиране на заложените в дейността рискове от неправилен разход на средства от фондовете на ДОО; предоставяне и проверка на информация за установени в хода на пенсионното производство документи за осигурителен стаж и осигурителен доход със съмнения за неистинност, спрени и неуредени пенсионни партии, надвзети пенсии, както и за извършени проверки в пощенските станции и на лица, починали на територията на друга държава, за които няма пълни данни и/или документи за смъртта.

➤ Изготвени са предложения за изменения и допълнения на Кодекса за социално осигуряване, Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж и Инструкция № 13 на НОИ за прилагането на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране.

➤ С цел по-добра информираност на гражданите, своевременно се обновява интернет страницата на НОИ, публикува се актуална и полезна информация, процедури, въпроси и отговори.

➤ Разработени и предоставени на ТП са материали за обучение на новоназначени служители, с които да бъдат подпомогнати при първоначалното им въвеждане в дейностите по отпускане и изплащане на пенсиите.

➤ Във връзка с методологията по отпускане на пенсиите през 2020 г. са изготвени и изпратени на териториалните поделения 22 бр. методически указания и указателни писма по въпроси, свързани с отпускането и изменението на пенсиите, както и по повод на извършените през годината промени в пенсионното законодателство.

➤ На всички ТП са предоставени указания във връзка с 205 случая на установени документи със съмнение за неистинност относно ползването на осигурителни права.

➤ Разработена е нова „Работна инструкция по прилагане на разпоредбите на чл. 69б и чл. 168 от КСО“ във връзка с отпускането на срочни пенсии за ранно пенсиониране на осигурените лица в професионалните пенсионни фондове, и в изпълнение на сключените споразумения между Националния осигурителен институт и пенсионноосигурителните дружества за обмен на информация.

➤ Във връзка с методологията по изплащане на пенсиите през 2020 г. са изготвени 28 бр. методически указания до териториалните поделения по повод прилагане на промените в нормативната уредба, касаещи дейността по изплащане на пенсиите и тяхното програмно осигуряване.

➤ В изпълнение на ЗМДВИП, са изготвени указания както по отношение на преустановеното налагане на запори върху пенсиите по време на извънредното положение и два месеца след неговата отмяна, така и по отношение на изплащаните еднократни суми от 50 лв. към всички пенсии за периода от месец август до месец декември 2020 г.

➤ Изготвени са мотивирани становища по 5 молби за опрощаване на задължения от неоснователно получени суми за пенсии, подадени до Администрацията на Президента на основание чл. 98, т. 12 от Конституцията на Република България. Всички молби и становища са внесени за разглеждане в Комисията по опрощаване на несъбираеми държавни вземания към Президента, като по част от тях е водена допълнителна кореспонденция с общинските съвети и териториалните данъчни дирекции.

➤ Осъществени са работни срещи и обсъждания във връзка с измененията на нормативната уредба и прилагането на споразуменията с общините в Република България във връзка с процедурите по механизма лична помощ и трансфера на добавката за чужда помощ от НОИ към Агенцията за социално подпомагане, както и интензивна текуща комуникация с общините, „Български пощи“ ЕАД, банки/доставчици на платежни услуги и ТП на НОИ.

➤ Във връзка с необходимостта от доразвиване на съществуващите функционалности и създаването на нови такива в Националната система за отпускане и изплащане на пенсиите (НСОИП) са разработени и изпратени до разработчика 14 задания. Създадени са нови връзки и функционалности и допълнителни контролни процедури в модулите, което свежда до минимум вероятността за допускане на грешки. За извършените промени в НСОИП са подготвени и изпратени указания до ТП на НОИ.

➤ Сключен е нов договор за изплащане на пенсии с доставчик на платежни услуги, в резултат на което в края на 2020 г. пенсиите и добавките към тях се изплащат чрез 18 банки и 4 други доставчици на платежни услуги.

2. Отпускане и изплащане на пенсиите по българското законодателство в ТП на НОИ

Дейностите по отпускане, изменение, осъвременяване, спиране, възобновяване, прекратяване, възстановяване и изплащане на пенсиите и добавките към тях се осъществява в структурните звена „Пенсии“ в териториалните поделения на НОИ. В тези звена се извършват всички дейности по пенсионното обслужване на осигурените лица, както и пенсионните производства във връзка с пенсиите и добавките, изплащани към тях, когато се преценяват пенсионни права по българското законодателство или по европейските регламенти и/или международните договори в областта на социалната сигурност на лица с постоянен адрес в Република България.

Обслужването на гражданите по въпроси, свързани с пенсионното осигуряване, се извършва, чрез приемните на института, като дейността им е организирана по начин, който цели ефективно, бързо и компетентно обслужване. Правят се справки по отпускане и изплащане на пенсиите, провеждат се консултации относно пенсионните права на лицата, приемат се и се завеждат постъпващи заявления, документи за учащи, запорни съобщения, издават се удостоверения във връзка с пенсиите. Справки и даване на консултации на гражданите се извършва и от началниците на отдели и ръководителите на секторите в ТП, съгласно утвърденото по места приемно време на длъжностните лица.

Кореспонденция и обслужване на гражданите се осъществява и по електронен път, съгласно изискванията на Закона за електронното управление, вкл. чрез Системата за сигурно електронно връчване и чрез електронните административни услуги, предоставяни на сайта на НОИ на лицата с издаден ПИК на НОИ.

Общият брой на постъпилите през 2020 г. заявления, свързани с отпускането и преизчисляването на пенсиите, във всичките 28 териториални поделения е 242 501, което е със 132 613 заявления по-малко от 2019 г. Разпределението по вид и брой на заявленията е представено в следващата таблица:

Таблица № 2 : Постъпили заявления в ТП на НОИ във връзка с пенсионното обслужване за периода 2017 – 2020 г.

Вид заявление	Брой			
	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общо постъпили заявления, в т.ч. за:	339 398	361 357	375 114	242 501
Лична пенсия за осигурителен стаж и възраст	78 687	83 822	79 019	78 015
Лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване	29 099	29 564	27 356	29 764
Лична пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест			68	66
Наследствена пенсия или добавка по чл. 84 от КСО	59 240	57 921	56 572	59 581
Заявления за преизчисляване на пенсия по чл. 102 от КСО	172 372	190 050	212 099	75 075

Анализът на данните показва, че в сравнение с броя на заявленията през 2019 г. се наблюдава увеличен брой на тези за отпускане на пенсии за инвалидност поради общо заболяване и на наследствени пенсии и „вдовишки“ добавки по чл. 84 от КСО. Незначително намаление се наблюдава в броя на постъпилите заявления за отпускане на пенсии за осигурителен стаж и възраст и за отпускане на пенсии за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест.

Съществено е намалял броят на заявленията, подадени от работещи пенсионери за преизчисляване на пенсиите им с допълнително придобития от тях осигурителен стаж или осигурителен стаж и доход след пенсионирането им. От 212 099 бр. през 2019 г. намалява на 75 075 бр. през 2020 г., като от тях 43 200 заявления са за преизчисляване само с осигурителен стаж и 31 875 за преизчисляване с осигурителен стаж и доход. От общия брой на подадените през 2020 г. заявления за преизчисляване на пенсиите по чл. 102 от КСО, 28 030 са с еднократно действие (за преизчисляване само в текущата година), което спрямо 2019 г. е спад с повече от 4 пъти. Близко два пъти намалява броят на новите заявления за ежегодно преизчисляване на пенсиите – те са 47 045 бр. Като основна причина за значителния спад при тези заявления, може да се посочи извършеното преизчисление по служебен ред на всички лични трудови пенсии с допълнително придобития от лицата осигурителен стаж след пенсионирането им, съответно – след последното преизчисляване на пенсиите им.

Териториални поделения с най-висок общ брой на приети заявления през 2020 г. са: София-град – 43 042 бр., Пловдив – 19 043 бр., Бургас – 13 913 бр., Варна – 13 183 бр., Стара Загора – 10 775 бр., Ямбол – 9 339 бр. и Хасково – 9 168 бр.

Най-нисък е броят на приетите заявления в ТП Монтана – 4 024 бр., ТП Разград – 3 805 бр., ТП Търговище – 3 797 бр., ТП Силистра – 3 317 бр. и ТП Видин с 2 716 бр.

Във връзка с дейността по изплащане на пенсиите през 2020 г. са обработени 59 955 случая на пенсии, изплатени за минало време и 115 307 случая на възстановени неизплатени пенсии – общо 175 262 бр. Пенсионерите, чиито пенсии са спрени от изплащане през годината въз основа на нормативно установени основания, са 324 860.

Издадени са над 37 242 удостоверения във връзка с получаваната от лицата пенсия и/или добавка.

Обработени са 24 114 документи на учащи по повод изплащане на наследствените им пенсии и 28 270 заявления от наследници за изплащане на неполучена пенсия от починал пенсионер.

Извършени са общо 65 278 промени на адреса за получаване на пенсията чрез пощенска станция, както и на начина, по който се изплаща пенсията – чрез пощенска станция или чрез банка или друг доставчик на платежни услуги.

По искане на работодателя или органа по назначаването, за предоставяне на информация за упражнено право на пенсия за осигурителен стаж и възраст от техни работници и служители, са изготвени 22 733 справки.

Обработени са 10 307 запори, наложени върху пенсиите по реда на Гражданския процесуален кодекс от държавни и частни съдебни изпълнители (при 12 018 запори през 2019 г. и 16 990 през 2018 г.). Наблюдаваната трайна тенденция за намаляване на броя на пенсионерите, от чиито пенсии се правят удържки по запори, се дължи, от една страна на увеличаването на размера на минималната работна заплата за страната (определяща несеквестируемия минимум, поради което удържките по наложени запори върху пенсиите под посочения размер са преустановени), а от друга страна на общото намаление на броя на пенсионерите в страната.

Изготвени са 749 847 пенсионни записи във всички ТП (при 597 466 бр. за 2019 г.). С пенсионен запис се изплаща пенсия за минало време, за част от месец или ако е спряна от изплащане съгласно нормативно определени основания, както и неполучена пенсия от починал пенсионер – на неговите правоимащи наследници. Увеличението на броя на пенсионните записи се дължи на процедурата по прилагане на чл. 13, ал. 3 от Закона за личната помощ, при което добавката за чужда помощ по чл. 103 от КСО се превежда от НОИ на АСП, а пенсията на потребителя на лична помощ се изплаща с пенсионен запис през първия месец след сключването на договора с личния асистент.

На лица, които са били преосвидетелствани от ТЕЛК, са обработени 85 543 пенсии за инвалидност и са извършени още 37 957 други допълнителни промени, които са във връзка с изплащането на тези пенсии.

Извършените през 2020 г. проверки по изплащането на пенсиите в пощенските станции съвместно от ТП на НОИ и органите на областните пощенски станции на „Български пощи“ ЕАД, са 511 бр. при 693 бр. през 2019 г. Като основна причина за по-малкото осъществени проверки е усложнената епидемична обстановка от разпространението на COVID-19 в страната, която създаде известни затруднения при организирането и/или провеждането им. Проверките се извършват по предварително съгласуван график и са във връзка със спазване разпоредбите на НПОС в процеса по изплащане на пенсии по електронен изплащателен картон, изплащане на пенсионни записи, изплащане на пенсии на упълномощени лица и други. При установени нарушения от извършените проверки, са съставени актове за констатации и е посочван срок, в който следва да се предприемат мерки за отстраняването им и за недопускането им в бъдеще.

II. ОСИГУРЯВАНЕ И КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ

Във функционално направление осигуряване и краткосрочни плащания се реализират дейностите по организиране, методическо ръководство и контрол при отпускането и изплащането на краткосрочните обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване и по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, дейността по контрола на разходите на държавното обществено осигуряване и извършването на контролно-ревизионната дейност, както и във връзка с медицинската експертиза, трудовите злополуки, професионалните болести и дейността по профилактика и рехабилитация, финансирана от бюджета на ДОО.

Още в началото на пандемията бяха предприети правителствени и законодателни мерки за съхраняване здравето на населението, подкрепа на работодателите за запазване на заетостта и работните места, защита на доходите на домакинствата и насърчаване на потреблението, част от които бяха реализирани чрез бюджета на ДОО.

С промени в Закона за бюджета на ДОО (ДВ, бр. 34 от 2020 г.) разходите по бюджета на фонд „Безработица“ бяха увеличени с 1,0 млрд. лв. за реализиране на мерки за заетост и защита на работните места в засегнатите от пандемията сектори. Редът и начинът за

предоставяне на подкрепата бе регламентиран с две постановления на Министерския съвет, а именно ПМС № 55 от 2020 г. и ПМС № 151 от 2020 г. (изм. с ПМС № 278 от 2020 г., ПМС № 416 от 2020 г. и ПМС № 93 от 2021 г.). За обезпечаване на дейността по администриране на мерките предприети в отговор на икономическите последици от пандемията от COVID-19 са извършени дейности както следва:

- ❖ Изготвени са предложения за промени в нормативните актове, свързани с представяне на документи за изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО, във връзка с въведените мерки;
- ❖ Извършване на преглед и вземане на решение за изплащане на компенсация по ПМС № 55 и на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 151 и № 278;
- ❖ Експертно участие при обсъждането на мерките и възникнали въпроси и проблеми, свързани с изплащането на компенсация за запазване на заетостта;
- ❖ Участие при разработването на споразумение с АЗ за обмен на информация по ПМС № 55 и в работни срещи във връзка с проекта на ПМС № 429 от 26.06.2020 г. за изплащане на компенсация за запазване на заетостта на работници и служители в предприятия, директно засегнати от извънредното положение;
- ❖ Във връзка с необходимостта от обмен на данни по повод изплащането на компенсация за запазване на заетостта по различни оперативни програми са проведени обсъждания с представители на МТСП, АЗ и МИ;
- ❖ Изготвяне на указания до ТП на НОИ във връзка с изплащането на компенсациите по ПМС № 55 и на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 151 и № 278 и предоставяне на практически насоки за работа с програмните продукти по ПМС № 151 и № 278;
- ❖ Разработване на методология, технология и програмен продукт за осъществяване на дейността по отпускане и изплащане на компенсациите и средствата за запазване на заетостта;
- ❖ Разработени са справки за достъп на осигурителите до информация за изплатените компенсация по ПМС № 55 и на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 151 и № 278 и на публичен регистър на осигурителите, на които са изплатени средства;
- ❖ Изготвен е анализ за изпълнението на ПМС № 55 от 2020 г., които е предоставен на ръководството;
- ❖ Изготвени са предложения за промени в Регистъра на болничните листове и решенията по обжалването им във връзка с новия – SARS-CoV-2;
- ❖ Разработени са указания за възникнали проблеми при издаване на болнични листове по различни поводи, във връзка със създалата се извънредна епидемична обстановка за COVID-19, както и за упражняване на контрол по болнични листове, издадени на лица с потвърден коронавирус или на контактни лица;
- ❖ Осъществена е кореспонденция с Министерство на здравеопазването за определяне на необходимата информация и осигуряване на достъп до данните от Националната информационна система за борба с COVID-19;
- ❖ От месец юли 2020 г. с цел упражняване на контрол по болничните листове с причина 12 – карантина поради COVID-19 и предотвратяване на злоупотреби, е предоставен достъп на лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, до Националната информационна система за борба с COVID-19 – модул „Регистър на лицата, поставени под карантина и на потвърдените случаи на COVID-19, поставени в изолация в лечебно заведение за болнична помощ или в домашни условия“.

Данните за броя на осигурителите и броя на лицата по месеци на 2020 г., на които са изплатени компенсация и средства за запазване на заетостта, във връзка с изпълнение на мерките на правителството за преодоляване на последиците от пандемията от COVID-19, са представени в таблица № 3.

Таблица № 3 : Данни за брой осигурители и брой лица с изплатените суми по ПМС№55, 151 и 278 за запазване на заетостта по месеци през 2020 г.

месец 2020 г.	ПМС № 55 от 13.03.2020 г.		ПМС № 151 от 03.07.2020 г.		ПМС № 278 от 12.10.2020 г.	
	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица
април	1 873	25 185				
май	5 900	98 396				
юни	6 820	125 548				
юли	6 147	100 483				
август	192	2 891	908	29 175		
септември	49	561	2 877	99 729		
октомври	28	232	4 353	124 756		
ноември	22	269	1 767	44 806	1 239	34 636
декември	2	50	120	3 448	4 006	97 157

Забележка: Данните в таблицата отразяват броя на осигурителите и броя на лицата, на които са изплатени суми за запазване на заетостта през съответния месец на 2020 г.

В изпълнение на ангажиментите си по ПМС № 55 от 30 март 2020 г. НОИ е изплатил компенсации в общ размер на 186 064,4 хил. лв., на 8 984 работодатели за 171 737 наети лица.

В изпълнение на ангажиментите си по ПМС № 151 от 3 юли 2020 г. НОИ е изплатил средства за запазване на заетостта в общ размер на 343 400,3 хил. лв., на 4 927 работодатели за 144 017 наети лица. Във връзка с изменение и допълнение на ПМС № 151 с ПМС № 278 от 12 октомври 2020 г. са изплатени 119 219,7 хил. лв., на 4 414 работодатели за 106 582 наети лица.

1. Парични обезщетения и помощи

Методологическото обезпечаване на дейността през годината включва организиране и контролиране на дейностите по изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО. Изготвени са методически указания по промените в осигурителното законодателство за уеднаквяване на практиката в ТП на НОИ по отношение на отпускането и изплащането на паричните обезщетения и помощи от ДОО и са разработвани образци на формуляри и документи за паричните обезщетения и помощи и за гарантираните вземания.

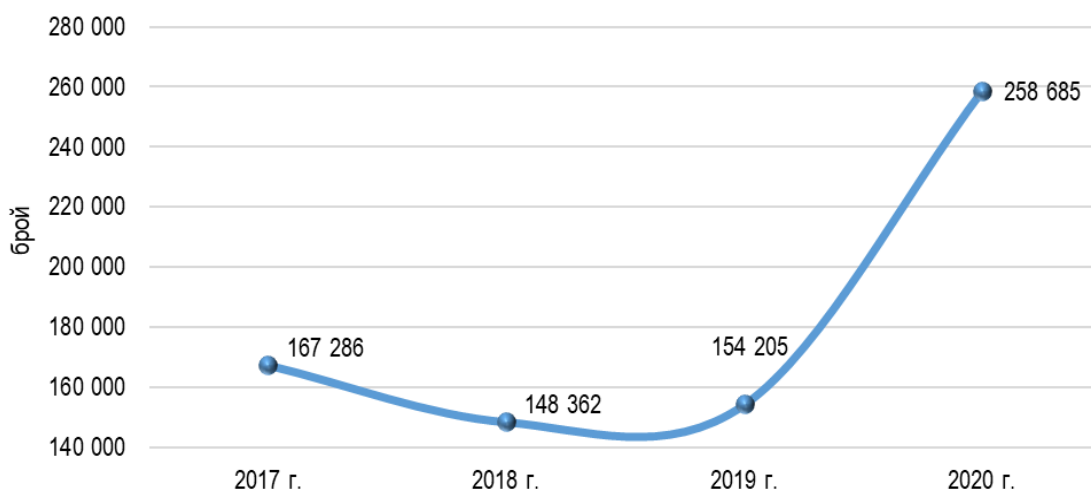
Подготвяни са становища и отговори по постъпили въпроси във връзка с изплащането на парични обезщетения и помощите и на гарантирани вземания, включително такива постъпили от ТП на НОИ, осигурители, осигурени и безработни лица и от институции по прилагането на ПМС № 55, № 151 и № 278 в условията на пандемията от COVID-19, като общият им брой е 5 110.

Текущо през годината е оказвана методическа помощ и са консултирани длъжностни лица от ТП и от Контактния център във връзка с множество постъпили запитвания.

Данните от наблюдаваните показатели по отделните видове краткосрочни плащания и съпътстващите отпускането и изплащането им документи, които постъпват и се обработват в НОИ за четири годишен период са представени в отчета както следва.

Броят на подадените заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица за периода 2017 – 2020 г., е динамичен. Най-ниската стойност на показателя е отчетена през 2018 г. – 148 362 бр., като се наблюдава намаление спрямо предходната година. През 2019 г. броят на регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица плавно нараства като остава под нивото на 2017 г. През 2020 г. броят им рязко се повишава до 258 685, или със 104 480 повече от тези през предходната година. След въведеното извънредно положение на 13.03.2020 г. и извършените съкращения в някои икономически сектори, най-голямо увеличение в броя на подадените заявления се наблюдава през месец април 2020 г. –

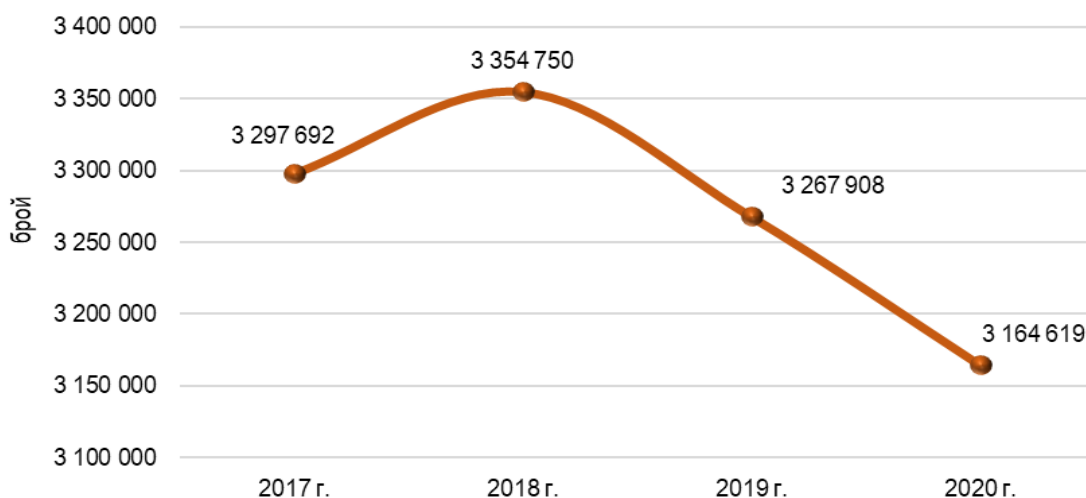
68 151 бр. и през месец май 2020 г. – 30 206 бр. За сравнение броят на приетите заявления през същите месеци на 2019 г. е съответно 9 671 бр. и 10 295 бр.

Фигура № 1 : Динамика на регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица за периода 2017 – 2020 г.

Осъществяван е контрол по досиетата и изготвените проекти на разпореждания по правото и размера на гарантирани вземания на лицата, подали заявления за отпускане на гарантирани вземания, като общо за 2020 г. са 1 986 бр. През годината са изплатени гарантирани вземания на 2 224 лица по подадени от тях заявления, което е с 813 лица по-малко спрямо предходната година. На 126 лица е отказано изплащане на гарантирано вземане. Изплатената сума за гарантирани вземания през 2020 г. е в размер на 7 314,4 хил. лв., или с 2 434,3 хил. лв. повече от тази през 2019 г.

През 2020 г. от териториалните поделения на НОИ са приети общо 3 164 619 бр. документи за изплащане на парични обезщетения, като в сравнение с 2019 г. те са със 103 289 бр. по-малко. Основно това намаление се дължи на по-малкия брой приети болнични листове (фигура № 2).

Фигура № 2 : Динамика на приетите основни документи за изплащане на парични обезщетения от ДОО за периода 2017 – 2020 г.

Приетите основни документи в Интегрираната система за електронен обмен на документи и данни (ИСЕОДД) по източници на данни и по териториални поделения през 2020 г. са представени в следващата таблица:

Таблица № 4 : Приети основни документи в ИСЕОДД по източници на данни и по ТП на НОИ през 2020 г.

ТП на НОИ	Приети документи по източници на данни						Приети документи общо (бр.)
	На хартиен носител (бр.)	Дял	На електронен носител (бр.)	Дял	По електронен път (бр.)	Дял	
Благоевград	1 107	0,8%	3 832	2,9%	128 723	96,3%	133 662
Бургас	1 772	1,3%	6 274	4,6%	128 295	94,1%	136 341
Варна	397	0,2%	7 574	4,1%	176 661	95,7%	184 632
Велико Търново	526	0,6%	3 439	3,8%	86 419	95,6%	90 384
Видин	149	0,9%	641	4,1%	14 965	95,0%	15 755
Враца	1 241	2,1%	3 287	5,6%	53 943	92,3%	58 471
Габрово	656	1,0%	1 553	2,4%	63 205	96,6%	65 414
Кърджали	773	2,1%	2 521	6,8%	33 714	91,1%	37 008
Кюстендил	951	2,1%	4 389	9,7%	39 730	88,2%	45 070
Ловеч	394	1,0%	1 478	3,6%	38 741	95,4%	40 613
Монтана	366	1,0%	1 382	3,8%	34 333	95,2%	36 081
Пазарджик	248	0,2%	4 052	4,0%	97 765	95,8%	102 065
Перник	448	1,0%	1 352	3,0%	43 223	96,0%	45 023
Плевен	644	0,8%	3 371	4,4%	73 036	94,8%	77 051
Пловдив	1 393	0,4%	10 097	2,9%	334 287	96,7%	345 777
Разград	551	1,7%	2 125	6,6%	29 660	91,7%	32 336
Русе	706	0,8%	2 235	2,6%	82 781	96,6%	85 722
Силистра	257	1,0%	1 466	5,9%	23 045	93,0%	24 768
Сливен	157	0,3%	2 839	6,0%	44 700	93,7%	47 696
Смолян	375	0,9%	3 540	8,2%	39 215	90,9%	43 130
София-град	3 230	0,3%	34 528	3,3%	1 005 339	96,4%	1 043 097
София-област	689	0,8%	2 970	3,4%	82 949	95,8%	86 608
Стара Загора	922	0,6%	8 032	4,9%	156 620	94,6%	165 574
Добрич	106	0,3%	4 545	13,2%	29 784	86,5%	34 435
Търговище	100	0,3%	1 438	4,7%	28 833	94,9%	30 371
Хасково	993	1,7%	2 585	4,3%	56 243	94,0%	59 821
Шумен	815	1,8%	1 907	4,1%	43 563	94,1%	46 285
Ямбол	130	0,3%	1 844	3,6%	49 455	96,2%	51 429
ОБЩО	20 096	0,6%	125 296	4,0%	3 019 227	95,4%	3 164 619

Най-голям е дялът на приетите данни по електронен път – 95,4%, (при 91,6% за 2019 г.), на електронен носител са приети 4,0% от данните (при 7,3% за 2019 г.), а на хартиен носител – 0,4% (при 1,2% за 2019 г.). Спрямо предходната година се наблюдава увеличение на дела на постъпилите данни по електронен път с 3,8 процентни пункта, за сметка на по-малкия дял на тези, постъпили на хартиен и електронен носител. Нарасналият дял на постъпилите по електронен път данни е вследствие на приетите през 2020 г. изменения и допълнения в Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, съгласно които удостоверенията, приложения № 9, 10 и 11 към наредбата се подават само по електронен път чрез използване на КЕП на подателя в ИСЕОДД.

При изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО през последните години се постигна значително съкращаване на сроковете за изплащането им, като през 2020 г. то е до 3-4 работни дни средно за страната, а за ТП София град – до 7 работни дни.

2. Методология на осигуряването и контрол

Дейността по разработването на общата методология на общественото осигуряване във връзка с възложените дейности на Националния осигурителен институт и обезпечаването на методологията на контролно-ревизионната дейност, осъществявана от контролните органи на ТП на НОИ, е важна част от работата на методолозите. Осъществяването на дейностите по контрола на разходите на държавното обществено осигуряване, подготовката на предложения за промени в нормативните актове в областта на ДОО и методическите указания по прилагането им, имат за цел улесняване на осигурителите и осигурените лица при ползването

на осигурителните права и уеднаквяване на практиката по прилагане на осигурителното законодателство от страна на длъжностните лица в ТП на НОИ.

2.1. Методология на осигуряването

Методолозите на института в областта на осигуряването и краткосрочните плащания и през 2020 г. са участвали при обсъждането и разработването на промени в нормативните актове, вследствие на което са изготвени и методически указания до териториалните подразделения по прилагането на промените в нормативните актове. Указанията са публикувани и на интернет страницата на института за сведение и ползване от осигурителите и осигурените лица.

Във връзка с правилното прилагане на осигурителното законодателство са извършвани проверки по постъпили сигнали и жалби на лица и осигурители, включително и такива препратени в НОИ от други институции. Подготвяни са и отговори по постъпили писма и са консултирани граждани и длъжностни лица по прилагането на нормативните актове във връзка с правата и задълженията на осигурените лица и осигурителите.

По отношение на обслужването на осигурените лица през годината са разработвани актуални образци на документи, изготвяни са становища до администрацията на президента на Република България, във връзка с подадени молби за опрощаване на задължения към държавното обществено осигуряване и становища за разсрочване на задължения към фондовете на държавното обществено осигуряване.

2.2. Контролно-ревизионна дейност

Контролната дейност на Националния осигурителен институт се осъществява на основание чл. 107 от КСО. Процедурите за извършването на тази дейност са регламентирани в Инструкцията за реда и начина на осъществяване на контролно-ревизионна дейност от контролните органи на НОИ. Контролът по разходите на държавното обществено осигуряване се извършва от контролните органи, които са инспекторите по осигуряването в ТП на НОИ и длъжностните лица, на които със заповед на управителя на НОИ или директора на ТП, е възложено извършването на контрола. Контролът се осъществява чрез извършване на ревизии и проверки на осигурителите, самоосигуряващите се лица, физическите и юридическите лица.

Финансовите ревизии са планови и извънпланови. Плановите ревизии са пълни ревизии по разходите на държавното обществено осигуряване и се извършват съгласно шестмесечни планове. Извънплановите ревизии могат да бъдат пълни и частични.

Проверките от контролните органи на ТП на НОИ се извършват по повод молби, сигнали или жалби, за нарушения на осигурителното законодателство във връзка с дейността, възложена на НОИ. За резултатите от извършената проверка се съставя констативен протокол.

През 2020 г. контролните органи на НОИ са съставили общо 14 885 констативни протокола, което представлява 70,1% от всички съставени ревизионни документи за годината. От представените данни в таблица № 5 е видно, че през 2020 г. относителният дял на съставените констативни протокола намалява за сметка на ревизионните актове за начет и ревизионните записки.

Таблица № 5 : Разпределение на ревизионните документи по видове през периода 2017 – 2020 г.

Година	Ревизионни актове за начет (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	Ревизионни записки (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	Констативни протоколи (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	РАН и ревизионни записки за ПППР (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	ОБЩО (брой)
2017	2 006	5,0%	5 045	12,6%	32 890	82,1%	106	0,3%	40 047
2018	1 934	7,7%	4 547	18,0%	18 537	73,6%	174	0,7%	25 192
2019	1 498	5,6%	5 087	19,1%	19 924	74,6%	189	0,7%	26 698
2020	1 312	6,2%	4 907	23,1%	14 885	70,1%	130	0,6%	21 234

През 2020 г. са извършени общо 6 349 ревизии, като установеният начет по съставените ревизионни актове е в размер на 1 762,8 хил. лв. През 2020 г. са съставени 574 акта за административни нарушения на осигурители и са издадени 403 наказателни постановления за налагане на административни наказания.

Таблица № 6 : Размер на установения начет от пълни и частични финансови ревизии през периода 2017 – 2020 г. (хил. лв.)

Година	Размер на установения начет от пълни ревизии	Дял от общия размер на начета	Размер на установения начет от частични ревизии	Дял от общия размер на начета	Размер на установения начет от ОАМЕ и ПППР	Дял от общия размер на начета	ОБЩО	Разпореждания по чл. 114 от КСО	Общо по РАН и разпореждания по чл. 114 от КСО
2017	264,7	26,2%	635,7	62,8%	111,3	11,0%	1 011,8	3 386,0	4 397,8
2018	451,6	41,6%	579,9	53,5%	53,2	4,9%	1 084,8	3 594,0	4 678,8
2019	333,8	33,6%	591,1	59,5%	68,0	6,8%	992,9	5 079,4	6 072,3
2020	499,4	28,3%	1 140,3	64,7%	123,0	7,0%	1 762,8	8 899,6	10 662,4

Контролните органи на ТП на НОИ издават разпореждания по реда на чл. 114 от КСО за възстановяване на недобросъвестно получени суми за осигурителни плащания. По този ред се събират неправомерно получени парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, за отглеждане на малко дете, за парични обезщетения за безработица и помощи за профилактика и рехабилитация. Суми за пенсии и парични обезщетения, неоснователно изплатени за периоди след смъртта на правоимащото лице, се събират от лицето, което ги е получило или солидарно от наследниците.

През 2020 г. са издадени разпореждания за възстановяване на суми в размер на 8 899,6 хил. лв. Общият установен начет от РАН и разпореждания по чл. 114 от КСО за 2020 г. е в общ размер на 10 662,4 хил. лв. и е с 4 590,1 хил. лв. повече от 2019 г.

2.3. Последващ контрол

Последващият контрол се извършва по установен график, като се изготвят списъци на осигурени лица по чл. 4, ал. 1 и 3 от КСО с изплатени парични обезщетения от ДОО, по следните критерии:

- изплатени парични обезщетения, за които все още няма данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО и не е попълнена дата на прекратяване на осигуряването преди месеца на правото в удостоверения приложение № 9 и 10 към Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване;
- изплатени парични обезщетения, за които постъпилите данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО се различават от посочените от осигурителя в удостоверения приложение № 9 и 10 към НПОПДОО.

Резултатите от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на наети лица, извършен от контролните органи на НОИ през първото полугодие на 2020 г. и съответно на 2019 г., е представен в следващата таблица.

Таблица № 7 : Резултати от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на наети лица, извършен от контролните органи на НОИ през първото полугодие на 2019 г. и първото полугодие на 2020 г.

Период	Проверени лица (бр.)	Ревизионни актове за начет (бр.)	Разпореждания по чл. 114 от КСО (бр.)	Ревизионни записки (бр.)	Издадени задължителни предписания (бр.)	Издадени констатишни протоколи (бр.)	Изпратени уведомителни писма (бр.)	Ревизионни документи – ОБЩО (бр.)
01.01 – 30.06.2019 г.	15 823	217	1 777	12	6 749	1 751	2 408	12 914
01.01 – 30.06.2020 г.	12 602	144	1 462	16	4 736	884	1 605	8 847

През първото полугодие на 2020 г. са проверени 12 602 наети лица, с 3 221 по-малко спрямо същия период на 2019 г. Издадени са 4 736 задължителни предписания на осигурителите (при 6 749 за първото полугодие на 2019 г.) за привеждане в съответствие на данните подадени в регистрите на НОИ или за коригиране на подадените данни. Изпратени са 1 605 уведомителни писма до осигурителите за отстраняване на констатирани несъответствия (при 2 408 за същия период на 2019 г.) и са съставени 884 констативни протокола (при 1 751 за първото шестмесечие на 2019 г.) за установяване на факти и обстоятелства.

През първото полугодие на 2020 г. броят на съставените ревизионни актове за начет е 144 (217 съставени ревизионни актове за първото полугодие на 2019 г.), а издадените разпореждания за събиране на задължения по реда на чл. 114, ал. 3 от КСО са 1 462 (с 315 по-малко спрямо същия период на 2019 г.).

На тримесечия до ТП на НОИ се изпраща и списък с осигурители с до 35 осигурени лица, при които осигурените лица са с възнаграждение от 1 000 лв. до 3 000 лв. и има лица, които са ползвали продължителна временна неработоспособност (повече от 30 календарни дни без наличие на дни в болничен режим). В списъка са включени само тези осигурители, за които има данни за невнесени осигурителни вноски, като са посочени задълженията им по години. Информацията за невнесените осигурителни вноски следва да послужи за селектиране на осигурители, при които са назначавани лица с цел ползване само на осигурителни права.

Когато в резултат на анализ на наличната информация се установят съмнения за злоупотреби със средствата на ДОО се извършват ревизии или проверки за изясняване на фактите и обстоятелствата. В случаите, в които се установи, че осигурителят не е осъществявал стопанска дейност и лицата, за които са подадени данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО не са упражнявали трудова дейност, за която да подлежат на осигуряване, се издават задължителни предписания за заличаване на тези данни. Данните, подадени неправомерно от търговските дружества, които са заличени през 2020 г. са над 80 хил. записи. След заличаване на записите се съставят ревизионни актове за начет или се издават разпореждания по реда на чл. 114 от КСО за възстановяване на неправомерно получените суми. Осигурителите се въвеждат за наблюдение и се уведомяват съответните компетентни органи. Към края на 2020 г. под наблюдение са въведени над 2 000 осигурители и самоосигуряващи се лица.

Особено внимание при последващия контрол се обръща на изплатените парични обезщетения на самоосигуряващите се лица. За целта се изготвят списъци с изплатените обезщетения по шестмесечия на лица, за които все още няма данни в Регистъра на осигурените лица и списъци с изплатени обезщетения, за които постъпилите данни в регистъра се различават от посочените от самоосигуряващите се в удостоверения приложение № 9 и 11 към НПОПДОО.

Таблица № 8 : Резултати от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на самоосигуряващи се лица, извършен от контролните органи на НОИ през първото полугодие на 2019 г. и първото полугодие на 2020 г.

Период	Проверени лица (бр.)	Разпореждания по чл. 114 от КСО (бр.)	Размер на сумите за възстановяване (хил. лв.)	Издадени задължителни предписания (бр.)	Издадени констативни протоколи (бр.)	Изпратени уведомителни писма (бр.)	Ревизионни документи – ОБЩО (бр.)
01.01 – 30.06.2019 г.	1 567	74	27,4	401	165	274	914
01.01 – 30.06.2020 г.	580	46	30,3	107	31	103	241

За изплатените парични обезщетения през първото полугодие на 2020 г. са проверени 580 самоосигуряващи се лица, с 987 по-малко спрямо същия период на 2019 г. Съставени са 31 констативни протокола, издадени са 107 задължителни предписания и са изпратени 103 уведомителни писма.

Извършените проверки на самоосигуряващите се лица показват, че въпреки големия

брой лица, попадащи в списъците за последващ контрол, те своевременно отстраняват допуснатите нередности. От този факт следва, че подборът на лицата, попадащи в списъците за последващ контрол е правилно извършен и не се допускат щети на фондовете на държавното обществено осигуряване в големи размери.

3. Медицинска експертиза на работоспособността

Медицинската експертиза включва: експертиза на временната неработоспособност; експертиза на трайно намалената работоспособност на лица в трудоспособна възраст, както и на лица, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО, които упражняват трудова дейност и не са им определени вид и степен на увреждане; експертиза на вида и степента на увреждане на деца до 16-годишна възраст и на лица, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО; потвърждаване или отхвърляне на професионалния характер на заболяванията. Контрол върху дейността на органите на медицинската експертиза се осъществява чрез лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност/ инспекторите по осигуряването и чрез медицинските комисии.

През 2020 г. във връзка с медицинската експертиза на работоспособността са изпълнени следните дейности:

- ❖ Взето е участие при изготвяне на проект на Правилник за организацията на дейността на Регионалния съвет за контрол върху актовете, издадени от органите за експертиза на временната неработоспособност по чл. 111 от Закона за здравето;

- ❖ Проведени са работни срещи с представители на Министерство на здравеопазването и „Информационно обслужване“ АД, по повод въвеждането на Информационната система за контрол на медицинската експертиза;

- ❖ Във връзка с подготовката на съвместни указания с Министерство на здравеопазването за обмен на документи между РЗИ и ТП на НОИ след въвеждане на Информационната система за контрол на медицинската експертиза са осъществени обсъждания и е водена кореспонденция;

- ❖ Изготвени са становища по представени от Министерство на вътрешните работи експертни решения, постановени от ТЕЛК за трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане;

- ❖ Осигурена е необходимата методология и е подпомогната работата на медицинските комисии към териториалните поделения на НОИ по практическото прилагане на измененията на Методиката за прилагане на отправните точки за оценка на трайно намалената работоспособност (вида и степента на увреждане) в проценти;

- ❖ Обобщена и анализирана е ежемесечната информация за разпределението на обжалваните експертни решения на ТЕЛК пред НЕЛК и постановените от НЕЛК експертни решения, разпределени по процент трайно намалена работоспособност, както и за резултатите от контролната дейност на лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ през 2020 г.;

- ❖ Оказана е методическа помощ на лечебните заведения и на ТП на НОИ по отношение на експертизата на временната неработоспособност.

3.1. Експертиза на временната неработоспособност

Експертизата на временната неработоспособност се извършва от лекуващия лекар/ лекар по дентална медицина, от лекарските консултативни комисии (ЛКК), от ТЕЛК и от НЕЛК.

Лекарите, експерти по експертиза по временната неработоспособност в ТП на НОИ, извършват проверки на дейността на органите на медицинската експертиза на временната неработоспособност във връзка със събиране, установяване и изясняване на факти и обстоятелства, свързани със: спазване на правомощията на органите на медицинската експертиза по издаване на болнични листове; организацията на работа на органите на медицинската експертиза и лечебните заведения във връзка с издаването на болнични листове

и решения по обжалването им; подаване в Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им (ЕРБЛРО) и съхраняване на данните от болничните листове и от решенията на ЛКК по повод обжалвани болнични листове; спазване на изискванията и реда при издаване на болнични листове и решения по обжалването им от органите на медицинската експертиза; промяна на данните по чл. 10 от Наредбата за реда за представяне в НОИ на данните от издадените болнични листове и решенията по обжалването им, както и по правомерността на издаване на болнични листове и необходимостта от предприемане на действия по чл. 112, ал. 1 и 2 от Закона за здравето. При извършване на проверките контролните органи имат право да изискват от органите на медицинската експертиза и лечебните заведения да предоставят документи във връзка с издадени от тях болнични листове и решения по обжалването им и подадени данни в регистъра.

През 2020 г. е установено, че най-често срещаните пропуски и грешки са относно:

- издаване на болнични листове за временна неработоспособност с по-голяма продължителност от необходимата, за част от заболяванията;
- издаване на болнични листове за временна неработоспособност от ЛКК, по едно решение на ТЕЛК за повече от 60 дни;
- нарушаване на чл. 12, т. 6 от Наредбата за медицинската експертиза (НМЕ) – издаване на болничен лист за временна неработоспособност за заболяване, за което ТЕЛК/НЕЛК е определила 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане;
- удължаване на временната неработоспособност над 180 дни от ТЕЛК, вместо извършване на преценка възможностите за прилагане на трудоустрояване или определяне на процент трайно намалена работоспособност.

Във връзка с това е проведена дейност по разясняване на нормативните документи и за разрешаване на отделни случаи от практиката с лекарите, експерти по експертиза по временната неработоспособност в ТП на НОИ, както и с лекари/ЛКК от лечебните заведения.

Резултатите от контролната дейност и динамиката на приетите, обжалваните и отменените болнични листове, както и на дела на отменените спрямо обжалваните болнични листове през периода 2017 – 2020 г. са показани в следващата таблица:

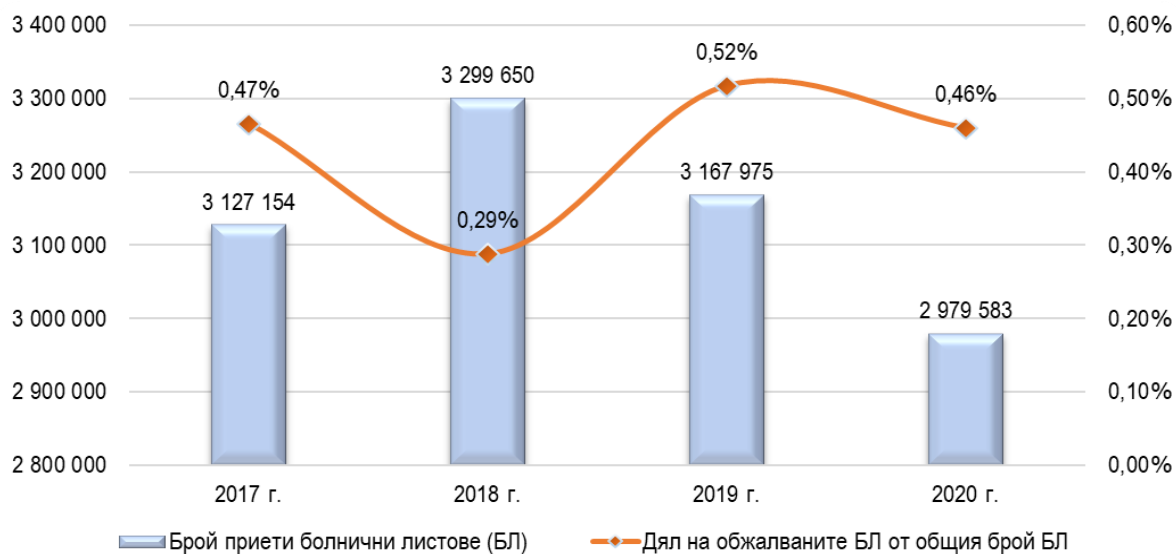
Таблица № 9 : Резултати от контролната дейност по експертизата на временната неработоспособност през периода 2017 – 2020 г.

Година	Приети болнични листове (бр.)	Обжалвани болнични листове (бр.)	Получен резултат по обжалвани болнични листове (бр.)	Отменени болнични листове (бр.)	Дял на отменените от обжалваните болнични листове (%)
2017	3 127 154	14 556	13 484	3 845	28,5%
2018	3 299 650	9 514	6 710	2 419	36,1%
2019	3 167 975	16 379	12 797	4 397	34,4%
2020	2 979 583	13 700	11 829	4 582	38,7%

От данните за осъществената контролна дейност по експертизата на временната неработоспособност през периода 2017 – 2020 г. се установяват следните тенденции:

- Броят на приетите болнични листове през 2020 г. намалява със 188 392 бр. (5,9%) спрямо 2019 г., с което се запазва тенденцията за намаляване броя на приетите болнични листове;
- Броят на обжалваните болнични листове през 2020 г. намалява с 2 679 бр. (16,4%) спрямо предходната година, за разлика от 2019 г. когато е отчетено нарастване с 6 865 бр. (72,2%) спрямо 2018 г.;

- Делът на отменените болнични листове от обжалваните през 2020 г. нараства с 4,3 п. п. в сравнение с 2019 г., когато е отчетено намаляване на същия показател с 1,7 п. п. спрямо предходната година.

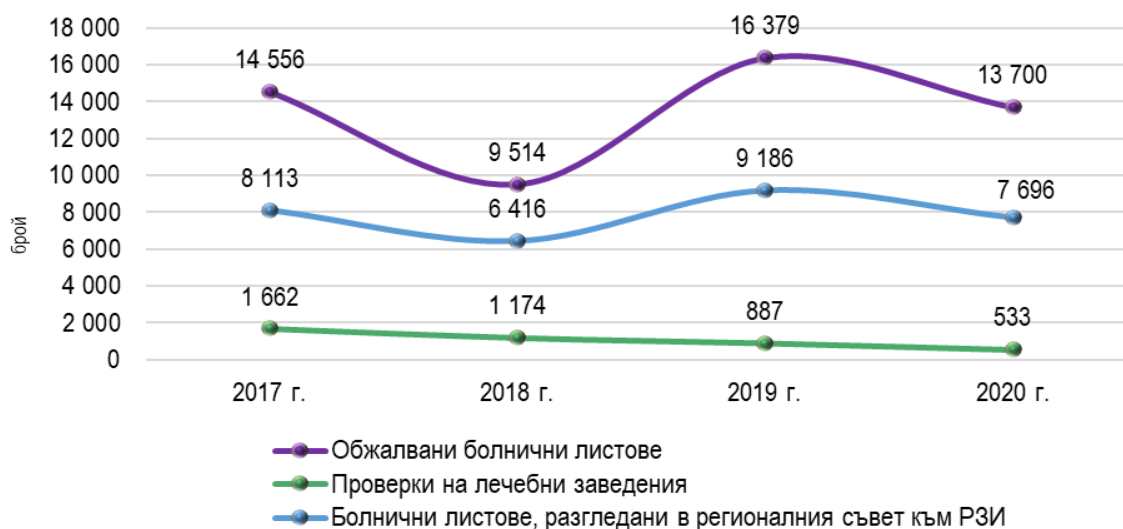
Фигура № 3 : Динамика в броя на приетите болнични листове и дела на обжалваните болнични листове за периода 2017 – 2020 г.

Резултатите по предприети действия по реда на чл. 112 от Закона за здравето от лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ, за периода 2017 – 2020 г., са отразени в следващата таблица.

Таблица № 10 : Резултати от обжалваните болнични листове през периода 2017 – 2020 г.

Година	Общ брой решения	Издадени от:			Общо за дни	Отменени болнични листове (бр.)	Отменени от:			Отменени дни
		Лекар (бр.)	ЛКК (бр.)	ЛКК по ЕР на ТЕЛК (бр.)			ЛКК (бр.)	ТЕЛК (бр.)	НЕЛК (бр.)	
2017	13 484	6 548	6 919	17	234 940	3 845	2 243	1 571	31	58 155
2018	6 710	3 139	3 351	220	109 689	2 419	1 193	1 029	197	38 542
2019	12 797	2 401	10 186	210	276 260	4 397	865	3 322	210	92 090
2020	11 829	2 200	9 498	131	246 297	4 582	728	3 715	139	94 205

През 2020 г. постановените решения по обжалвани болнични листове са с 968 бр. по-малко спрямо 2019 г. Органите на медицинската експертиза са отменили 4 582 болнични листове (38,7% от обжалваните) за 94 205 дни. Делът на отменените болнични листове от обжалваните се е увеличил с 4,3 п. п. спрямо същия показател за 2019 г. (34,4%). От отменените болнични листове през 2020 г. 15,9% са отменени от ЛКК, 81,1% от ТЕЛК, а 3,0% са отменени от НЕЛК. Резултатите за 2020 г. показват запазване на тенденцията за обжалване на по-голям брой болнични листове, издадени от ЛКК и съответно по-голям брой отменени болнични листове от ТЕЛК.

Фигура № 4 : Контролна дейност по експертизата на временната неработоспособност за периода 2017 – 2020 г.

Контролната дейност по експертизата на временната неработоспособност през 2020 г. се извърши в условията на обявено извънредно положение и последваща извънредна епидемична обстановка в страната поради COVID-19. В тази връзка и с оглед спазване на противоепидемичните мерки лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, са извършили 533 проверки на лечебни заведения, с 354 по-малко спрямо 2019 г. Участвали са при разглеждане на 7 696 бр. болнични листове (с 1 490 по-малко спрямо 2019 г.) от регионалните съвети към РЗИ, по реда на чл. 111 от Закона за здравето.

3.2. Експертиза на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане

Към ТП на НОИ са изградени медицински комисии (МК) за преценка основателността на определените от ТЕЛК/НЕЛК: степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане; причинна връзка; дата на инвалидизиране; срок на инвалидността и необходимост от чужда помощ на освидетелствани лица.

Контролът, осъществяван от МК, обхваща всички експертни решения (ЕР) на ТЕЛК с определена 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане. МК вземат решения и по ЕР на НЕЛК, но те са незначителна част от общия брой и не оказват съществено влияние на общите резултати.

Таблица № 11 : Контролна дейност на медицинските комисии за периода 2017 – 2020 г.

Година	Решения на МК (бр.)	Обжалвани пред НЕЛК/Административен съд София-град (бр.)	Дял на обжалваните ЕР от решенията на МК
2017	161 559	2 410	1,49%
2018	155 567	2 349	1,51%
2019	156 002	2 224	1,43%
2020	149 865	2 554	1,70%

В таблицата № 11 са представени данните за контролната дейност по експертизата на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане, осъществен от МК за периода 2017 – 2020 г., като от тях е видно следното:

- През 2020 г. броят на постановените решения на МК намалява в сравнение с трите предходни години от разглеждания период, като спрямо 2019 г. те са с 6 137 (3,9%) по-малко;
- Броят на обжалваните ЕР на ТЕЛК/ НЕЛК от МК през 2020 г. нараства в сравнение с трите предходни години от разглеждания период, като увеличението е с 330 бр. (14,8%) спрямо 2019 г.;
- Делът на обжалваните пред НЕЛК/АССГ експертни решения за периода 2017 – 2020 г. е с относително близки стойности, които показват, че между 1,43 и 1,70 на сто от всички решения на МК се обжалват от НОИ.

Таблица № 12 : Резултати от обжалвани експертни решения през 2020 г.

Общ брой	Решение на ТЕЛК/НЕЛК				Решение на НЕЛК/АССГ						
	50-70,99%	71-90%	над 90% без ЧП	над 90% с ЧП	Работоспособни	под 50%	50-70,99%	71-90%	над 90% без ЧП	над 90% с ЧП	
300	171	98	30	1	2	38	162	77	20	1	

Данните в таблица № 12 се отнасят до броя постъпили в ТП на НОИ през 2020 г., решения на НЕЛК/АССГ, постановени по повод предходно обжалвани от МК експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК. Въз основа на резултатите от обжалваните експертни решения през 2020 г., се отчита следното:

- Броят на лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 50 на сто, която дава право на пенсия за инвалидност, намалява с 40 (13,3%);
- Броят на лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 70,99 на сто, която носи и допълнителни социални придобивки, намалява с 31 (24%);
- Определени като работоспособни са 2 лица.

4. Профилактика и рехабилитация

Ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определят средства, които да се разходват за тази дейност по условия и ред, регламентирани в Наредба № 1 от 2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

През 2020 г. по-важните дейности, свързани с разходването на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, са следните:

- ❖ Изготвен е анализ за изпълнението на дейността по профилактика и рехабилитация през 2019 г., както и подробен анализ за изпълнението на дейността по профилактика и рехабилитация за периода 2016 – 2019 г.;
- ❖ Разработени са разчети за определяне на условията за финансиране на дейността по профилактика и рехабилитация през 2020 г.;
- ❖ Създадена е организация за стартиране на дейността на ТП на НОИ, свързана с издаване на удостоверения за ползване на паричните помощи за профилактика и рехабилитация;
- ❖ Изготвени са материали за провеждане на дейността по профилактика и рехабилитация през 2020 г. и публикувани на интернет страницата на НОИ;
- ❖ Създадена е организация за електронно отчитане на направените разходи за профилактика и рехабилитация от изпълнителите на дейността и е оказвана помощ във връзка с възникнали въпроси, свързани с подаване по електронен път на данни от протоколи за извършени услуги;

- ❖ Изготвено е задание за разработване на ново приложение в Регистър „Профилактика и рехабилитация“;
- ❖ Давани са указания относно анулиране на протоколи, издаване на нови протоколи и подаване на данните от тях;
- ❖ Водена е кореспонденция с изпълнителите на дейността относно предоставяне и получаване на информация чрез ССЕВ.

През 2020 г. са сключени договори с 20 юридически лица за общо 49 изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация. Изпълнителите, които извършват дейността по профилактика и рехабилитация, са разположени на територията на 16 области – София-град, София-област, Пловдив, Варна, Бургас, Ловеч, Габрово, Монтана, Пазарджик, Стара Загора, Добрич, Благоевград, Кюстендил, Велико Търново, Хасково и Смолян. По брой изпълнители и съответно с най-висок относителен дял са областите Бургас с 8 изпълнители (16,3% от общия брой), София-град със 7 изпълнители (14,3% от общия брой), Пловдив с 6 изпълнители (12,2% от общия брой), Пазарджик с 4 изпълнители (8,2% от общия брой), София-област, Смолян, Стара Загора, Благоевград и Монтана с по 3 изпълнители (с по 6,1% от общия брой).

Информация за броя на сключените договори и изпълнителите на дейността за периода 2017 – 2020 г. е отразена в следващата таблица:

Таблица № 13 : Сключени договори и изпълнители на дейността за периода 2017 – 2020 г.

Година	Сключени договори	Изпълнители на дейността
	(бр.)	(бр.)
2017	18	49
2018	18	49
2019	20	51
2020	20	49

Отчитането на резултатите от дейността по показателите „брой издадени удостоверения“, „издадени удостоверения, разпределени по групи заболявания“, „изплатени протоколи (брой и стойност)“, „неизплатени удостоверения (брой)“, „изразходвани средства (общо и по фондове) за диагностични и терапевтични процедури“ и „нощувки и частична парична помощ за хранене“ се извършва по електронен път. С програмата се отчитат и издадени удостоверения, разпределени по групи заболявания, както и по пол, възраст и изход от лечението, като информацията се предоставя по избрани показатели за всеки желан период от провеждането на дейността.

Издадените удостоверения за ползване на паричната помощ за профилактика и рехабилитация през последните четири години, както и териториалните поделения с най-много издадени удостоверения са представени в следващата таблица:

Таблица № 14 : Териториални поделения на НОИ, издали най-голям брой удостоверения в периода 2017 – 2020 г.

ТП на НОИ	2017 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой
София-град	5 822	12,7%	6 079	12,7%	5 934	13,2%	3 554	12,6%
Пловдив	4 718	10,3%	4 736	10,3%	4 773	10,7%	2 984	10,6%
Стара Загора	3 444	7,5%	3 257	7,5%	3 256	7,3%	2 010	7,1%
Варна	2 475	5,4%	2 596	6,0%	2 534	5,7%	1 561	5,6%
Бургас	2 435	5,3%	2 322	5,0%	2 297	5,1%	1 467	5,2%
Благоевград	1 983	4,3%	2 102	5,0%	1 969	4,4%	1 320	4,7%
Общ брой издадени удостоверения	46 335	–	46 480	–	44 996	–	28 119	–

Удостоверенията се издават след извършена съпоставка на данните от служебните бележки, удостоверяващи осигурителните права на лицата, с данните, отразени в регистрите на НОИ, проверка за наличие на съответствие между диагнозите, отразени в медицинските направления и профилните възможности и противопоказанията за извършване на профилактика и рехабилитация при изпълнителите на дейността.

Контролът по издаване на удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация и по изразходваните средства на държавното обществено осигуряване се осъществява от ТП на НОИ, на територията на което се намират изпълнителите на дейността. Условиата, редът и сроковете на извършване на контрола са уредени с Инструкция за контролната дейност по ползването и изплащането на паричните помощи за профилактика и рехабилитация и с Инструкция № 1 от 03.04.2015 г. за реда и начина за осъществяване на контролно-ревизионна дейност от контролните органи на НОИ.

Резултатите от контролната дейност за периода 2017 – 2020 г. са представени в таблицата, както следва:

Таблица № 15 : Резултати от извършената контролна дейност в периода 2017 – 2020 г.

Година	Извършени проверки (бр.)	Съставени ревизионни актове за начет (бр.)	Начети на обща стойност (лв.)
2017	147	39	6 906,82
2018	147	31	4 019,40
2019	153	29	5 456,76
2020	49	13	1 913,87

И през 2020 г. е осъществяван текущ и периодичен контрол върху направените разходи за профилактика и рехабилитация и сроковете на изпълнение на договорите, с оглед определяне на датата за прекратяване на издаването на удостоверения за ползване на парична помощ и крайна дата за подаване на данни от издадени протоколи. Изготвени са уведомителни писма до изпълнителите на дейността и до ТП за приключване на дейността по профилактика и рехабилитация, поради изтичане срока на договорите за профилактика и рехабилитация за годината.

5. Трудови злополуки и професионални болести

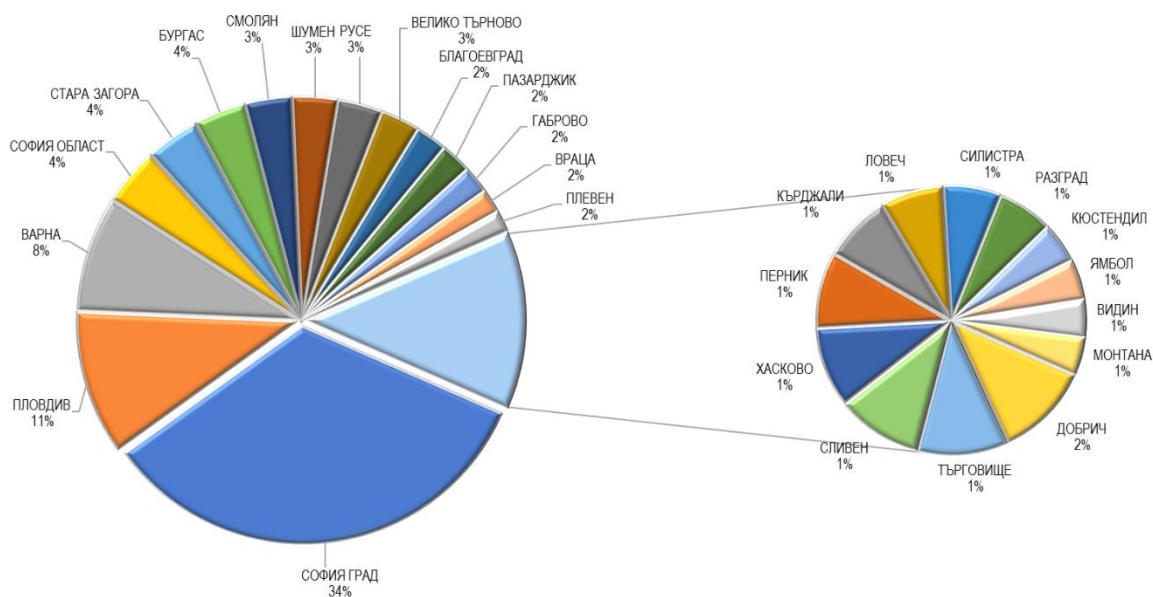
Във връзка с дейностите по установяване, разследване и регистриране на трудовите злополуки през 2020 г. в ТП на НОИ са обработени 2 507¹ декларирани трудови злополуки. Открити и окомплектовани са 2 309 досиета за признати трудови злополуки. Злополуките, които не са признати за трудови, са 113. По преценка на длъжностните лица от ТП са проведени разследвания на повече от 387 злополуки. Извършени са разследвания на 89 трудови злополуки, предизвикали смърт и на 5 – довели до инвалидност. Останалите 293 разследвания са на злополуки с вероятна инвалидност и на злополуки с по-леки последствия, при които е било необходимо допълнително уточняване на осигурителния статус на пострадалите лица, данните, подадени с декларацията за трудова злополука, причините и обстоятелствата, при които са станали. Резултатите от разследванията са оформени в протоколи.

Таблица № 16 : Съставени протоколи за разследвани трудови злополуки през 2020 г. по ТП на НОИ

ТП на НОИ	Протоколи (бр.)	ТП на НОИ	Протоколи (бр.)
Благоевград	23	Пловдив	54
Бургас	19	Разград	5
Варна	31	Русе	15
Велико Търново	10	Силистра	7
Видин	6	Сливен	9
Враца	8	Смолян	6
Габрово	3	София-град	53
Кърджали	11	София-област	14
Кюстендил	14	Стара Загора	18
Ловеч	4	Добрич	10
Монтана	4	Търговище	7
Пазарджик	12	Хасково	14
Перник	6	Шумен	9
Плевен	7	Ямбол	8

Най-голям брой подадени декларации за трудови злополуки са в следните ТП на НОИ: София-град – декларирани 841 и признати за трудови злополуки 792; Пловдив – декларирани 265 и признати 236; Варна – декларирани 211 и признати 192; София-област – декларирани 105 и признати 101; Стара Загора – декларирани 97 и признати 95 и Бургас – декларирани 95 и признати 90. Всички издадени протоколи и разпореждания от ТП на НОИ са изпратени по електронен път в ЦУ, с цел осъществяване на контрол по качеството и осигуряване на методическа помощ. Процентното разпределение на подадените декларации през 2020 г. по ТП на НОИ е показано на следващата графика:

¹ Не са включени декларираните злополуки от дейностите отбрана, обществен ред и сигурност и пожарна безопасност и защита при бедствия.

Фигура № 5 : Разпределение на подадените декларации за трудови злоупотреки през 2020 г. по ТП на НОИ

Съгласно оперативните данни за периода 2017 – 2020 г. са регистрирани 11 682 злоупотреки, от които 1 656 са разследвани от ТП на НОИ.

Сравнителният анализ на годишните оперативни данни за периода 2017 – 2020 г. показва тенденция на намаляване на декларираните злоупотреки и на разследваните случаи. През 2020 г. са декларирани с 435 злоупотреки по-малко и са разследвани с 37 случая по-малко спрямо 2019 г.

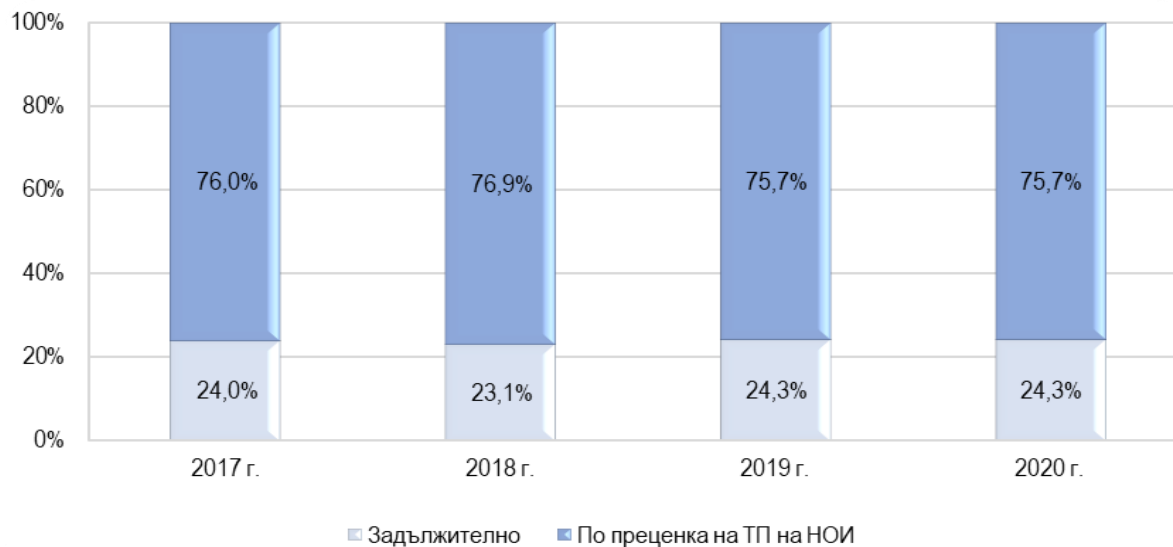
Годишното разпределение на регистрираните и разследваните злоупотреки е представено на следващата фигура:

Фигура № 6 : Регистрирани и разследвани случаи на злоупотреки за периода 2017 – 2020 г. (бр.)

Задължително разследване от ТП, съвместно с ИА ГИТ, комитетите и групите по условия на труд и други компетентни органи в зависимост от случая, е проведено на смъртните злополуки, злополуки с повече от трима пострадали и злополуки, за които има основание да се предполага, че ще доведат до трайно намалена работоспособност.

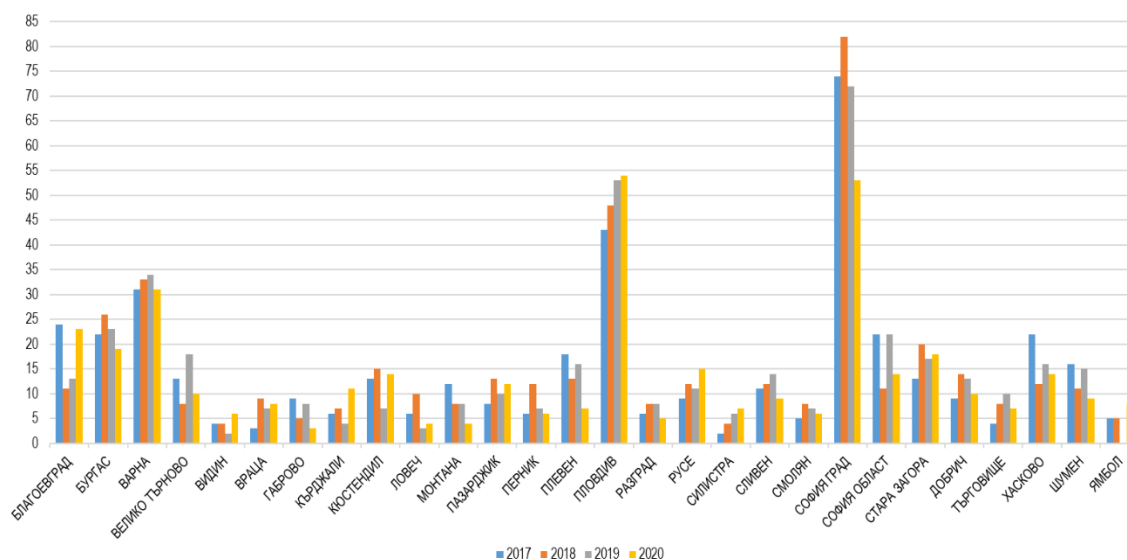
Териториалните поделения на НОИ по своя преценка са разследвали и други злополуки освен посочените, съотношението между които е представено на следващата фигура:

Фигура № 7 : Съотношение между основанията за разследване на злополуките за периода 2017 – 2020 г.

Най-много разследвани злополуки за периода 2017 – 2020 г. са извършени от ТП на НОИ София град – 281, Пловдив – 198, Варна – 129, и Бургас – 90.

Повече разследвания на злополуки през 2020 г. спрямо 2019 г. са извършени в следните ТП на НОИ: Благоевград, Кърджали, Кюстендил, Русе, Ямбол, Пазарджик и Стара Загора. Разпределението на разследваните злополуки по години и ТП е показано на фигура № 8.

Фигура № 8 : Разпределение на разследваните злополуки от ТП на НОИ по години

Таблица № 17 представя данните от годишната оперативна информация за трудовите злополуки за периода 2017 – 2020 г.

Таблица № 17 : Оперативна информация за трудовите злополуки за периода 2017 – 2020 г. (бр.)

ГОДИНА	Трудови злополуки			ТЗ, станали с жени			В т.ч. ТЗ, предизвикали						Загубени календарни дни				Общ брой подадени декларации			Злополуки не приети за трудови	Декларирани злополуки в процес на разследване
	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО	инвалидност			смърт			общо	от ТЗ, станали с тях жени	от ТЗ по чл. 55 ал.1 от КСО	от ТЗ по чл. 55 ал.1 от КСО, станали с жени	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО		
							общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	станали с жени общо	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	станали с жени общо									
2017	2 911	2 318	593	1 176	732	444	6	6	1	94	79	10	193 017	77 451	151 278	44 933	3 133	2 318	593	134	88
2018	2 914	2 357	557	1 140	740	400	7	6	2	92	76	10	193 045	74 280	155 354	45 919	3 100	2 357	557	124	62
2019	2 731	2 241	490	1 082	738	344	14	12	6	89	73	6	200 974	80 790	161 170	51 516	2 942	2 241	490	131	80
2020	2 309	1 901	408	858	567	291	5	4	3	89	70	8	162 480	57 927	132 269	35 812	2 507	1 901	408	113	85

Публикувана е информация съответно за тримесечие, полугодие и деветмесечие на 2020 г., съдържаща разпределение на трудовите злополуки по икономически дейности, вид, последици, пол, общо за страната и по териториални поделения на НОИ.

Събрана и обработена е информацията за трудовите злополуки, декларирани през 2019 г. На [интернет страницата на НОИ](#) и в [Бюлетин № 1/2020 г. на НОИ](#) е публикувана годишната оперативна информация за 2019 г.

Статистическата информация за трудовите злополуки, декларирани през 2018 г., е обработена до м. юни 2020 г. и окончателните статистически данни за 2018 г. са предоставени на МТСП, НСИ, ИА ГИТ и Евростат. За изчисляване на показателите за отчитане на трудовите злополуки са използвани данни на НОИ, за среден списъчен брой на осигурените за трудова злополука и професионална болест лица и отработените човечески часове както по икономически дейности, така и по териториални поделения на НОИ за 2018 г. Обобщената статистическа информация за трудовите злополуки, декларирани през 2018 г., е разработена като [електронна книга](#) и публикувана на интернет страницата на института.

На базата на окончателната статистическа информация за трудовите злополуки за 2015 – 2018 г. са изчислени:

- коефициентът на честота и коефициентът на тежест на трудовите злополуки, които се включват при диференциране на размера на осигурителните вноски по групи икономически дейности в зависимост от степента на риска;
- коефициентът на трудов травматизъм за прилагане през 2021 г., съгласно Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука“.

Данните за икономическите дейности с коефициент на трудов травматизъм, равен или по-висок от средния за страната се предоставят на министъра на труда и социалната политика.

Осъществен е методически контрол на съставените през 2020 г. протоколи и оказана експертна помощ при разследване на трудовите злополуки и проучване на професионалните болести.

Подготвени са материали и предложения за включване в Националната програма за безопасност и здраве при работа 2018 – 2020 г. Подадени са данни за трудовия травматизъм и дейности за изпълнение от компетентността на НОИ.

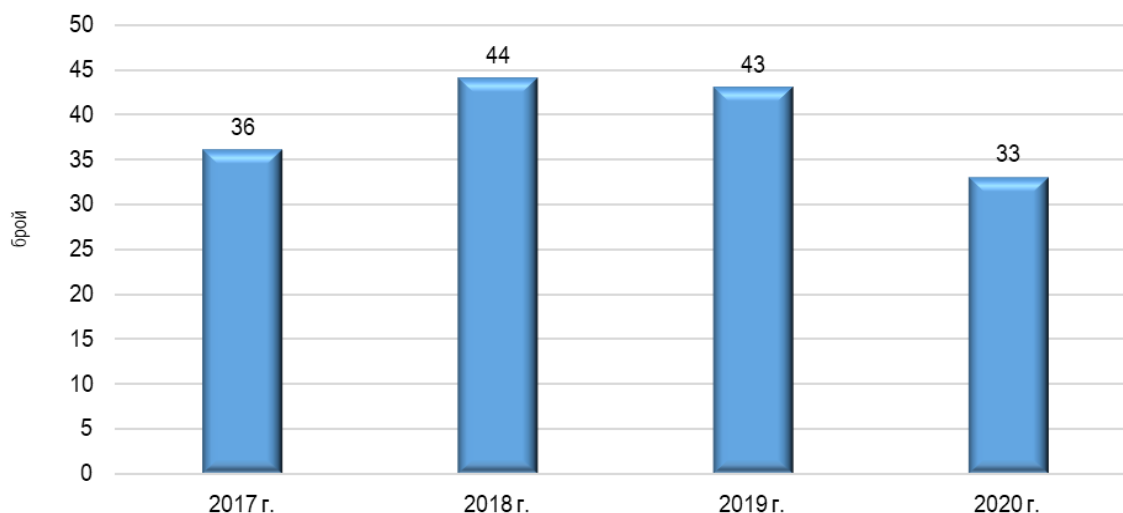
Обработена е информацията за трудови злополуки, необходима за определяне на размерите на осигурителните вноски за фонд ТЗПБ на ДОО по групи икономически дейности за прилагане през 2021 г.

Изготвен е отчет на изпълнението на задачите на НОИ, включени в Националната статистическа програма на НСИ през 2019 г., както и предложения за задачи от компетентността на НОИ за включване в Националната статистическа програма за 2020 г.

Всяко тримесечие са изготвяни данни по договор между НОИ и Българска минно-геоложка камара за „Предоставяне на оперативна информация от регистрите на НОИ, съдържаща данни за трудовите злополуки, осигурените лица и осигурителния доход“.

През 2020 г. в териториалните поделения на НОИ са получени общо 52 бързи известия за съмнение за професионална болест. Открити са 37 досиета за професионални болести, а при 15 случая производството е прекратено поради неспазване на условията за съобщаване.

Запазва се установеното в предходните години ниско ниво на случаите със съмнение за професионална болест, като заболялите лица със съмнение за професионален характер на заболяванията през 2020 г. са 33.

Фигура № 9 : Брой лица със съмнение за професионална болест за периода 2017 – 2020 г.

Най-много открити досиета по получени бързи известия през 2020 г. има в следните ТП на НОИ: Перник – 9, Сливен – 8, София-град – 6, Плевен – 3, Стара Загора – 3, Благоевград – 2, Пловдив – 2, Враца, Разград, Смолян и София-област по 1.

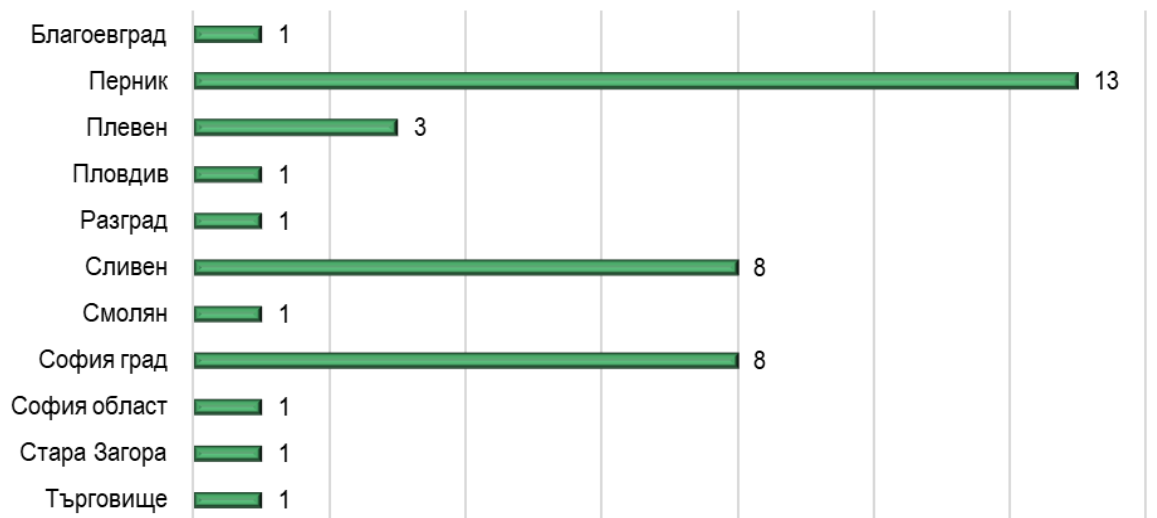
Отказ за разглеждане на бързи известия и издаване на заповед за прекратяване на производството са извършени от ТП на НОИ-Ямбол – 4, Плевен – 2, Смолян – 2, София-град – 2, Габрово – 1, Перник – 1, Пловдив – 1, Стара Загора – 1 и Хасково – 1. В останалите 14 ТП на НОИ не са получени бързи известия за съмнение за професионална болест.

Структурата на професионалната патология през 2020 г. показва, че най-много бързи известия са изпратени за:

- респираторни заболявания – 12 случая, от тях 3 случая на силикоза, 2 случая на талкоза, 2 случая на сидероза; 1 случай на азбестоза, 1 случай на астма и 3 случая на смесена пневмокониоза;
- неврологични и мускулно-скелетни заболявания – 7 случая, като тези от физическо натоварване са 6, а тези, свързвани с въздействие на вибрации – 1;
- заболявания на сензорните органи – 9 случая на загуба на слуха от шумово въздействие;
- злокачествени заболявания – 1 случай на рак на дебелото черво, свързан с въздействие на йонизиращи лъчения;
- инфекциозни заболявания – 8 случая на COVID -19.

През 2020 г. от териториалните поделения са изготвени общо 39 протокола за извършено проучване на случаи със съмнение за професионална болест. От тях 29 са по бързи известия, получени през 2020 г. и 10 по бързи известия, получени през предходната 2019 г. Изготвените протоколи по ТП са както следва: Перник – 13, София-град – 8, Сливен – 8,

Плевен – 3, Благоевград, Пловдив, Разград, Смолян, София-област, Стара Загора и Търговище по 1.

Фигура № 10 : Разпределение на изготвените протоколи по ТП на НОИ през 2020 г. (бр.)

III. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Националният осигурителен институт е компетентната българска институция и служба за връзка по прилагане разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004, Регламент (ЕО) № 987/2009, Регламент (ЕИО) № 1408/71, Регламент (ЕИО) № 574/72 и международните договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност по отношение на:

- Паричните обезщетения за болест, майчинство и помощите при смърт;
- Паричните обезщетения за безработица;
- Пенсиите за осигурителен стаж и възраст, инвалидност и наследствените пенсии.

Поради спецификата на дейностите, произтичащи от ангажиментите на НОИ като компетентната българска институция по прилагането на Общностното право в областта на координацията на системите за социално осигуряване и международните договори в тази сфера, дейността е организирана както следва:

- Преценката на права на парични обезщетения за безработица, болест, майчинство и помощите при смърт се извършва от териториалните поделения на НОИ;
- Кореспонденцията с чуждестранните осигурителни служби по въпроси, свързани с паричните обезщетения за безработица, болест, майчинство и помощите при смърт; издаването и изискването на структурирани електронни документи (СЕД) и преносими документи (ПД) в тази област се извършва в ЦУ от дирекция „Европейски регламенти и международни договори“;
- Преценката на пенсионни права и кореспонденцията с чуждестранните осигурителни служби за лицата с постоянен и настоящ адрес в Република България се извършва от съответното териториално поделение на НОИ, а за лицата с постоянно пребиваване в друга държава-членка на ЕС/ЕИП или държава, с която се прилага международен договор в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност от дирекция „Европейски регламенти и международни договори“ в централно управление на НОИ.

Дейността по прилагане на европейските регламенти и двустранните договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност, по които Република България е страна, през 2020 г. може да бъде обобщена в следните направления:

1. Краткосрочни обезщетения по европейски регламенти и международни договори

Националният осигурителен институт организира и координира дейността по отпускане, изменение, спиране, прекратяване, възобновяване и изплащане на краткосрочните обезщетения по регламентите на Европейския съюз и международните договори в областта на социалното осигуряване. Информацията относно изготвените документи в изпълнение на дейностите по обработване на структурирани електронни документи и преносими документи, писма до лица, осигурителни служби в други държави и ТП на НОИ, отговори на запитвания и становища за четири годишен период е посочена в таблицата, като следва:

Таблица № 18 : Показатели, свързани с краткосрочните обезщетения по европейските регламенти и международните договори за периода 2017 – 2020 г.

Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Брой подписани документи по обработване на структурирани електронни документи и преносими документи, писма до лица, осигурителни служби в други държави и ТП на НОИ, отговори на запитвания и становища	12 287	14 364	20 299	25 788
Брой изнесени към държави-членки от ЕС/ЕИП парични обезщетения за безработица, отпуснати по законодателството на Република България	75	51	46	38
Брой изнесени парични обезщетения за безработица от други държави-членки на ЕС/ЕИП в Република България	365	530	621	736
Брой лица, за които са изпратени искания за възстановяване размера на изплатените в Република България парични обезщетения за безработица, които по време на последната си заетост в ДЧ са пребивавали в Република България	9 673	14 001	15 432	17 922
Брой лица, за които са получени искания за възстановяване размера на изплатените в друга ДЧ парични обезщетения за безработица, които по време на последната си заетост в Република България са пребивавали в другата ДЧ	8	11	16	17
Брой издадени формуляри РБ/РМ 101, във връзка с прилагане разпоредбите за приложимото законодателство на Договора между Република България и Република Северна Македония за социално осигуряване	27	4	23	28
Брой изготвени отговори на запитвания, свързани с краткосрочните обезщетения по европейските регламенти и международните договори на запитвания, получени по електронната поща	332	173	216	623

2. Пенсионно осигуряване по европейски регламенти и международни договори

Във връзка с отпускането, изменянето, спирането, прекратяването, възобновяването и изплащането на пенсии по регламенти на Европейския съюз и международни договори в областта на социалното осигуряване на лица, които пребивават в чужбина, за периода 2017 – 2020 г. в следващата таблица са посочени реализираните резултати от извършените дейности:

Таблица № 19 : Показатели, свързани с отпускане на пенсии по европейски регламенти и международни договори за периода 2017 – 2020 г.

Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Брой изготвени разпореждания за пенсии и добавки	4 315	3 996	3 361	4 156
Брой изготвени формуляри по европейски регламенти и двустранни договори	7 383	7 683	6 603	6 311
Брой изпратени писма	23 200	23 652	24 032	20 249
Брой лица, за които са прехвърлени суми към институции на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ, съответстващи на актюерския еквивалент на придобити в България пенсионни права	33	24	13	20
Брой лица, за които са изготвени справки за предварителен размер на актюерския еквивалент на пенсионните им права във връзка с прехвърляне на пенсионни права към институции на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	47	29	20	38

Информация за броя на пенсионерите, на които НОИ изплаща пенсии по европейски регламенти и международни договори, е представена в следващата таблица:

Таблица № 20 : Брой пенсионери, на които НОИ изплаща пенсии по европейски регламенти и международни договори за периода 2017 – 2020 г. (към 31 декември на съответната година)

Брой пенсионери	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Брой пенсионери, живеещи постоянно в чужбина и получаващи български пенсии, изплащани от НОИ, в т.ч.:	27 881	28 027	27 962	27 805
Пенсионери, пребиваващи в държавите – членки на ЕС и в държавите, с които се прилагат двустранни международни договори в областта на социалната сигурност	11 760	12 617	13 173	13 729
Пенсионери живеещи в Република Турция и получаващи пенсии по Споразумението с Република Турция	16 121	15 410	14 789	14 076
Брой пенсионери, получаващи чужди пенсии в България, изплащани с посредничеството на НОИ, в т.ч.:	8 878	9 101	9 261	6 574
Пенсионери, получаващи пенсия от Германия	2 552	2 621	2 710	*
Пенсионери, получаващи пенсия от Руската федерация	5 337	5 426	5 460	5 449
Пенсионери, получаващи пенсия от Украйна	877	926	963	993
Пенсионери, получаващи пенсия от Република Молдова	112	128	128	132

Забележка: * От 01.07.2020 г. пенсиите от Германия не се изплащат чрез посредничеството на НОИ.

3. Методическа дейност, процесуално представителство и контрол

Във връзка с осъществяването на методическата дейност по прилагането на регламентите на Европейския съюз и международните договори в областта на социалното осигуряване през 2020 г. са обработени 2 993 документа. На ТП на НОИ са предоставени 45 указателни писма и информация, постъпила от чужди компетентни институции.

Изготвени са 185 становища по конкретни казуси и по принципни въпроси, и са предоставени 273 отговора на запитвания, постъпили по електронната поща.

Извършен е контрол на 45 конкретни досиета от ТП на НОИ, чрез изискване на информация и преценка относно правилността и законосъобразността на предприетите действия от длъжностните лица.

На българския СОЛВИТ център е предоставена информация по 304 случая във връзка с прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност относно пенсиите и краткосрочните обезщетения.

За периода 2017 – 2020 г. са изготвени 234 проекта на решения на управителя на НОИ, разпределени както следва:

Таблица № 21 : Изготвени проекти на решения на управителя на НОИ за периода 2017 – 2020 г.

Изготвени проекти на решения на управителя на НОИ	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общ брой решения, в т.ч.:	69	73	55	37
Решения, с които е отхвърлена жалбата като неоснователна	66	70	53	25
Решения, с които е отменено издаденото разпореждане	1	–	1	8
Решения, с които е прекратено производството по обжалване и жалбата е оставена без разглеждане, поради пропуснат срок	2	3	1	3

Информация за осъщественото процесуално представителство по дела и спорове, касаещи въпроси във връзка с европейски регламенти и международни договори е представена в таблицата, както следва:

Таблица № 22 : Процесуално представителство за периода 2017 – 2020 г.

Процесуално представителство	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общ брой дела	31	24	20	25
1. Приключили дела, в т. ч.:	12	15	9	18
o Решени в полза на НОИ	8	9	6	9
o Прекратено производство по жалбата на лице	2	1	–	3
o Отменени решения на управителя на НОИ	2	5	3	6
2. Неприключени производства, в т. ч.:	19	9	11	7
o В Административен съд София-град	13	6	8	5
o Във Върховен административен съд	6	3	3	2

IV. ОСИГУРИТЕЛЕН АРХИВ

Дейността на осигурителния архив е регламентирана с разпоредба в Кодекса за социално осигуряване (чл. 5, ал. 10), съгласно която при прекратяване на дейността на осигурителите, които нямат правоприменик, разплащателните ведомости се предават в съответното териториално поделение на НОИ, освен ако в закон не е определен друг ред за съхраняването им. В Централно управление е обособено звено, което организира, ръководи и контролира дейността по приемане, съхранение и използване на разплащателните ведомости и трудовоправни документи, доказващи трудов/ осигурителен стаж и осигурителен доход, а приемът на документи се извършва в териториалните поделения на НОИ. Предадените разплащателни ведомости и трудовоправни документи се съхраняват в обособени за целта архивохранилища, а електронната им обработка се извършва в Центрове за електронна обработка. Основната цел на осигурителния архив е издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход (Обр. УП-13, Обр. УП-14, Обр. УП-15, Обр. УП-17 и Обр. УП-17а), както и служебни бележки по чл. 45, ал. 2 от ЗДДФЛ. Удостоверенията са необходими на заинтересованите лица при ползване на пенсионни права и обезщетения. За подобряване качеството на предлаганата услуга, НОИ изгражда електронен осигурителен архив, данните от който се използват за изчисляване и отпускане на пенсиите и паричните обезщетения.

През 2020 г. дейността може да бъде систематизирана в следните направления:

1. Методология на осигурителния архив

Изготвени са изменения и допълнения на Инstrukция № 5 от 30.06.2005 г. за привеждане в съответствие на действащите разпоредби с извършени промени в КСО, във връзка с промени в трудовото законодателство и въведените със Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП) в българското законодателство европейски стандарти относно електронното документиране. Създадени са разпоредби, определящи реда за прием, съхраняване и използване на документи, създадени, водени и съхранявани от осигурителя само в електронен вид.

От месец ноември 2020 г. осигурителите, които прекратяват дейността си без правоприменик и следва да подадат заявление-декларация за предаване на ведомостите за заплати и трудовоправни документи в НОИ могат да направят това и по електронен път. Административната електронна услуга „Издаване на удостоверение на прекратени осигурители, които нямат правоприменик и които са имали наети лица по трудово правоотношение“ е достъпна през Единния портал за достъп до електронни административни услуги на Държавна агенция „Електронно управление“ (ЕПДЕАУ).

През годината е осъществен е преглед на административните услуги в Административния регистър на Интегрираната информационна система на държавната

администрация (ИИСДА), като са извършени необходимите вписвания и промени по част от услугите.

Извършен е анализ във връзка с възникнали въпроси и проблеми породени от многообразната структура на осигурителния архив и въведените различни модели на организация на документооборота от ТП. Въз основа на резултатите от анализа е изготвено и изпратено на ТП указателно писмо.

Изготвено е указание относно повишаване ефективността на контрола по съхранение и унищожаване на документи, съдържащи лични данни.

Оказано е съдействие на осигурените лица по издирване на архивните документи на прекратени осигурители, за които няма данни в информационната система на НОИ за ведомостите за заплати. Продължи да се прилага създадената добра практика по набиране на информация за местонахождение на документите на закрити предприятия с правоприменик.

Издадени са заявените удостоверения за направени осигурителни вноски и зачетен осигурителен стаж на лица, които са се осигурявали към Съвета за взаимно осигуряване на членовете на трудово-производителните кооперации (СВОЧ на ТПК) на основание §13 от ПЗР на КСО, чрез приоритетно прилагане на служебното начало.

Подготвени, физически извадени от архива и предадени за унищожаване са 1 263 осигурителни картонa с изтекъл 50 годишен срок за съхранение.

С оглед на промените в нормативните и оперативните документи по дейността на осигурителния архив и за обезпечаване на отчетната дейност на ТП на НОИ по показатели, са изготвени предложения за актуализация на отчетната форма на териториалните поделения. Осъществен е постоянен контрол на ежемесечните показатели по дейността, включително за спазване на законоустановения срок на издадените удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход.

2. Осигурителен архив в ТП на НОИ

През 2020 г. в териториалните поделения на НОИ е приета документация (по чл. 5, ал. 10 от КСО; по §7 от ПЗР на ЗИДКСО; по чл. 6 от Инструкция № 5) на 2 711 прекратени осигурители с 26 905 дела и 2 515 858 листове.

Таблица № 23 : Приета документация на осигурители, дела и листове по ТП на НОИ през 2020 г.

ТП на НОИ	Осигурители (брой)	Дела (брой)	Листове (брой)
1. Благоевград	91	699	61 667
2. Бургас	280	1 459	142 402
3. Варна	142	630	73 240
4. Велико Търново	53	472	40 137
5. Видин	39	192	21 712
6. Враца	86	284	23 649
7. Габрово	44	504	41 733
8. Добрич	39	219	8 050
9. Кърджали	38	185	5 617
10. Кюстендил	48	1 208	22 267
11. Ловеч	48	1 065	79 817
12. Монтана	35	201	16 213
13. Пазарджик	54	936	77 775
14. Перник	35	640	106 763
15. Плевен	60	747	104 539
16. Пловдив	243	1 258	72 853

17. Разград	20	52	4 935
18. Русе	105	387	27 071
19. Силистра	48	741	70 175
20. Сливен	75	473	41 591
21. Смолян	82	610	67 252
22. София-град	595	10 022	934 970
23. София-област	57	1 185	100 344
24. Стара Загора	178	872	59 351
25. Търговище	41	111	7 593
26. Хасково	98	1 219	178 267
27. Шумен	39	364	116 159
28. Ямбол	38	170	9 716
ОБЩО:	2 711	26 905	2 515 858

В разпределението по териториални поделения на приетата документация през 2020 г. с най-голям брой приети осигурители са ТП на НОИ: София-град с 595 бр., Бургас с 280 бр. и Пловдив с 243 бр. С най-голям брой приети дела е ТП на НОИ София-град с 10 022 дела (37,2% от общия брой), съдържащи 934 970 листове (37,2% от общия брой).

Таблица № 24 : Общ брой приети осигурители в обединените осигурителни архиви на НОИ

Архивен център	2006 – 2020 г.	2020 г.
ООА Кюстендил	10 339	794
ООА Пловдив	4 274	253
ООА Търговище	3 322	41
ООА Ловеч	4 033	77
ООА Силистра	2 167	48
ООА Враца	2 436	273
ОБЩО:	26 571	1 486

Приемът на документи на прекратени осигурители без правопреемник в ТП на НОИ е един постоянен, регулярен процес, като за периода 2017 – 2020 г. в осигурителния архив на НОИ е приета документацията на 10 465 осигурители с 138 834 дела и 14 535 139 листове.

Таблица № 25 : Общ брой приета документация на осигурители, дела и листове през периода 2017 – 2020 г.

Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	ОБЩО
Брой осигурители	2 412	2 573	2 769	2 711	10 465
Брой дела	33 986	46 704	31 239	26 905	138 834
Брой листове	3 777 107	4 704 657	3 537 517	2 515 858	14 535 139

През 2020 г. документите, иззети по нареждане на ръководителя на ТП на НОИ въз основа на мотивирано предложение на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигурителния архив в териториалното поделение, при определени в Инструкция № 5 (чл. 6) обстоятелства, са на 144 осигурители с 6 485 дела. Разпределението по ТП показва, че с най-голям брой иззети документи са поделенията в гр. Стара Загора – 24, гр. Сливен – 23, и гр. Пловдив – 22. С най-голям брой обработени дела на иззети осигурители е ТП на НОИ – София-град – 2 161 дела, съдържащи 151 735 листове.

Приетите заявления-декларации по чл. 5, ал. 10 от КСО и чл. 22, ал. 2 и 3 от Инструкция № 5 за 2020 г. са 7 010, което е с 903 по-малко в сравнение с 2019 г. (7 913).

Издадените удостоверения по чл. 5, ал. 10 от КСО и чл. 22, ал. 2 и 3 от Инструкция № 5 за 2020 г. са 7 081, което е с 571 по-малко от 2019 г. (7 652).

Общият брой заявления по чл. 32 от Инструкция №5 за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход, постъпили от граждани и по служебен път са 91 329, което е с 2 939 по-малко спрямо 2019 г. (94 268).

Основните показатели, които отразяват практическата дейност по използване на ведомостите за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правопреемник са брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и доход, удостоверения за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред и уведомителни писма за отказ за издаване на документ.

Общият брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход (УП-13, УП-14, УП-15, УП-17, УП-17а) от осигурителния архив на НОИ за 2020 г. е 65 090, което е със 768 бр. повече спрямо 2019 г. (64 322). Разпределението на издадените удостоверения по видове и уведомителни писма за отказ през периода 2017 – 2020 г. е показано в следващата таблица.

Таблица № 26 : Брой издадени удостоверения по видове и писма за отказ за периода 2017 – 2020 г.

Удостоверение	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	ОБЩО
УП-13 (за трудов и осигурителен стаж) и УП-14 (за осигурителен стаж на земеделски стопанин-кооператор)	26 557	28 405	28 676	26 452	110 090
УП-15 (за осигурителен доход)	42 942	41 312	35 437	38 513	158 204
УП-17 и УП-17а (за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред) *	160	182	209	125	676
Общо издадени удостоверения за осигурителен стаж и/или доход:	69 659	69 899	64 322	65 090	268 970
Удостоверения и заверени копия, издадени от документалния масив на НОИ	3 301	2 011	2 304	2 515	10 131
Уведомителни писма за отказ	27 231	28 889	27 635	25 080	108 835

*Забележка: *Издават се в случаите, в които лицето не фигурира в приетите в ТП на НОИ разплащателни ведомости и трудовоправни документи (УП-17) и когато разплащателните ведомости и трудовоправни документи на определен осигурител не са приети в ТП на НОИ (УП-17а).*

Контролът върху допуснатите просрочени заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход се осъществява от централно управление. Осъществяването на контрол върху сроковете за издаване на удостоверителните документи е предпоставка за своевременното и качествено предоставяне на административните услуги. Оказва се и методическа помощ на ТП на НОИ по отношение на допуснатите просрочени заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Документите по чл. 30, ал. 2, дубликати на издадени документи по чл. 34, ал. 3 от Инструкция № 5, удостоверения и заверени копия на документи, издадени по данни от документалния масив през 2020 г. са 2 515, което е с 211 повече спрямо 2019 г. (2 304).

Броят на уведомителните писма за отказ за издаване на документи за осигурителен стаж и осигурителен доход през 2020 г. възлиза на 25 080. Стойността на показателя бележи понижение с 2 555 спрямо 2019 г. (27 635).

Постъпилите жалби от физически и юридически лица през 2020 г. са 92, като са намалели спрямо 2019 г. (127 броя), което е положителна тенденция.

През 2020 г. подадените заявления чрез електронните административни услуги по дейността са както следва:

- ✓ Издаване на удостоверение за трудов/ осигурителен стаж и осигурителен доход от осигурителния архив на НОИ – 1 490 бр.;
- ✓ Подаване на заявление за издаване на удостоверение на осигурител, който няма наети лица и не води разплащателни ведомости и трудовоправни документи – 275 бр.;
- ✓ Издаване на удостоверение на прекратени осигурители, които нямат правоприемник и които са имали наети лица по трудово правоотношение – 74 бр.

Във връзка с усложнената епидемична обстановка в страната, бяха предприети адекватни мерки и се установи добра координация при осъществяването на дейностите по прием на ведомостите на прекратени осигурители без правоприемник и издаване на удостоверения за осигурителен стаж/ доход.

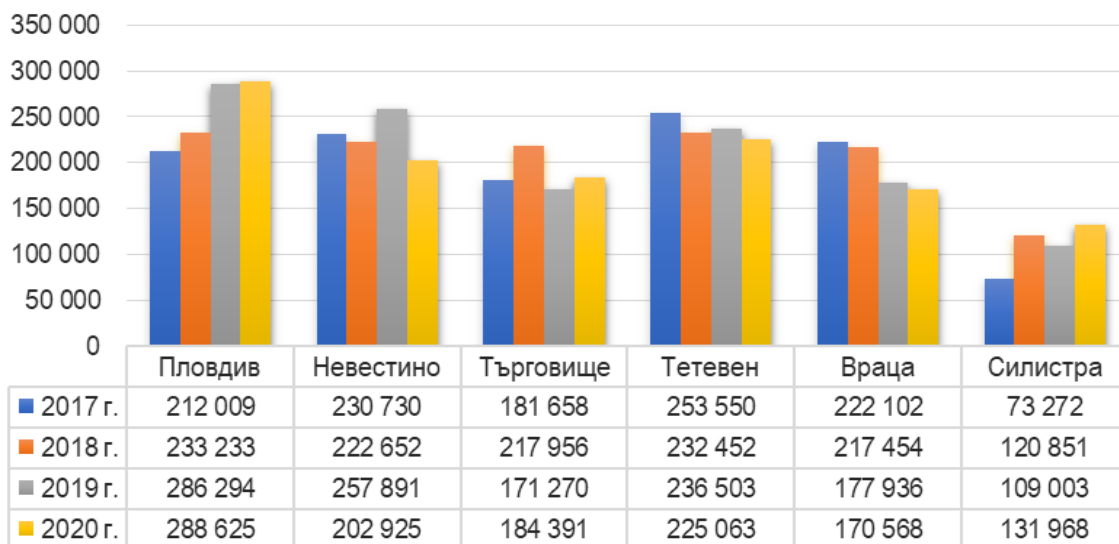
3. Електронен осигурителен архив

В изпълнение на чл. 5, ал. 12 от КСО, в Националния осигурителен институт е създадена и се поддържа информационна система за разплащателните ведомости на прекратени осигурители без правоприемник, данните от която се използват за изчисляване и отпускане на пенсии и парични обезщетения. Отсъствието на регламент за опазване на разплащателната документация на осигурители за периода 1990 – 2005 г. създаваше пред заинтересованите лица трудности и често невъзможност да се снабдят с документи за осигурителен стаж и доход, а в контекста на предприетите реформи в областта на пенсионното осигуряване, възможността за доказване на осигурителен стаж придобива все по-сериозно социално значение.

Функционирането на електронен осигурителен архив съкращава технологичното време за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход, подобрява информираността и обслужването на гражданите при реализиране на осигурителните им права.

Обект на сканиране и индексирание са разплащателни ведомости, обхващащи периода от 01.01.1980 г. до 31.12.1996 г., като преминалата електронна обработка документация за осигурените лица, е достъпна в електронен формат до служителите на осигурителния архив, с цел издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Дейностите по електронната обработка на разплащателни ведомости се реализират в Центрове за електронна обработка към ТП на НОИ – Пловдив, Кюстендил, Търговище, Ловеч, Враца и Силистра. Процесите по сканиране и индексирание на данни намират количествено изражение във функциониращия справочен модул, част от интегрираната информационна система, обслужваща дейността. За осъществяване на контролна функция, се изготвят обобщени седмични и месечни справки, които проследяват както обема на електронно архивирани документи (страници, дела), така и изпълнението на поставените нормативи за работа на операторите по сканиране и индексирание. Справките също така дават възможност да се съпоставят резултатите от работата на отделните центрове, съобразно разполагаемите ресурси.

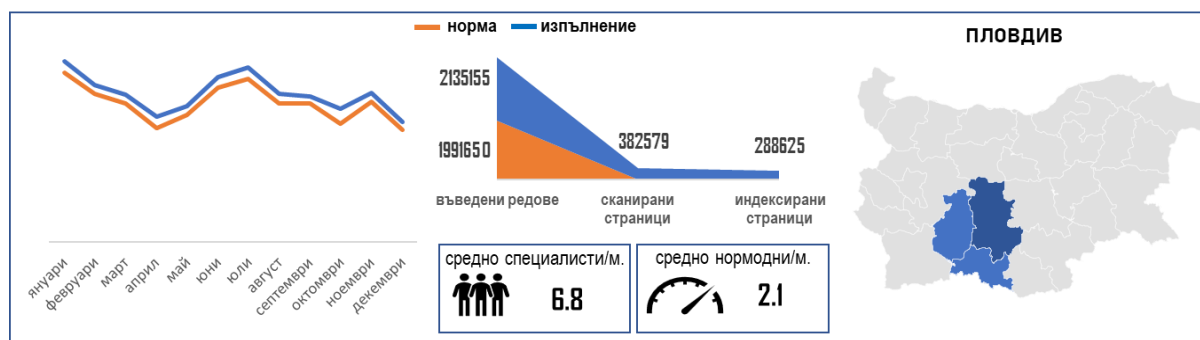

Фигура № 11 : Брой индексирани страници за всеки ЦЕО за периода 2017 – 2020 г.

Център за електронна обработка към ТП на НОИ – Пловдив

Регионалният архивен център в Пловдив осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Пловдив, Пазарджик и Смолян. Той е първият център реализирал концепцията за концентриране на документацията на няколко ТП на НОИ на регионален принцип. Центърът за електронна обработка (ЦЕО) в Пловдив е основен за обезпечаване дигиталната обработка на документацията за ТП на НОИ в Южна България.

През 2020 г. ЦЕО – Пловдив постигна 100% изпълнение на утвърдения индивидуален норматив за индексирание на данни (1 200 въведени редове). Традиционно, количествените параметри отчитат балансирано протичане на процесите и много добра организационна практика. В периода март-ноември 2020 г. ЦЕО – Пловдив изпълняваше и график за електронна обработка.

Спрямо предходната година по показателя брой електронно обработени страници се отчита устойчива тенденция за поддържане на баланс: броят им през 2020 г. е 288 625 страници, а през 2019 г. е 286 294.

Център за електронна обработка с. Невестино към ТП на НОИ – Кюстендил

Регионалният архивен център в Невестино осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите София-град, София-област, Благоевград,

Перник и Кюстендил. В него е разположен комплекс от архивни халета и по мащабите си, това архивохранилище няма аналог в системата на НОИ.

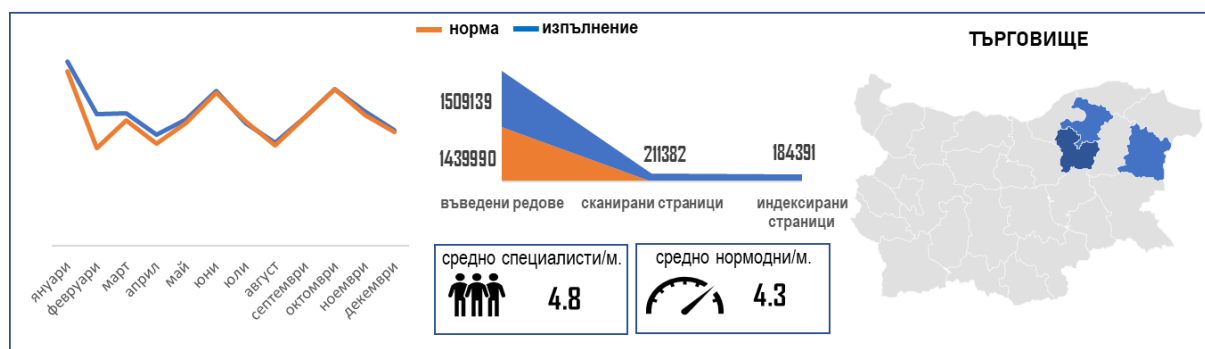

В процеса на дигитализация се спазва принципа за равномерно разпределение на осигурителите от петте териториални поделения, за да се осигури и относително равен дял на данните в електронен формат. Специфична особеност на центъра е и, че поради приоритетната дигитализация на осигурители, от национално значение, с широка структура в страната, данните от електронния архив се използват системно в структурите на осигурителен архив в цялата страна.

Отчетените през 2020 г. количествени параметри показват, че изпълнението надвишава утвърдените нормативи за индексиране.

Център за електронна обработка към ТП на НОИ – Търговище

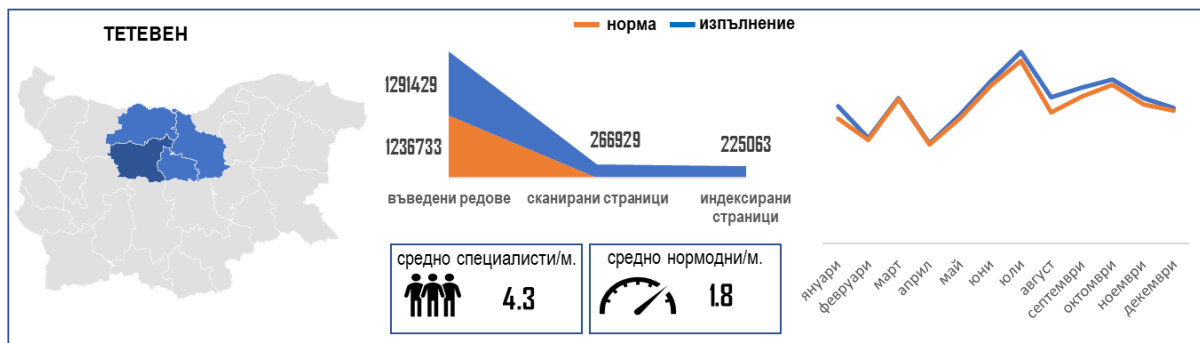
Регионалният архивен център в Търговище осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Варна, Разград и Търговище. Той е третият поред архив на НОИ с функциониращ център за електронна обработка. От 2011 г. в ЦЕО – Търговище беше въведена нова модулна система за сканиране и индексиране, бяха възприети нови модели за окачествяване на процесите и към момента Търговище има ключова роля за електронната обработка на осигурители от областите Бургас, Шумен и Русе, които участват в графици за електронно архивиране.

Количествените параметри на дейността в ЦЕО – Търговище показват преизпълнение на утвърдените нормативи, а броят на индексираните страници бележи увеличение, като от 171 270 през 2019 г. нараства на 184 391 през 2020 г.

Център за електронна обработка Тетевен към ТП на НОИ – Ловеч

Регионалният архивен център в Тетевен осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Плевен, Велико Търново, Габрово и Ловеч. Успоредно с въвеждането на нова система от модули за сканиране, индексирание и контрол, беше възприет модел за равномерност в обработката на осигурители от предаващите документация ТП на НОИ.

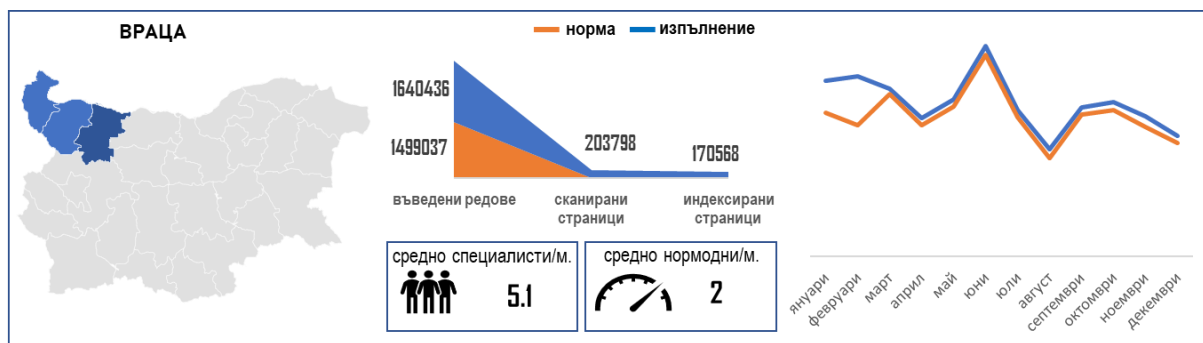

Количествените параметри на дейността в ЦЕО – Ловеч също показват преизпълнение на утвърдените нормативи, а при броят на индексираните страници през 2020 г. (225 063 бр.) се наблюдава лек спад спрямо 2019 г. (236 503 бр.).

Център за електронна обработка – Враца

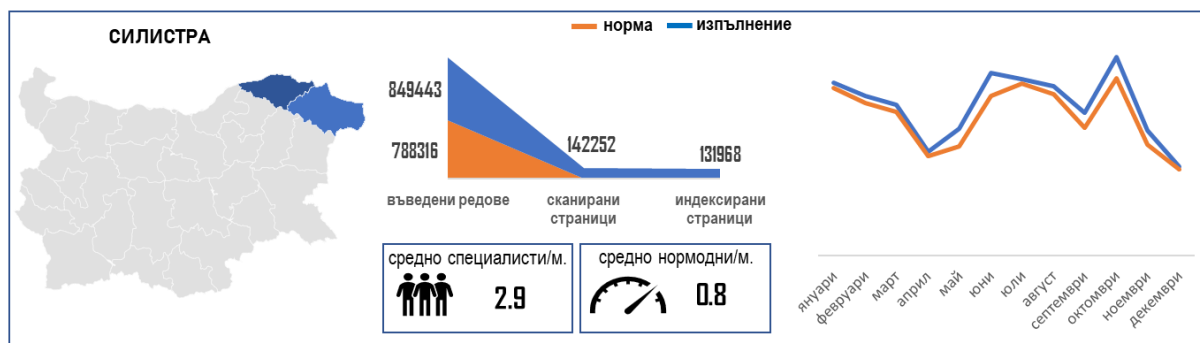
Регионалният архивен център във Враца осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Монтана, Видин и Враца. При него беше приложен нов подход при въвеждане на служителите за работа с модулната информационната система чрез задължителен период за тестване при по-нисък норматив на работа, както и нов модел на преместване на документалните масиви целящ минимизиране на рисковете от издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход извън регламентирания срок и други мерки, осигуряващи оптималното функциониране на архива.

През 2020 г. изпълнението на утвърдените нормативи за индексирание в ЦЕО – Враца е 100%, което е индикация и за добро приоритизиране на осигурителите, обект на дигитализация. Броят на индексираните страници бележи спад – от 177 454 през 2019 г. на 170 568 през 2020 г., като отклонението е в рамките на допустимото, особено в условията на нормиран труд.

Център за електронна обработка – Силистра

Регионалният архивен център в Силистра осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Добрич и Силистра. Изграждането на ЦЕО към ТП на НОИ – Силистра е в отговор на обективната невъзможност процесите по дигитализация на териториалните поделения от Североизточна България (Русе, Шумен, Варна, Силистра, Добрич, Разград и Търговище) да се осъществяват само на територията на регионалния архивен център в Търговище.

През 2020 г. изпълнението на утвърдените нормативи в ЦЕО – Силистра е напълно постигнато, а броят на индексираните страници показва завишение спрямо 2019 г. от 109 003 бр. на 131 968 бр.

През 2020 г. беше продължена практиката за въвеждане на графици за електронно архивиране в ЦЕО, с цел разширяване обхвата на дейността в териториалните поделения, които функционират като локални архивохранилища.

ЦЕО – Пловдив и ЦЕО – Търговище изпълняваха график за електронна обработка, като за всяко ТП на НОИ бяха осигурени по 52 работни дни за електронно архивиране на документацията, а количественото изражение на процесите сканиране и индексиране беше обвързано изцяло с индивидуалната норма, щатната численост на специалистите в ЦЕО и тяхната заетост през съответния период.

При избора на осигурител/и, чиято документация да премине електронна обработка възможните критерии при преценката са осигурители, чиято документация се използва интензивно за издаване на документи за осигурителен стаж и доход или осигурители, за чиято документация съществува риск от унищожаване на информацията, поради лошо качество на хартиения носител.

Съгласно утвърдените графици в ЦЕО – Пловдив се предаваше документация от ТП на НОИ – Стара Загора, Сливен и Ямбол, а в ЦЕО – Търговище от ТП на НОИ – Русе, Бургас и Шумен. Характерно за двата центъра е, че в режим на график, служителите са ангажирани с допълнителни организационни и координиращи функции, свързани с приемо-предавателни процедури между локалните и обединения архив, както и с детайлно планиране на обема и типа документация, която подлежи на обработка. Ефективността на работните процеси се постига чрез поддържане на баланс между изпълнение на установените нормативи за индексирание и количеството електронно обработени страници в условията на зададени от предаващите документация осигурители, което е допълнителен усложняващ работата фактор. Целта е издаването на документи за осигурителен стаж и доход въз основа на данните от електронния архив да обхване равномерно всички териториални структури от системата на осигурителния архив на НОИ.

Ако броят на въведените редове е показател за измерване производителността на отделните специалисти и на центровете, то броят на индексирания страници показва обема на преминалите електронна обработка документи. Общият брой индексирани страници, генериран от електронния архив във всички центрове за 2020 г., възлиза на 1 203 540 страници, като посоченото количество обработени страници в ЦЕО през 2020 г. отговарят общо 8 818 188 въведени редове.

За периода 2017 – 2020 г. работните процеси протичат балансирано и ефективно, като броят на електронно обработените страници се запазва на относително еднакво ниво поради изискването за нормиран труд. Отклоненията, които са в рамките на допустимото се дължат основно на динамиката в числения състав.

V. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ

Националният осигурителен институт поддържа надеждна информационна система, която обезпечава всички функции по управлението и провеждането на държавното обществено осигуряване.

През 2020 г. Националният осигурителен институт приложи пакет от мерки за ограничаване посещенията на клиентите в офисите на институцията в цялата страна в условията на извънредно положение и продължаващата извънредна епидемична обстановка. Поради увеличения интерес към онлайн услугите през годината, приоритет на НОИ беше да осигури възможност за издаване на ПИК на НОИ по електронен път, без необходимост от посещение на място в приемните на института. ПИК на НОИ е средство за идентификация и защита на личните данни при заявяване по електронен път на административни услуги и използване на справочни такива както на НОИ, така и на други администрации през ЕПДЕАУ.

Внедрени са възможности за заявяване и издаване ПИК по електронен път като следва:

- От 01.04.2020 г. е реализирано заявяване чрез Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ) и връчване на издадения от ТП на НОИ ПИК също чрез нея. Услугата е обезпечена с подробно описание на стъпките (действията) на потребителите и сроковете за изпълнение на портала за електронни услуги на ДА ЕУ;
- От 30.11.2020 г. е реализирано онлайн заявяване и издаване на ПИК чрез електронна услуга на НОИ с помощта на мобилното приложение на „ЕвроТръст Текнолоджис“ за идентифициране и подписване с мобилен квалифициран електронен подпис (КЕП) на лицата. ПИК се издава и може да се използва веднага.

В условия на завишено потребление са предприети действия за подобряване качеството на предоставяните електронни услуги и обслужване на потребителите им, включително чрез съвместни инициативи с ДА ЕУ.

Информационното обезпечаване на дейността по администриране на мерките, предприети в отговор на икономическите последици от пандемията от COVID-19 през 2020 г. е осъществено чрез следните дейности:

- Актуализирани са модулите от Информационната система на НОИ, свързани с

промените в нормативната уредба във връзка със ЗМДВИП;

- Разработени са процедури за обработка на пенсионните партии на лицата с наложени запори по реда на ДОПК във връзка със ЗМДВИП, както и програмното осигуряване за продължаване действието на експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК съгласно § 20 от ПЗР на ЗМДВИП и за продължаване на срока на изплащане на пенсиите за инвалидност;

- Разработени са процедури и технология на работа за реализиране на служебното преизчисление на личните пенсии, свързани с трудова дейност, съгласно § 7 от ПЗР на ЗМДВИП и генериране и печат на новите разпореждания. Разработена е нова функционалност в модул „Справка 01“ и са предоставени данни за увеличението в размерите на служебно преизчислените лични пенсии. Във връзка със служебното преизчисление е създадена организация, изпълнени са процедурите и е предоставена справочна информация;

- В Регистъра на разпорежданията са обработени и заредени 244 206 разпореждания за служебно преизчислени лични пенсии, свързани с трудова дейност съгласно § 7 от ПЗР на ЗМДВИП от 01.04.2020 г. и 1 360 разпореждания за продължаване на срока на изплащане на пенсиите за инвалидност във връзка с § 20 от ПЗР на същия Закон;

- Разработена е технология и програмно осигуряване за изплащане на еднократна сума от 50 лв. към пенсиите на всички пенсионери, извършени са съответните промени в програмните продукти и модули в НСОИП и Локална база за пенсиите по европейски регламенти и международни договори. Определени са еднократни допълнителни добавки към пенсиите на пенсионерите както следва:

- м. август 2020 г. – 2 120 867 пенсионери;
- м. септември 2020 г. – 2 119 256 пенсионери;
- м. октомври 2020 г. – 2 118 008 пенсионери;
- м. ноември 2020 г. – 2 118 007 пенсионери;
- м. декември 2020 г. – 2 114 910 пенсионери.

- Осигурено е информационното обезпечаване на дейността по изплащане на компенсации на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите във връзка с ПМС № 55, ПМС № 151 и ПМС № 278.

През 2020 г. дейностите, свързани с пълното информационно-технологично и комуникационно обезпечаване на процесите в института, могат да се обобщят в следните области:

1. Функционални модули на ИС на НОИ

Информационната система на института е изградена от специализирани функционални модули според процесите, които обезпечават. Във връзка с измененията в нормативната уредба през годината всички промени в модулите на Информационната система на НОИ са своевременно реализирани. Основните дейности през 2020 г., насочени към развитието и усъвършенстването на отделните модули на информационната система и осигуряването на специализирана системна и програмна поддръжка на регистрите на института са следните:

1.1. Пенсии

Разработени са процедури и са изпълнени дейности за осъвременяване на пенсиите от 01.07.2020 г. по чл. 100 от КСО и във връзка с ПМС № 107 от 28.05.2020 г. Разпорежданията са изготвени и заредени в Регистъра на разпорежданията.

Извършени са промени в модул „Доклад за осигурителен стаж и доход“ в изпълнение на приети изменения и допълнения в Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж от месец август 2020 г. и е разработена нова функционалност – Справка за търсене на лица със зачетени осигурителни периоди по ЕИК на осигурител. Модулът е допълнен с ново удостоверение обр. УП-24 за продължителност на осигурителен стаж от първа и/или втора категория труд.

Разработени са процедури и са изпълнени дейности във връзка с промени извършени със ЗБДОО за 2021 г., по отношение на определените нови: минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1-2 от КСО за 2021 г. в размер на 300 лв. и

максимален размер на получаваните една или повече пенсии, без добавките към тях в размер на 1 440 лв. Изготвени са и са заредени разпореждания в Регистър на разпорежданията на пенсионерите, чиито пенсии са определени в нов минимален/максимален размер. Разработени са промени в модулите за отпускане, изменение и преосвидетелстване на пенсиите.

Актуализирани са и са разработени нови процедури и функционалности в модулите на НСОИП.

Оптимизирани и разширени са модулите от НСОИП и Локална база данни „Пенсии“, внедрени са нови програмни продукти и функционалности и е обогатена справочната част на програмните модули.

Съгласно промените в законодателството през 2020 г. са извършени промени, относно извличане и обработка на статистически данни от информационната система.

Разработен е софтуер за автоматично зареждане на информацията за вдигане/промяна на удържки от пенсиите в базата данни във връзка с промяната на минималната работна заплата, минимален и максимален размер на пенсиите от 01.01.2021 г. Изготвени и предоставени са списъци на ТП.

Разработен е софтуер за изчисляване на нов размер на удържките от пенсиите по заповрни съобщения и са изготвени уведомителни писма до пенсионери и съдия изпълнители.

Поддържан е в актуално състояние „Регистъра на рисковите осигурители“ и са изготвяни справки, свързани с рискови осигурители и списъци и извадки по рискови критерии.

Изготвяни са и са предоставяни списъци на ТП на НОИ за несъответствие в данните от регистъра на длъжниците и регистъра на пенсионерите.

Актуализиран е модулът за изготвяне и печат на разпореждания и уведомителни писма в ТП на НОИ.

Подготвена е необходимата информация и са изготвени уведомления до лицата, навършващи възрастта за придобиване право на пенсия за ОСВ (чл. 68, ал. 1-2 от КСО). Осигурено е програмно съответствие между адресите на лицата в НБД „Население“ на ГД ГРАО и е предоставен от „Български пощи“ ЕАД списък с пощенските кодове на пътните артерии в големите градове. Отпечатани, пликвани и подготвени за експедиция са 79 345 уведомителни писма. Разработени са промени в програмното осигуряване по изготвяне на уведомително писмо през НСОИП.

Таблица № 27 : Брой обработени и подготвени разпореждания през 2020 г.

Вид на разпореждането	Брой
Прилагане на чл. 9 от ЗПГРРЛ	7 636
Преизчисление по чл. 100 от КСО на пенсиите за трудова дейност и определяне на нов минимален размер на пенсията по чл. 68, ал. 1-2 от КСО и нов размер на социалната пенсия за старост, респективно на нови размери на пенсиите, свързани с тях от 01.07.2020 г.	2 091 535
Отпускане/изменяне на пенсия/ добавка	440 284
Преосвидетелстване на лица, получаващи пенсия за инвалидност	89 269
Прекратени пенсии	113 454
Ежегодно преизчисляване по чл. 102, ал. 3 от КСО на пенсии за осигурителен стаж и възраст	54 893

1.2. Парични обезщетения и помощи от ДОО и Електронен регистър на болничните листове и решенията по обжалването им (ЕРБЛРО)

Модулът за въвеждане, проверка на данни от осигурителите и вземане на решения е обогатен с нови функционалности.

Генерирани са 3 236 925 декларации за Регистъра на осигурените лица с дохода, от който е изчислено обезщетението.

1.3. Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни с осигурителите и самоосигуряващите се за изплащане на паричните обезщетения от ДОО (ИСЕОДД)

Модулите за преглед и вземане на решения след централна обработка, както и модулет на изплащане са разширени с оглед промените в ИСЕОДД.

Средният срок за изплащане на паричните обезщетения през 2020 г. се запази на 5 дни. През 2020 г. по електронен път през системата са приети над 4 000 000 документи.

1.4. Парични обезщетения за безработица

Разработени са списъци по ТП на НОИ за лицата от ведомостите за изплащане на ПОБ, чийто дневен размер на обезщетението надвишава определен размер. Списъците се генерират ежемесечно, като са предоставяни и на Агенцията по заетостта при поискване.

Подготвени са промени в програмното осигуряване, което разширява обхвата на проверките при определяне на правото и размера на ПОБ, свързани с определяне на осигурителния стаж на лицата.

Генерирани са 1 437 072 декларации за Регистъра на осигурените лица с данни за периода, за който е получено ПОБ и който се зачита за осигурителен стаж.

Разширен е обхватът на събитията, които се записват в логовете на информационната система и осигуряват проследимост на информацията.

Във връзка с приети законодателни промени през месец септември 2020 г. по отношение размера и срока на получаване на ПОБ е извършена служебна промяна на подлежащите на изплащане обезщетения.

1.5. Профилактика и рехабилитация

Системата се поддържа в актуално състояние и се извършват промени съобразно Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

През 2020 г. е реализирана възможността за изпращане в НОИ на данните за отчитане на резултатите от дейността по профилактика и рехабилитация по електронен път от изпълнителите.

1.6. Електронен осигурителен архив

Системата се поддържа в актуално състояние, като през годината е планирана работата по преработване на част от работещите модули.

Извършени са миграции на модул „Сканиране“ за работа с различни скенери и модул „Унищожаване“.

1.7. Автоматизирана информационна система (АИС) на НОИ

През 2020 г. е извършен преход към работа с новата версия на АИС Архимед в единна работна среда с централизирана база данни, с което е постигнато следното:

- Работа в единна, централизирана работна среда с унифицирано и прозрачно управление на документооборота и избягване дублирането на деловодни операции и изпращане на документи на хартиени носители или по електронна поща между структурите на НОИ – ЦУ и ТП;
- Работа с унифицирани маршрути от структурите на НОИ по отделните основни дейности в единната централизирана работна среда на АИС Архимед;
- Внедряване на нова, оптимизирана версия с подобрена работоспособност и защита на достъпа на портала към АИС за заявяване на електронни административни услуги и контакти с НОИ.

Извършва се текуща поддръжка, настройка, обновяване на версиите и разширяване на функционалност на системата за всички нейни модули и инстанции в ТП и ЦУ на НОИ.

1.8. Други системи

През годината са поддържани и актуализирани съобразно нормативни промени или изисквания на външни институции системи Регистър на длъжниците, Трудови злополуки, Професионални болести и други.

1.9. Въвеждане на процесно-ориентирания подход в управлението на НОИ

В изпълнение на заложените дейности в Стратегията за развитие на НОИ 2018 – 2021 г. за въвеждане на процесно-ориентирания подход в управлението на института през 2020 г. е извършено следното:

- Завършена е бизнес архитектурата в платформата АРИС, включваща детайлно моделирани работните процеси от групите Основни, Спомагателни и Управленски процеси, извършвани от ТП и ЦУ на НОИ. Работи се по поддръжката на процесите в актуално състояние съобразно промените им;
- Идентифицирани и моделирани на високо ниво са ИТ процесите на централно ниво, свързани с основни процеси, включващи автоматизирани обработки, обмен на информация и взаимодействие във и извън НОИ;
- Започна работата по ИТ архитектурата в платформата АРИС, включваща моделиране на ИТ инфраструктурата на НОИ на високо ниво, приложенията (информационните системи) и информацията (данните и документите) за моделираните процеси;
- Създадени са метаданни към описанията на процесите с възможност за динамично генериране на актуална документация за моделираните процеси.

2. Предоставяне на информация по сключени споразумения и договори за обмен на информация с организации, ведомства и потребители

Съгласно сключени споразумения за обмен на информация през 2020 г. е осъществено сътрудничество между НОИ и следните организации и ведомства:

- С НАП е поддържан електронният обмен на информация за осигуряване на актуалност на основните регистри с осигурителна информация;
- Регулярно е подготвяна и предоставяна различна информация на НСИ;
- Поддържан е електронният обмен на информация за безработните лица с Агенцията по заетостта;
- За актуализиране на Регистъра на лицата с личен номер на чужденец е поддържан електронен обмен на информация с Дирекция „Миграция“ на МВР;
- Реализиран е електронен обмен на информация между доставчици на платежни услуги и НОИ относно изплащане на пенсии и обезщетения. Към доставчиците на платежни услуги с договори за изплащане на пенсии и обезщетения са добавени „АЙКАРТ“ АД и „ПЕЙНЕТИКС“ АД;
- Изпращана е информация (УП-12) до търговските банки/ДПУ за починали пенсионери;
- За осигуряване на безпроблемно изплащане на пенсиите и паричните обезщетения и помощи е извършено автоматизирано мигриране на банкови сметки от Експресбанк към Банка ДСК;
- Поддържан е електронен обмен на информация за краткосрочните и дългосрочните плащания между НОИ и Агенцията за социално подпомагане и за дългосрочните между НОИ и Агенцията за хора с увреждания;
- Във връзка с изплащането на пенсиите е поддържан електронен обмен на информация с „Български пощи“ ЕАД;
- Съгласно подписано споразумение между ИА ГИТ и НОИ във връзка с чл. 95, ал. 1, т. 5 от КСО е изготвена и предоставена информация за лицата, получаващи

пенсии за инвалидност, работещи по трудови правоотношения, за които има подадени данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО;

- Изготвена и предоставена е статистическа информация в изпълнение на разпоредбата на чл. 91 от Регламент (ЕО) № 987/2009;
- Разработени са процедури и е предоставена информация на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, свързана с изпълнение на услугата „Одит на нетните разходи от извършване на обществената услуга по изплащане на пенсии чрез пощенските станции през 2019 г.“;
- Изготвени са ежемесечни справки за проверка на осигурителен статус по искане на МЗ във връзка с изпълнение на проект BGO5M90P001-1.015 „Специализация в здравеопазването“, осъществяван по ОП РЧР 2014 – 2020 г.;
- Разработена е нова платформа за извършване на справки от ползватели с договори.

На база нови и анексирани договори е разширено предоставянето на информация на финансови институции, съдебни инстанции и други ползватели на ИС на НОИ, в т.ч.:

- Подписан един нов договор за предоставяне на информация (12 пъти в годината) от Регистъра на осигурените лица;
- Подписани са шест броя нови договори с „АЙКАРТ“ АД и „ПЕЙНЕТИКС“ АД за изплащане на парични обезщетения и пенсии по лични платежни сметки в дружеството;
- Сключени са 291 анекса към споразумения между НОИ, АСП и общините за включване в Механизма за лична помощ и 17 анекса с финансови институции, относно промяна в Приложение № 7 към чл. 7, ал. 4 от договорите;
- Подписани са три споразумения с АСП за предоставяне на информация относно изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО и за изплатени пенсии.

През 2020 г. ежедневно са изготвяни справки по постъпили искания и са подготвяни отговори на поставени актуални въпроси и жалби, подадени на хартия, чрез електронните адреси на института, контактните форми на сайта, на изрично обявените телефони и електронни адреси за въпроси по информационното осигуряване, както и такива, като част от Контактния център на НОИ. В изпълнение на тази дейност са изготвени:

- Във връзка с изплащани пенсии съгласно споразумение с Национално сдружение на общините в Република България – 313 бр. справки;
- Отговори и справки по писмени искания за изготвяне на информация – над 5 000;
- Отговори на входящи писма по електронна поща и контактни форми – над 3 700;
- Консултации по телефона – над 13 400 обаждания.

3. Европейска интеграция и международни договори

От началото на 2020 г. стартира в срок реален електронен обмен на данни по проекта EESSI. В тази връзка през годината са осъществени и следните дейности:

- Поддръжка в актуално състояние на Точката за достъп (AP) и RINA (full stack) и на интегрираното с нея Национално приложение;
- Поддръжка на хардуерна инфраструктура, обслужваща електронния обмен на данни (EESSI);
- Администриране и поддръжка на Ticket система за регистриране и обработка на запитвания и проблеми с обработка на СЕДи;
- Изготвено институционално становище за децентрализиран сценарий относно приемането на софтуерна платформа RINA от ЕК за бъдеща поддръжка и развитие;
- В ТП са извършени промени в организацията на работата с Националното приложение;
- Извършен е анализ и са изготвени бизнес изисквания по отношение функционалностите на Националното приложение;

- Проведени са тестове в предпродукционна и продукционна среда на EESSI с чужди осигурителни институции;
- Изготвени са и са подписани споразумения за комуникация при осъществяване на електронния обмен в системата EESSI между НОИ и всяко от деветте пенсионноосигурителни дружества;
- Подготвено и одобрено от ДА ЕУ е техническо задание за стартиране на нова обществена поръчка с предмет „Извънгаранционна поддръжка на Точката за достъп на НОИ (APBG04) и извънгаранционна поддръжка и развитие на информационната система Национално приложение за EESSI на НОИ“ за период от 3 години, което ще подсили реалната експлоатация на цялостната система по EESSI на НОИ след изтичането на гаранционната поддръжка през месец април 2021 г. осигурена в рамките на проект: „Осигуряване на електронен обмен на социалноосигурителна информация между Република България и ЕС“ за изпълнение на споразумение с агенцията към Европейската комисия – INEA № INEA/CEF/ICT/A2016/1171568;
- Извършен е анализ на необходимите за попълване на структурираните електронни документи от компетентността на НОИ данни от НАП и от АСП, във връзка с изграждането на хоризонталните връзки между точките за достъп в системата EESSI. Разработени са методи към Националното приложение за извличане на данни от регистрите на НОИ за попълване на СЕД, както и към приложението за хоризонтална връзка с НАП за въвеждане на електронен обмен на данни (EESSI) между НОИ и осигурителните институции в държавите-членки на ЕС за прилагане на европейските регламенти в областта на социалното осигуряване. Отразени са всички поискани заявки за промени в програмното осигуряване;
- Извършени са промени в програмното осигуряване за автоматично извличане и зареждане на данните от генериран проект на разпореждане за отпускане, изменение и преосвидетелстване на пенсии във формуляр SED P6000.

Внедрената информационна система е обработила успешно над 100 000 обменени документи между НОИ и европейски институции и функционира надеждно, осигурявайки сигурност и защита на данните съгласно Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност на ДА ЕУ.

Други дейности свързани с осъществяване на двустранен електронен обмен на данни извършени през 2020 г. са:

- Внедрено е програмно осигуряване за обработка на информацията и обмен на данни с Германия, съгласно подписано споразумение за преминаване към директно изплащане на пенсиите на лицата, живеещи на територията на ФРГ;
- Поддържан е електронен обмен на информация между Пенсионния фонд на Руската федерация и НОИ, както и между германските осигурителни институции и НОИ на база на двустранно договорени технологии за обмен, без необходимост от размяна на документи чрез пощенски услуги;
- В процес на подготовка е Споразумение с Република Сърбия за електронен обмен на данни за смърт;
- Проведена е работна среща по подготовката на споразумение между Националния осигурителен институт и Турския институт за социално осигуряване. Разработени са промени в програмното осигуряване за актуализиране на списъка за изплащане на българските пенсии чрез Турския институт за социално осигуряване, съгласно постигнатите договорености;
- Осигурена е технологична възможност за обработка на пенсиите при придобити осигурителни периоди към институция на ЕС и/или международна организация. Разработени са промените в модулите от НСОИП и логически контрол на данните;

- Разработени са процедури за преценка на правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност поради общо заболяване и наследствени пенсии и определяне на техния размер във връзка с влизането в сила на Спогодбата за пенсионно осигуряване между правителството на Република България и Правителството на Република Азербайджан от 04.05.2020 г.;
- Изготвени са списъци на лица с последна заетост в друга държава членка със структурирана информация за подготовка на искания за възстановяване на изплатени парични обезщетения за безработица.

4. Електронни услуги

Постоянен приоритет на НОИ е развитието и разширяването обхвата на предоставяните по електронен път административни и справочни услуги за клиентите на института, с цел облекчаване обмена на информация с тях и по-бързото им и качествено обслужване. Успоредно с това се развива и поддържа достъпът по електронен път на служителите на НОИ до услуги и регистри на други администрации. Извършените пред 2020 г. в тази насока дейности могат да бъдат представени както следва:

- Внедрено е ново програмно и технологично осигуряване за контрол на потребителския достъп и предоставяне на информация от ИС на НОИ на договорни партньори чрез веб-услуги, съгласно утвърдени изменения в Правилата за реда и условията за сключване на договори за предоставяне на информация и на информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социално осигуряване. По 93 сключени нови договори с банки и финансови институции е настроен достъпът им съгласно новия технологичен ред и се осигурява текуща поддръжка и безпроблемна работа на договорните партньори, а по 5 сключени договори с различни организации месечно се предоставя информация на технически носител;
- Изпратени са данни към НАП за заличаване на осигурителни декларации във връзка с извършени проверки и съставени протоколи от НОИ;
- Издадените са 172 946 бр. ПИК, включително по електронен път и 2 879 бр. ИКО за достъп до електронните услуги на сайта на института;
- Посредством интерфейс за автоматизирано подаване и обслужване на стандартизирани заявки за административни услуги по електронен път в междурегистровия обмен RegiX са направени 562 989 справки от 535 организации консуматори на справки в RegiX;
- Получени са над 45 писма от ДА ЕУ с подадени заявки за достъп до регистрите на НОИ. След преценка за наличието на правно основание за получаване на исканата информация е дадено съгласие и е предоставен достъп на всички постъпили заявки;
- Предоставен е достъп на 338 служители на НОИ през RegiX до различни справки;
- Продължава администрирането на потребителите от НОИ на електронната услуга на НАП за предявяване на вземания на НОИ за принудително събиране по реда на ДОПК. Достъп до Справочните услуги с контролиран достъп на НАП имат 91 служители на института;
- Актуализирана е електронна услуга „Генериране на динамични справки върху статистически данни“ във връзка с промени в размера на осигурителния доход, минималния и максималния размер на пенсиите.

Справка за използваемостта на предоставяните електронни услуги през интернет страницата на НОИ – Рубрика [Е-услуги](#) през периода 2017 – 2020 г.

Таблица № 28 : Използваемост на електронните услуги на сайта на НОИ през периода 2017 – 2020 г.

НАИМЕНОВАНИЕ	Брой справки за 2017 г.	Брой справки за 2018 г.	Брой справки за 2019 г.	Брой справки за 2020 г.
СПРАВОЧНИ ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ				
Справки от Регистъра на осигурените лица				
Статус на социално осигуряване	570 181	648 223	686 835	690 122
Справка за подадени декларации за социално осигуряване от осигурител/самоосигуряващ се	76 921	63 838	57 461	56 988
Справка за подадени декларации за социално осигуряване за осигурено лице за периоди след 2004 г.	289 369	302 735	300 531	341 531
Справка за социално осигуряване по ЕГН – текущо състояние	50 119	712 032	2 611 952	2 751 242
Справки за пенсии				
Преизчисляване на стаж към трета категория труд	21 281	22 412	22 016	17 364
Справка за пенсионни разпореждания	474 128	503 427	641 491	504 046
Изчисляване на прогнозна пенсия	539 977	689 847	674 177	450 645
Избор на най-добър 36 месечен период преди 01.01.1997 г. при пенсиониране	53 360	61 608	28 844	21 061
Справки за парични обезщетения и помощи от ДОО				
Справка по БУЛСТАТ за представени в НОИ документи и изплатени обезщетения и помощи от ДОО	157 386	132 373	134 388	135 456
Справка по ЕГН за представени в НОИ документи и изплатени обезщетения и помощи от ДОО	5 032 134	5 057 174	5 192 008	5 103 494
Изчисляване на прогнозен размер на парично обезщетение за бременност и раждане	175 619	167 844	135 030	157 126
Справка за постъпили данни от издадени/анулирани болнични листове в ЕРБЛРО по ЕГН/ ЛНЧ/ СЛНЧ и ПИК	755 327	808 681	885 617	945 251
Справка по БУЛСТАТ за представени документи в ИСЕОДД	27 084	21 463	20 614	20 998
Въвеждане/промяна на координати за получаване на съобщения от НОИ за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО	10 691	10 668	12 892	15 451
Справки за парични обезщетения за безработица				
Справка за регистрирани заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица	210 853	287 718	433 344	913 731
Справка за изплатени парични обезщетения за безработица	185 476	292 519	403 729	796 288
Справки – осигурителен архив				
Справка за прекратени осигурители без правоприменик с предадени в НОИ разплащателни ведомости	115 836	133 686	114 455	105 928
Справки от други дейности на НОИ				
Проследяване на решения по жалби	1 541	2 231	1 774	2 060
АДМИНИСТРАТИВНИ ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ				
Административни електронни услуги, заявявани през портала на АИС на НОИ				
Издаване на осигурителна книжка	29	35	74	151
Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения за безработица	11	37	37	102
Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО	10	57	62	138
Издаване на удостоверение за месечен размер на получаваната сума от пенсия/и и добавка/и	18	17	24	41
Издаване на удостоверение за месечен размер на получаваните суми за пенсия/и и добавка/и за ползване в друга държава	8	37	36	86
Издаване на удостоверение за получен доход от пенсия/и и добавка/и	29	33	47	140
Издаване на удостоверение за получен доход от пенсия/и и добавка/и за ползване в друга държава	11	83	51	122
Издаване на удостоверение за обстоятелството, че лицето не е пенсионер	0	4	6	3

Издаване на удостоверение за трудов/осигурителен стаж и осигурителен доход от Осигурителния архив на НОИ	186	555	981	1 490
Издаване на удостоверение на осигурител, който няма наети лица и не води/липсват разплащателни ведомости и трудовоправни документи	52	57	176	275
Издаване на удостоверение обр.УП-12 на наследниците на починал пенсионер	20	51	8	3
Изплащане на неполучени суми от пенсия на наследник/ци на починал пенсионер	15	47	40	137
Копиране и заверяване на документи от пенсионно досие	5	3	6	11
Отпускане на пенсия и/или добавка	318	753	1 103	2 793
Подаване на декларация за продължаване получаването на пенсия от Република България	62	636	717	1 026
Подаване на декларация за промяна в обстоятелствата за изплащане на парично обезщетение за безработица	636	1 756	2 585	7 538
Подаване на декларация за трудова злополука	4	14	16	67
Подаване на документ за учащ от лицето	17	18	48	133
Подаване на документи, удостоверяващи обучение в друга държава за продължаване срока на изплащане на наследствена пенсия	11	16	31	102
Подаване на заявление за отпускане на пенсия и/или добавка по ЕРМД	67	2	15	0
Превеждане на пенсия в банка и смяна на адреса на пенсионера	128	236	232	534
Смяна на адрес на пенсионер		9	6	30
Преизчисляване на пенсия	1428	2 386	3 783	2 729
Спиране на пенсия	4	1	2	3
Удостоверяване на осигурителни периоди от РБ за друга държава-членка на ЕС, ЕИП или Швейцария с преносим документ U1	57	86	131	273
Заявяване/промяна на начина на изплащане на пенсията от лице с адрес в друга държава	0	0	28	46
Заявление за предоставяне на информация от РБ за друга държава-членка на ЕС, ЕИП или Швейцария за членовете на семейството на безработно лице със СЕД U006	3	14	13	11
Издаване на удостоверение образец УП-20 за доходи от пенсии от други държави, изплащани чрез посредничеството на НОИ	3	2	4	10
Подаване на заявление за отпускане на парично обезщетение за безработица (ПОБ) на основание чл. 54а от КСО	770	1 800	2 391	26 297
Електронно връчване на индивидуални административни актове, свързани с паричните обезщетения за безработица през модул еВръчване на ДА „ЕУ“	6 243	12 997	17 594	54 238
Форма за контакт с НОИ – без персонални справки	708	919	не се поддържа	не се поддържа
Форма за контакт с НОИ – с достъп до персонални данни	2 131	2 870	4 452	9 032
Административни електронни услуги, заявявани чрез Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни				
Издаване на справка за приети и върнати документи, представени с придружително писмо или заявление	1 550 769	1 582 315	1 570 123	1 562 590
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при бременност и раждане	813 393	811 097	800 008	714 275
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при временна неработоспособност и трудоустрояване	3 242 560	3 295 059	3 299 758	3 261 540
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при отглеждане на дете до 2-годишна възраст	537 800	544 922	536 197	512 231
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение на бащата след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатък до 410 календарни дни	2 454	2 116	2 055	3 962
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение на бащата при раждане на дете	34 534	34 488	35 034	35 012

Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст	705	1 984	4 258	3 023
Справочни услуги, предоставяни през ИСЕОДД и Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им				
Справка за органите на медицинската експертиза за представени в ЕРБЛРО болнични листове по ЕГН	21 365	32 307	36 694	41 501
Уеб-услуга за софтуер на органите на медицинската експертиза за представени в ЕРБЛРО болнични листове по ЕГН	45 054	182 730	184 113	222 463
Справка по ЕГН за осигурители за постъпили данни в ЕРБЛРО от издаден/анулиран болничен лист	22 202	25 790	32 550	33 765
Уеб-услуга за софтуер на осигурители по ЕГН за постъпили данни в ЕРБЛРО от издаден/анулиран болничен лист	51 919	53 103	50 873	56 050

5. Управление на услуги и процеси

През 2020 г. са внедрени шест процеса (добри практики) от ИТІЛ:

- Управление на инциденти;
- Управление на проблеми;
- Управление на промени;
- Управление на активи;
- Управление на конфигурации за услуги;
- Изпълнение на заявки за ИТ услуги.

Предстои финализиране на организационните действия за реално внедряване и функциониране на процесите, с което се постига оптимизиране на основни и спомагателни процеси вследствие прилагането на добри практики за управление на услуги и процеси в ИТ.

6. Техническо и комуникационно осигуряване

През 2020 г. продължи извършването на важни дейности по поддръжката и модернизацията на ИС на НОИ чрез използване на съвременни методи и технологии както следва:

- Разработване, оперативна, системна и програмна поддръжка и администриране на изградените в института регистри и бази от данни;
- Изграждане и поддръжка функционирането на интернет и интранет инфраструктурата, и официалната интернет страница на института;
- Планиране, проектиране и интегриране на нови разработки и промени/разширения в програмни модули от ИС на НОИ, електронни услуги, технологични процедури и по обмена на данни с външни ведомства;
- Актуализиране на вътрешни правила, инструкции и споразумения за обмен на информация;
- Извършване на миграции на стари приложения към по-нови версии на средите, реструктурирани са сървърни системи и системи за управление на бази данни;
- Осигуряване на свързаност на ТП на НОИ и доставка на интернет за нуждите на ЦУ на НОИ;
- Наблюдение на разширената система за мониторинг на мрежовите устройства Zabbix с добавени нови устройства за наблюдение и с предоставен достъп на администраторите по ТП за наблюдение на локалните устройства;
- Поддръжка и развой по проект за изграждане на SD-WAN свързаност между всички ТП на НОИ и ЦУ;
- Поддръжка и развой на изградената демилитаризирана зона;
- Осигурена непрекъсваемост на системите за: контрол на достъпа и работното време и видеонаблюдение в ЦУ на НОИ;
- Осигурена непрекъсваемост на външните и вътрешни услуги, предоставяни от НОИ, чрез резервираност и гарантирана функционалност на инфраструктурата на

информационните системи, националната мрежа, външните канали и публичния интернет;

- Периодично осъвременяване на реализираното внедряване на политики за наблюдение на лаптоп устройствата на дежурните системни администратори.

VI. АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ

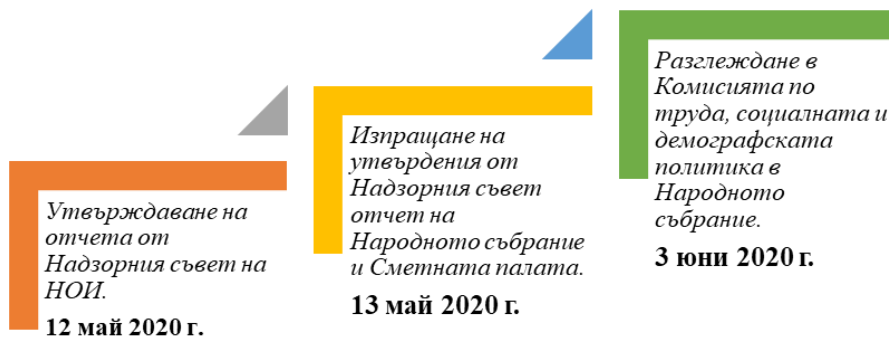
1. Бюджет на държавното обществено осигуряване

Кодексът за социално осигуряване възлага на Националния осигурителен институт разработването на бюджета на ДОО, както и регулярното отчитане на неговото изпълнение.

1.1. Отчитане изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

В изпълнение на нормативно определените ангажименти на института, беше изготвен и представен пред Надзорния съвет на НОИ, Народното събрание и Сметната палата на Република България Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г., както следва:

- На 12 май 2020 г., в съответствие с изискванията на чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО, отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. бе утвърден от Надзорния съвет;
- Утвърденият отчет бе представен на Сметната палата в 7-дневния срок, регламентиран в чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата;
- На заседание проведено на 3 юни 2020 г. отчетът бе разгледан и приет от членовете на Комисията по труда, социалната и демографската политика в Народното събрание.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. и състоянието на системите за финансово управление и контрол в рамките на процеса по подготовката му бяха обект на одит от страна на Сметната палата (одитен доклад № 0600100320). В резултат на извършения одит не са отправени препоръки. Одитът установи, че:

- дейността в изследваните процеси е в съответствие с действащото законодателство;
- спазен е нормативно определеният ред по съставяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. в Сметната палата и в Народното събрание;
- по структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. съответства на ЗБДОО за 2019 г.;
- посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в ЗБДОО за 2019 г., са отчетени законосъобразно;
- въведените с вътрешните правила контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период;
- системата за финансово управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. бе изготвен въз основа на консолидирания годишен финансов отчет, който също бе обект на одит от страна на Сметната палата. В одитния доклад (*одитен доклад № 0100202120, стр. 4*) Сметната палата изрази мнение, че: „...приложеният консолидиран годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Националния осигурителен институт към 31 декември 2019 г. и за неговите консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните му парични потоци за годината, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор...“.

Одитните доклади относно одита на консолидирания финансов отчет за 2019 г. и одита на отчета на изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2019 г. са достъпни на интернет страницата на НОИ:

Начало > За потребителя > Открито управление > Одитни доклади
<https://www.noi.bg/forusers/currenttransparency/pilotreport>

1.2. Отчитане и анализ на изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

В изпълнение на изискванията на Закона за публичните финанси, НОИ полага необходимите усилия за осигуряване на достъпна информация и прозрачност за изпълнението на бюджета на фондовете, администрирани от института.

В рубрика „Открито управление“ на раздел „За потребителя“ регулярно се публикува информация за плащанията през Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА), както и всички отчети (месечни и тримесечни) и баланси на НОИ, УчПФ и ФГВРС.

НОИ публикува регулярно информация за разходите, извършвани по бюджета на администрираните от института фондове, във връзка с мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19, мерки за подкрепа на бизнеса и социални мерки.

Начало > За потребителя > Открито управление > Отчети и баланси
<https://www.noi.bg/forusers/currenttransparency/finstatements>

Начало > За потребителя > Открито управление > Отчети и баланси > Отчет на разходите на НОИ за предотвратяване на разпространението на COVID-19 през 2020 г.
<https://www.nssi.bg/forusers/currenttransparency/finstatements/5948-spendingcovid>

Информацията за изпълнението на бюджета е придружена с тримесечна статистическа информация за ключови натурални, стойностни и финансови показатели. Статистическите отчети за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО може да бъде намерена в рубрика „Статистика и анализи“.

Начало > НОИ > Статистика и анализи > Статистика > Бюджет
<https://www.nssi.bg/aboutbg/st/statistic/354-statistikabudget>

1.3. Подготовка на бюджета на ДОО за 2021 г.

Подготовката на [Закона за бюджета на ДОО за 2021 г.](#), включващ консолидирания бюджет на ДОО и бюджетите на администрираните от НОИ социалноосигурителни фондове, в т.ч. процедури и срокове, протече в съответствие с Решение № 64 на МС от 31 януари 2020 г.

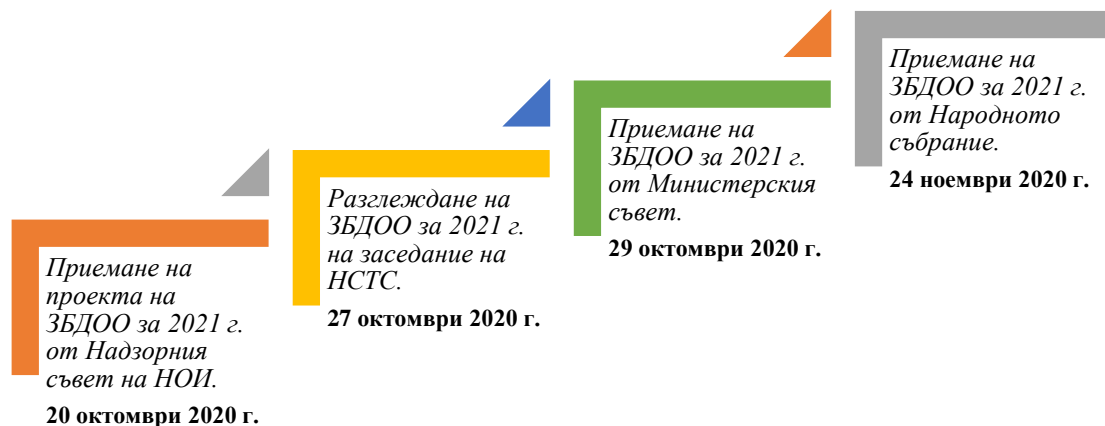
(изм. и доп. с Решение № 447 на МС от 3 юли 2020 г.) за бюджетната процедура за 2021 г. и указанията на министъра на финансите.

Сроковете и съдържанието на отделните етапи на бюджетната процедура за 2021 г. бяха съобразени с усложнената епидемична обстановка и осигуряване на достатъчна гъвкавост при подготовката на допусканията и бюджетните параметри. Този подход бе съобразен с непредвидимата икономическа обстановка, породена от COVID-19 пандемията, от една страна, и извършването на преценка на необходимостта от предприемане на допълнителни мерки за ограничаване разпространението на пандемията и смекчаване последиците ѝ върху бизнеса и домакинствата.

Поради това, в параграф 34 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците (загл. доп. – ДВ, бр. 44 от 2020 г., в сила от 14 май 2020 г.) бе предвидено следното:

„§ 34. През 2020 г. сроковете за разработване и одобряване от Министерския съвет на макроикономическата прогноза, средносрочната бюджетна прогноза, Конвергентната програма и Националната програма за реформи се удължават до 31 октомври 2020 г., освен ако друго не произтича от промяна на сроковете, свързани с ангажиментите на страната по чл. 121 и 126 от Договора за функционирането на Европейския съюз, включително и от вторичното законодателство, прието на тези правни основания.“

Следвайки указанията и сроковете, в приложимата нормативна уредба и указанията на министъра на финансите по бюджетната процедура за 2021 г., НОИ изпълни своите нормативно определени ангажименти и съобразно чл. 37, ал. 5, т. 3, буква „а“ от КСО, разработи и внесе за разглеждане от Надзорния съвет на НОИ проекта на Закон за бюджета на ДОО за 2021 г.

2. Прилагане на актюерски техники и модели

2.1. Определяне на осигурителния доход за страната

На основание чл. 37, ал. 5, т. 8 от КСО, управителят на НОИ утвърждава месечен и средномесечен осигурителен доход за страната за всеки 12-месечен период. За изчисляване на дохода се прилага [Методика за определяне на средномесечния осигурителен доход](#), утвърдена от Надзорния съвет на НОИ.

Средният осигурителен доход е важен показател за социалноосигурителната система, който, като елемент в пенсионната формула, служи за определяне размерите на новите пенсии, а заедно с броя на осигурените лица и размера на осигурителните вноски, определя приходите в ДОО.

Информация за определените от управителя на НОИ месечните и средномесечни стойности на средния осигурителен доход може да бъде намерена на интернет страницата на НОИ.

Начало > За потребителя > Информационни материали > За пенсионирането

<https://www.noi.bg/forusers/infomaterials/135-pensions>

През 2020 г., средномесечният размер на осигурителния доход е 1 069,50 лв. Номиналното нарастване спрямо 2019 г. е 8,4%, а реалното – 7,1%. Допълнителна [информация и анализ](#) на състоянието и факторите, определящи динамиката на този показател, могат да бъдат намерени на интернет страницата на НОИ, рубрика „Анализи“ в раздел „Статистика и анализи“, както и в [информационните материали, посветени на пенсионирането](#) в раздел „За потребителя“.

3. Статистически справочници и бюлетини

В качеството си на организация, в която функционират органи на статистиката съгласно Закона за статистиката, институтът има ангажимента да запознава обществеността с резултатите от провежданите статистически изследвания, било то чрез средствата за масово осведомяване, чрез собствената си интернет страница или по друг подходящ начин. В изпълнение на това изискване, през 2020 г. бяха подготвени редица статистически справочници и бюлетини, представящи информация за всички администрирани от НОИ социалноосигурителни фондове. Всички справочници и бюлетини са публично достъпни на интернет страницата на НОИ в рубрика „Статистика“ на раздел „Статистика и анализи“. Някои от по-важните материали, подготвени през 2021 г., са:

- Статистически справочник „Демография, икономика и социално осигуряване“ за 2020 г., съдържащ динамични редове за периода до 2019 г.;
- Статистически годишник „Пенсии“ за 2019 г.
- Тримесечни статистически бюлетини „Пенсии“;
- Тримесечни статистически бюлетини „Показатели, характеризиращи временната неработоспособност на осигурените лица“;
- Месечен статистически бюлетин „Регистрирани безработни лица с право на обезщетение“;
- Статистически годишник „Трудови злополуки“ 2018 г.
- Статистическа информация за трудовите злополуки и професионалните болести.

Начало > НОИ > Статистика и анализи > Статистика

<https://www.noi.bg/aboutbg/st/statistic>

Във връзка с ангажиментите си по одобрената от Министерския съвет Национална програма за статистически изследвания за 2020 г., НОИ оказва необходимото съдействие на НСИ при изпълнението на някои важни статистически изследвания в областта на доходите и социалната защита:

- **Тема „Статистика на доходите и условията на живот“ (SILC2019 и SILC2020).** Като част от инициативата на НСИ за подобряване обхвата и качеството на статистическите данни за доходите през 2020 г., на НСИ са предоставени данни за размера на получаваните пенсии, добавките към пенсиите и допълнителните плащания към пенсиите по вид на пенсията и месеци и годишни данни за лицата, получаващи парични обезщетения и помощи по КСО. Със съдействието на НОИ стана възможно допълване на липсваща информация и валидиране на съществуващата информация в наблюдението „Статистика на доходите и условията на живот“;

- **Тема „Интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS) – основен модул, модул за получателите на пенсии и модул за нетните социални помощи и обезщетения“.** Като част от ангажиментите на България по Регламент (ЕО) № 458/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS), през 2020 г. на НСИ са предоставени годишни данни за приходите и разходите по схемите, имащи отношение към пенсиите, защитата на хората с увреждания, безработицата, майчинството и неработоспособността, част от основния модул по ESSPROS, както и данни за броя на бенефициентите на пенсии, класифицирани по схеми, по видове пенсии и по пол, в съответствие с формата за предоставяне на информация по Модула за бенефициентите на пенсии;
- **Тема „Пенсионни права в социалното осигуряване“.** Във връзка с разработването на таблицата за пенсионни права в социалното осигуряване за 2016, 2017 и 2018 г., част от системата на националните сметки, на НСИ е предоставена обобщена статистическа информация, необходима за изчисляване на пенсионните права на бъдещите пенсионери, понастоящем осигурени лица, както и за пенсионните права на настоящите пенсионери;
- **Тема „Трудови злополуки“ и „Професионални болести“.** НОИ изготви и публикува статистическа информация за трудовите злополуки, станали с осигурени лица, в т.ч. причини и обстоятелства довели до трудова злополука. Информацията е налична на национално и областно ниво. В областта на професионалните болести е подготвена статистическа информация за нововъзникналите случаи на признати професионални болести през 2019 г. Данните от тези две изследвания са достъпни на интернет страницата на института.

4. Анализи, обзори и информационни материали

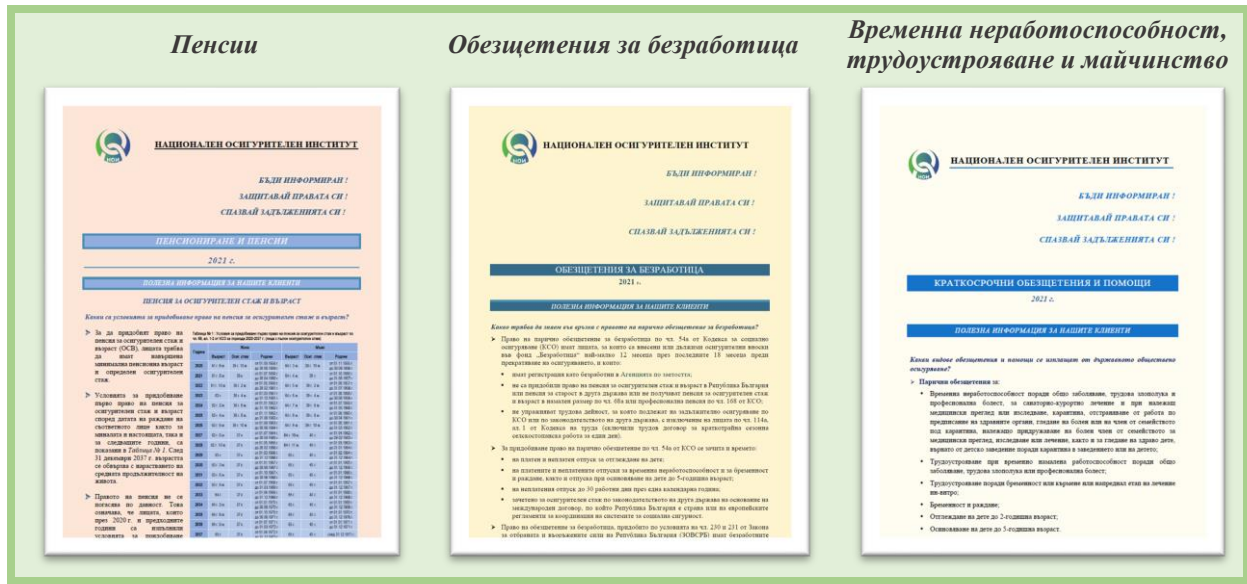
Аналитичният годишник „Държавното обществено осигуряване“ е ежегодна публикация на НОИ, в която се прави обзор на състоянието на администрираните от НОИ фондове, представя се подробна информация и анализ на финансовите резултати от изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО и показателите по отделните социалноосигурителни програми.

Обобщената информация и направените изводи са източник, който може да бъде от полза за органите на законодателната и изпълнителната власт, организациите на социалните партньори и неправителствените организации с отношение към общественото осигуряване, изследователи от научните среди и всички, които се интересуват от състоянието и перспективите за развитие на социалноосигурителната система.

[Годишникът за 2019 г.](#) е свободно достъпен на интернет страницата на НОИ, в рубрика „Анализи“.

Начало > За потребителя > Ползена информация
<https://www.noi.bg/forusers/userinfo>

Интерес за широката общественост със сигурност представляват и брошурите под надслов „Бъди информиран! Защитай правата си! Спазвай задълженията си!“, в които са отразени промените в социалноосигурителното законодателство през 2020 г.

5. Стратегическо и оперативно планиране и управление на риска в НОИ

През 2020 г. дейността на НОИ бе осъществявана въз основа на одобрени от управителя на института общи оперативни цели и [оперативен план](#) за изпълнението им.

Планът е изготвен в съответствие с нормативната уредба и с утвърдената [Стратегия за развитие на НОИ за периода 2018-2021 г.](#)

Заинтересованите страни могат да се запознаят с оперативния план за изпълнението на общите оперативни цели на НОИ за 2020 г. и [отчета за изпълнението](#) му в рубрика „Мисия и цели“ на интернет страницата на НОИ.

В рамките на годината бе постигнато важно подобрене в системата за финансово управление и контрол в НОИ. В изпълнение на чл. 12, ал. 3 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор е разработена и утвърдена от управителя актуализирана [Стратегията за управление на риска в НОИ](#). Стратегията отчита измененията в методическите насоки на министъра на финансите по управлението на риска в организациите от публичния сектор, като дефинира:

- Основните понятия;
- Управленската философия и политиката по управление на риска;
- Риск апетита;
- Ролите и отговорностите;
- Организацията на процеса по управление на риска в НОИ и други.

Съгласно актуализирания документ процесът по управление на риска в института е в съответствие с модела на „трите линии на защита“, който е въведен през 2013 г. чрез позиция на Международния институт на вътрешните одитори. Това означава, че съществуващите в НОИ структури с различни функции в областта на вътрешния контрол и управлението на риска следва да работят координирано, с ясно дефинирани отговорности, без припокриване

или наличие на пропуски в съвместната им дейност. По този начин се осигурява ясна линия между поставените цели, идентифицираните рискове и дейностите за ограничаването им, като се идентифицира собствеността на рисковете по процеси и надзорът в рамките на системата за вътрешен контрол в НОИ.

Едно от ключовите нововъведения с определящо значение за цялостната дейност на НОИ е дефиницията за риск апетита, т.е. за нивото на риск, което организацията е склонна да поеме при дефинирането и изпълнението на целите си. В стратегията риск апетитът е формулиран така:

„В Националния осигурителен институт осъзнаваме, че предвид външната и вътрешната среда, в която функционираме, не можем да контролираме всички рискове, но въпреки това декларираме, че ще толерираме само рискове, които са с ограничено въздействие върху способността ни да постигаме стратегическите и оперативните си цели и да предоставяме качествени услуги на нашите клиенти.“

Това означава, че при дефинирането на целите, избора на начин за постигането им и при управлението на цялостната дейност НОИ не вижда себе си като организация с агресивен рисков профил, а по-скоро като организация, която подхожда към събитията и явленията, които могат да окажат въздействие върху дейността ѝ, с необходимото внимание и съобразно наличните възможности и капацитет за управление на това въздействие. Подобно разбиране отразява специфичния статут на НОИ като организация, която изпълнява, а не формулира политиката в областта на държавното обществено осигуряване и това е инкорпорирано във философията и политиката по управлението на риска в НОИ.

ДЕЙНОСТИ НА ОБЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

I. ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Юридическото обслужване на Националния осигурителен институт се осъществява от дирекция „Правна“ в централно управление и юрисконсултите в териториалните поделения.

1. Осигурително законодателство

През 2020 г. юристите на НОИ взеха активно участие в изготвянето на редица проекти на законови и подзаконови нормативни актове за изменение и допълнение на: Кодекса за социално осигуряване, Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, Наредбата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица, Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, Инstrukция № 5 от 30.06.2005 г. за приемане и съхраняване на ведомости за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик, Инstrukция № 1 от 03.04.2015 г. за реда и начина за осъществяване на контролно-ревизионна дейност от контролните органи

на Националния осигурителен институт, Инstrukция № 13 от 31.10.2000 г. за прилагане на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране и други.

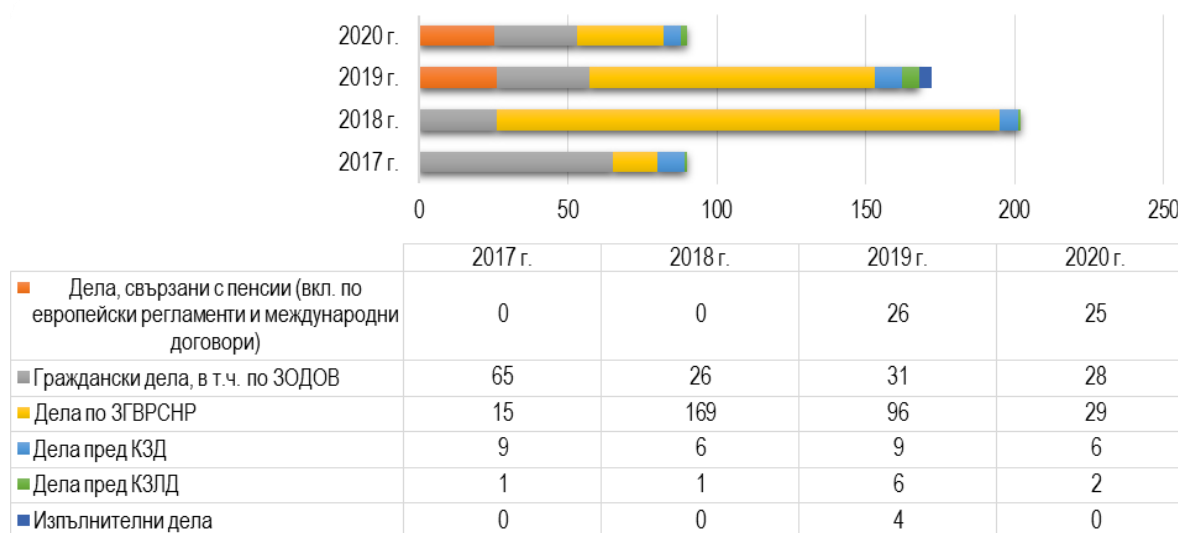
Изготвени са множество становища по постъпили въпроси, предложения, сигнали, жалби и молби в областта на общественото осигуряване и е осъществявано процесуално представителство след надлежно упълномощаване. Юристите взеха активно участие в процеса по разработване на методически указания, процедури за контрол по изплащането на пенсиите, паричните обезщетения и помощите, както и за установяване и събиране на вземанията от неоснователно изплатени пенсии, парични обезщетения и помощи.

През 2020 г. по образуваните срещу НОИ и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ дела, юрисконсултите от централно управление са осъществили процесуално представителство по 90 дела, разпределени по предмет на спора, както следва в таблица № 29.

Таблица № 29 : Обобщена справка за съдебните дела в ЦУ на НОИ за 2020 г.

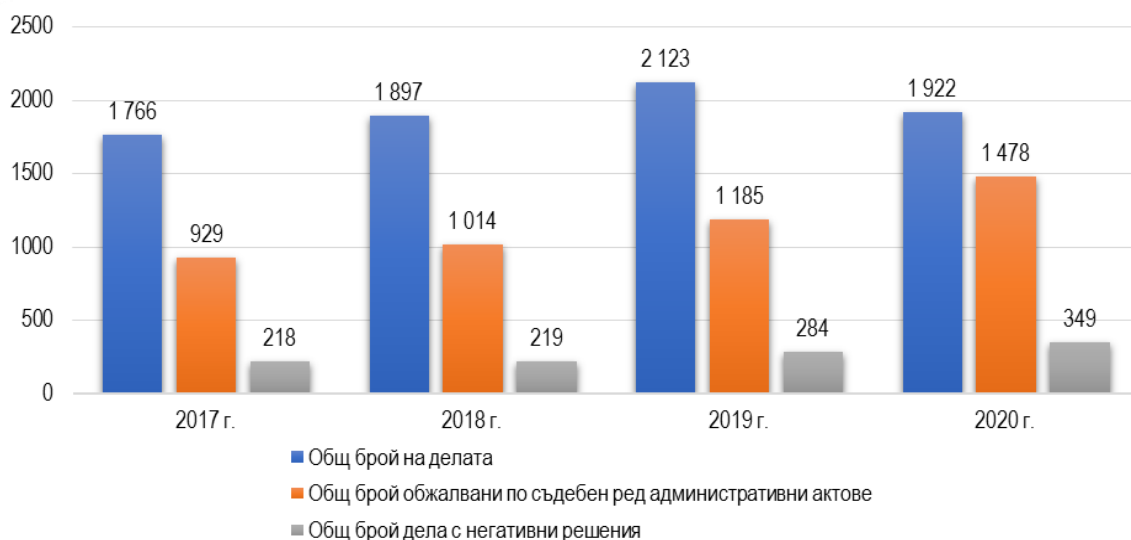
Вид дело	Брой дела
- Дела, свързани с пенсии и обезщетения по европейски регламенти и международни договори	25
- Граждански дела, в т.ч. по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ)	28
- Дела по ЗГВРСНР	29
- Дела пред Комисията за защита от дискриминация (КЗД)	6
- Дела пред Комисията по защита на личните данни (КЗЛД)	2
Общ брой на делата:	90

На фигура № 12 са представени съдебните дела, разпределени по предмет на спора за периода 2017 – 2020 г.

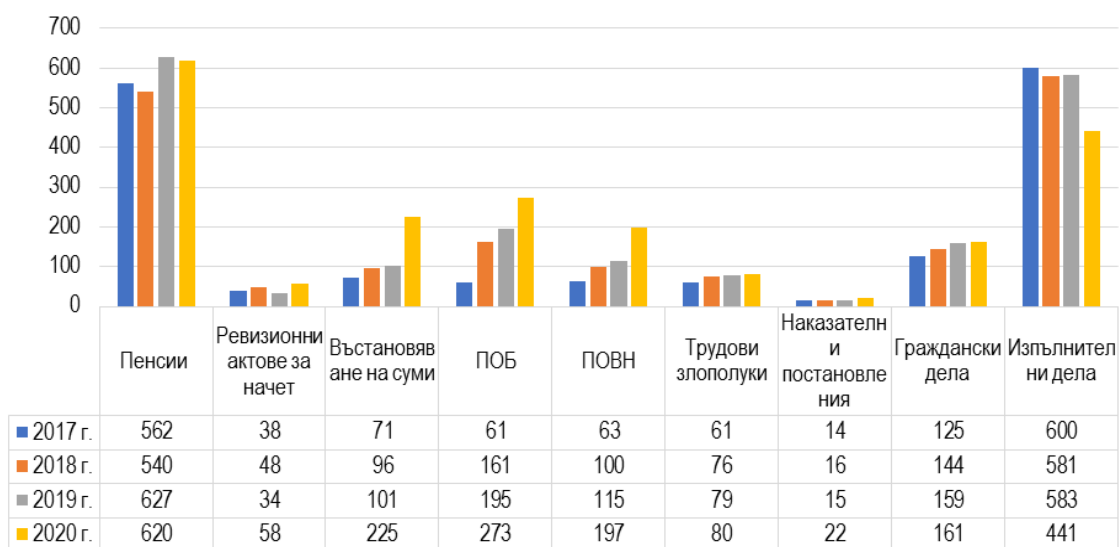
Фигура № 12 : Брой на съдебните дела в ЦУ на НОИ за периода 2017 – 2020 г.

Осъщественото процесуално представителство по делата, водени срещу съответното териториално поделение и срещу актове на неговите органи в териториалните поделения на НОИ, е както следва:

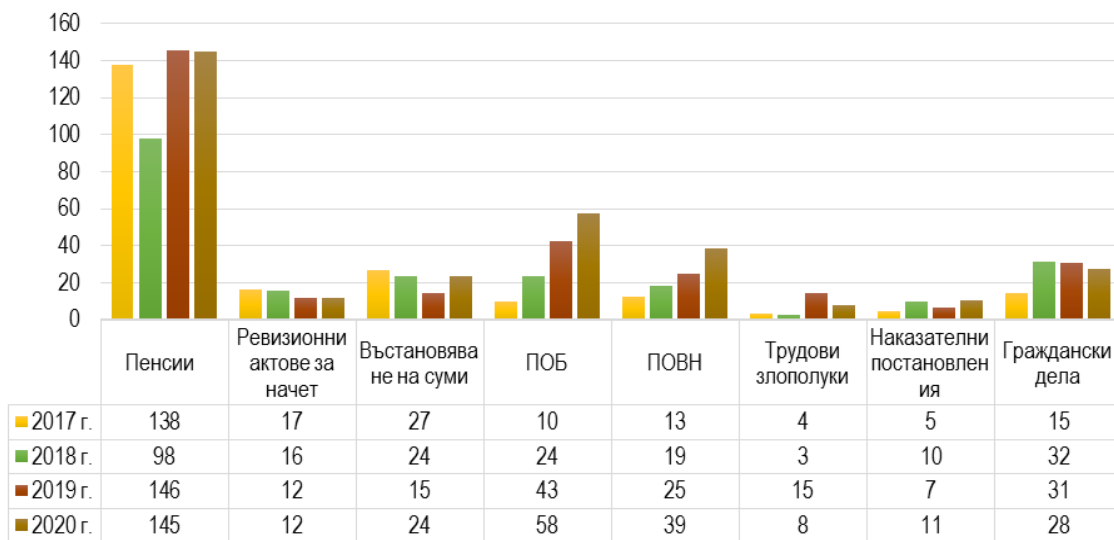

Фигура № 13 : Брой на съдебните дела в ТП на НОИ за периода 2017 – 2020 г.

Съдебните дела в териториалните поделения на НОИ за периода 2017 – 2020 г., разпределени по предмет на спора и тези с отменителни решения, са представени на следващите фигури:

Фигура № 14: Брой на съдебните дела в ТП на НОИ за периода 2017 – 2020 г., разпределени по предмет на спора

Фигура № 15 : Брой на съдебните дела с отменителни решения в ТП на НОИ за периода 2017 – 2020 г., разпределени по предмет на спора

2. Правно обслужване

През 2020 г. правното обслужване в НОИ, включва:

- изготвяне на становища по проекти на правила, инструкции, заповеди и други вътрешноведомствени актове;
- осигуряване на правно съдействие при сключване на договори и споразумения, в т.ч. договори за предоставяне на информация, информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социалното осигуряване, като при възлагане осъществява контрол по изпълнение на договорите за предоставяне на информация и изразяване на становища по повод неизпълнение на всички договори, по които НОИ е страна;
- следене за законосъобразността на актовете и процедурите, свързани с възникването, изменението и прекратяването на служебните и трудовите правоотношения;
- участие в тръжни процедури за отдаване под наем и разпоредителни сделки със собствеността на НОИ, както и при сключването на договори за придобиване на имоти от НОИ;
- изготвяне на проекти на решения за предоставяне или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация по Закона за достъп до обществена информация.

През годината са изготвени становища и са осъществени всички необходими правни и фактически действия за подготовка за сключването на 131 договора и 3 споразумения, включително нови 3-годишни договори по реда на чл. 5 от Правилата за реда и условията за сключване на договори за предоставяне на информация и на информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социалното осигуряване с банки и финансови институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции.

През 2020 г. в института са постъпили общо 41 заявления за достъп до обществена информация, като в края на годината е изготвен отчет за постъпилите заявления за достъп и за повторно използване на информация от обществеността, който включва и подробни данни за направените откази и мотивите за тях.

II. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА

Националният осигурителен институт е публична организация, която е възложител на обществени поръчки по смисъла на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Ежегодно се осъществяват дейности по планиране и провеждане на обществени поръчки и инвестиционна дейност във връзка с управлението и стопанисването на имотите и административно-стопанското обслужване. През 2020 г. представянето на дейността може да бъде обособено в следните направления:

1. Планиране и провеждане на обществени поръчки

Дейностите свързани с управлението на цикъла на обществените поръчки, включват планиране, координиране във връзка с подготовката, провеждането и възлагането на обществени поръчки в съответствие с нормативните изисквания и приложимите вътрешни правила.

Прогнозирани са потребностите от възлагане на обществени поръчки и е осъществено планирането и провеждането на процедурите. Изготвен е обобщен график за провеждане на всички обществени поръчки в централно управление на НОИ и е определен редът за възлагане в териториалните поделения на НОИ за 2020 г. През годината в ЦУ на НОИ при планирани 36 обществени поръчки, броят на обявените и приключили обществени поръчки, за които са сключени договори за възлагане, е 34. Всички договори през 2020 г. са изпълнени в срок и няма наложени договорни санкции.

Таблица № 30 : Показатели за дейността по обществени поръчки в ЦУ на НОИ за периода 2017 – 2020 г.

Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Брой планирани поръчки	50	46	53	36
Брой възложени поръчки	33	43	28	34
Обща стойност на сключените договори без ДДС (хил. лв.)	3 010,2	23 084,1	10 898,1	9 140,7
Брой предявени жалби по ЗОП	0	3	3	10

Събирана и докладвана на ръководството е информацията, свързана с възлагане на обществените поръчки през 2020 г. в централно управление и териториалните поделения на НОИ.

През годината е оказвана и методическа помощ на ТП по въпроси, свързани с прилагане на ЗОП и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и при изготвяне на документации за възлагане на обществени поръчки.

2. Управление на собствеността

Изпълнените през годината дейности са свързани с организиране дейността по управлението и поддържането на собствеността, както и по снабдяването, съхраняването, стопанисването и използването на стоково-материалните ценности на института за осъществяване на функциите на НОИ.

През 2020 г. по-важните инициативи, чрез които са постигнати резултати относно осигуряването на качествено обслужване на клиентите на НОИ и за създаване на здравословни и безопасни условия на труд на служителите на института, са както следва:

➤ *Проектиране на енергоспестяващи мерки и извършване на строителни и монтажни работи за изпълнението им, и изграждане на СОТ в административната сграда на ЦУ на НОИ по обособени позиции. Обособена позиция № 1: Проектиране на енергоспестяващи мерки по оградяващи елементи на административната сграда на НОИ с адрес: гр. София, бул. „Ал. Стамболийски“ № 62-64 и извършване на СМР за изпълнението им.*

За изпълнението има издадено и влязло в сила разрешение за строеж и е одобрен изготвения от изпълнителя на договора инвестиционен проект. През 2020 г. са изпълнени строителни и монтажни работи на обща стойност 1 873,6 хил. лв. с ДДС, което представлява малко над 45 % от общата стойност на договора.

Основна цел е подобряване на енергийната ефективност на сградата чрез повишаване на нейните енергийни характеристики в резултат на изпълнение на предписания от проведено енергийно обследване на сградата извършено през 2015 г., подобряване на условията на труд на служителите чрез намаляване на шумовите нива и подобряване на вътрешния климат в работните помещения. И не на последно място – осъвременяване на външния вид на сградата на НОИ.

➤ *Проектиране и изпълнение на строителни и монтажни работи за преустройство и ремонт на обособена част от административна сграда, собственост на НОИ, в гр. Кърджали, ул. „Раковска“ № 4.*

През 2020 г. проектът приключи успешно и в края на годината голяма част от администрацията на ТП беше преместена и реално стартира използването на преустроената и ремонтирана сграда по предназначение. Общата стойност на инвестицията е в размер на 412,3 хил. лв. с ДДС.

Целта за извършване на преустройство и ремонт е осигуряване на подходящи условия за изпълнение на функциите и дейностите на администрацията на ТП на НОИ в гр. Кърджали и повишаване удовлетвореността на потребителите на административни услуги.

➤ *„Проектиране и изпълнение на строителни и монтажни работи за преустройство и ремонт на сгради с цел смяна на предназначение, находящи се в собствен урегулиран поземлен имот в с. Минерални бани, област Хасково“.*

Проведена е процедура за възлагане на обществена поръчка по реда на ЗОП и е сключен договор за възлагането ѝ. През 2020 г. е изготвен от изпълнителя по договора инвестиционен проект за преустройството на сградите в недвижимия имот. Проектът е одобрен от института и изпълнението на предвидените строително-монтажни работи за преустройство и ремонт на първите две сгради ще стартира след издаване и влизане в сила на разрешение за строеж.

Целта на проекта е сградите да бъдат преустроени и ремонтирани за ползване и съхранение на осигурителен архив. С изпълнението на проекта ще се обособи обединен осигурителен архив и за територията на Югоизточна България.

➤ *Изграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ.*

През 2020 г. беше планирана и проведена процедура за възлагане на обществена поръчка за изграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ – блок "В" (високо тяло) и в края на годината е сключен договор за възлагане на обща стойност 1 966,9 хил. лв. с ДДС и със срок за изпълнение 18 месеца.

Проектът е част от изпълнението на енергоспестяващи мерки в сградата на института и изцяло ново фасадно решение, изключващо поставяне и ползване на битови климатични системи, чрез което се цели осигуряване на микроклимата през летните месеци и преходните сезони чрез етажни централни климатични инсталации.

Обобщените данни за планирани и проведени обществени поръчки свързани с дейността по управление на собствеността, през периода 2017 – 2020 г., са показани в следващата таблица:

Таблица № 31 : Показатели за дейностите по обществени поръчки свързани с управлението на собствеността за периода 2017 – 2020 г.

Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Брой планирани обществени поръчки	17	13	18	12
Брой проведени процедури по ЗОП	13	13	16	12
Брой незавършени процедури	9	2	1	3
Брой сключени договори за възлагане на обществени поръчки	14	16	20	20

Забележка: Обикновено сключените договори са повече от планираните и проведени обществени поръчки поради обстоятелството, че има поръчки с обособени позиции, като за всяка от тях се сключва отделен договор. При наличие на разлика между планирани и проведени обществени поръчки, същата се дължи на: проведени процедури по ЗОП, които не са завършили с избран изпълнител (прекратени процедури) и на проведени поръчки, които не са предварително планирани.

III. ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ

Националният осигурителен институт е бюджетна организация, чиито основни функции и дейности са уредени с Кодекса за социално осигуряване. НОИ изпълнява Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване, извършва плащането на пенсиите и краткосрочните обезщетенията и помощи от ДОО, организира дейността по другите осигурителни плащания, установява и събира вземанията на ДОО от неправилно извършени осигурителни разходи и осъществява контрол по спазване на законодателство във връзка с възложените му дейности.

Цялостната дейност по финансиране и счетоводно отчитане на бюджетните средства на фондовете на държавното обществено осигуряване, Учителския пенсионен фонд, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и бюджета на НОИ, както и счетоводното обслужване на централно управление на НОИ се ръководи и осъществява от дирекция „Финансово-счетоводна дейност“.

1. Финансово-счетоводна дейност и банково обслужване

През 2020 г. са осигурени необходимите условия за своевременното изплащане на пенсиите и краткосрочните обезщетенията като са осъществени всички действия, свързани с движението на финансовите средства на държавното обществено осигуряване, както и отчитането на изпълнението на Закона за бюджета на ДОО за годината. Изготвено е разпределението на средствата по бюджета на НОИ, съгласно Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г. и е осъществяван контрол за спазване на утвърдените лимити за разходи.

Изготвяни са методически указания за финансовата дейност на звената в териториалните поделения на НОИ и е извършван контрол, както върху тяхната отчетност, така и по спазването на законите и подзаконовите нормативни актове в областта на финансово-счетоводната дейност.

През годината са изготвени периодичните и годишният финансов отчет на централно управление и е обобщавана и анализирана информацията от финансовите отчети на териториални поделения на НОИ. Съставени са консолидираните финансови отчети за изпълнение на бюджета на ДОО, Учителския пенсионен фонд и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ за годината.

При извършения от Сметна палата одит за заверка на ГФО за 2019 г. е издадено становище, което показва, че отчетът дава вярна и честна представа за финансовото и имуществено състояние на НОИ, респективно на фондовете на ДОО, Учителския пенсионен фонд и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

През 2020 г. са реализирани следните дейности:

- Изготвяне на методически указания и осъществяване на счетоводното отчитане на финансовите потоци между ЦУ и ТП на НОИ и преводите от/към външни институции;
- Осчетоводяване на трансферите/приходите от осигурителни вноски от НАП, МФ и НЗОК по счетоводните сметки от Индивидуалния сметкоплан на Националния осигурителен институт, изготвен в съответствие с Националния сметкоплан на бюджетните организации;
- Организиране на банковото обслужване на НОИ и неговите териториални поделения. През 2020 г. всички левови плащания на НОИ са включени в СЕБРА. Набраните приходи в транзитните сметки на териториалните поделения веднъж седмично се централизират служебно от обслужващите банки на териториалните поделения по сметката на ЦУ в Българска народна банка. Възстановените разходи по сметките за наличности на ЦУ се централизират служебно съгласно режима, определен от Министерство на финансите, съгласуван с БНБ;
- Изготвяне на разпределението на бюджета за административните разходи на НОИ между териториалните поделения и централното управление и контрол върху изпълнението на утвърдените бюджети;
- Подготвяне на методически указания за плащанията по пенсиите и тяхното осчетоводяване и извършване на преводите за пенсии;
- Подготвяне на методически указания за преводи на добавки за чужда помощ по сметка за чужди суми, съгласно разпоредбите на Закона за личната помощ, уреждащ условията и реда за предоставянето и ползването на лична помощ от хора с увреждания;
- Осъществяване на дейността по преводите на средствата за парични обезщетения и помощи от ДОО и парични обезщетения за безработица, както и тяхното счетоводно отчитане;
- Извършване на всички необходими действия, свързани с реализирането на процеса по изплащането и отчитането на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, както и отчитането на превежданите на бюджетните организации средства от бюджета на ДОО за профилактика и рехабилитация;
- Изготвяне на методически указания за счетоводното отчитане на краткосрочните обезщетения в териториалните поделения и централно управление;
- Извършване и отчитане на плащанията, свързани с изпълнението на проекти, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз;
- Извършване и отчитане на плащанията, касаещи административната дейност на ЦУ на НОИ;
- Изготвяне на методически указания за счетоводното отчитане на плащанията касаещи административната издръжка и плащанията, свързани с гарантираните вземания в териториалните поделения и централно управление;
- Осъществяване на дейностите, свързани с изплащането на възнагражденията на персонала на НОИ;
- Реализиране на дейностите във връзка с изплащането на средствата за компенсации и за запазване на заетостта на осигурителите съгласно изискванията на ПМС № 55 от 30 март 2020 г., ПМС № 151 от 3 юли 2020 г. и ПМС № 278 от 12 октомври 2020 г.

2. Инвестиционна дейност по отношение на свободните средства на Учителския пенсионен фонд (УчПФ)

Управлението на временно свободните парични средства на УчПФ и извършването на инвестиционна дейност по отношение на тези средства се осъществява съобразно динамиката

на финансовите пазари. Съгласно чл. 28 от КСО временно свободните средства по фондовете на държавното обществено осигуряване могат да се вложат по депозитни сметки в Българската народна банка или за придобиване на първичния пазар чрез Министерството на финансите на държавни ценни книжа, емитирани от българското правителство. За регламентиране на инвестиционната дейност са утвърдени „Вътрешни правила за инвестиране на временно свободни парични средства на УчПФ“.

В резултат на промените на финансовия пазар през последните години и след решение на Министерство на финансите за размера на лихвените ставки, по които бюджетните организации могат да държат парични средства по едногодишни депозити в БНБ, лихвените проценти по депозитите на УчПФ, държани по сметки в БНБ са с нулеви стойности. Единствената алтернатива на Националния осигурителен институт за получаване на доход е чрез инвестирането им в придобиване на български държавен дълг (държавни ценни книжа). Към 31.12.2020 г., свободните парични средства на УчПФ, които се съхраняват в БНБ под формата на депозити, са в размер на 280 млн. лв. Към 31.12.2020 г. по банковата сметка на Учителския пенсионен фонд има наличност от 19 302 531 лв.

Получените лихвени плащания (лихви) от притежаваните държавни ценни книжа в портфейла на УчПФ през 2020 г. са в размер на 9 436 762 лв. От тях 959 510 лв. са от ДЦК, емитирани в евро и 8 477 252 лв. от ДЦК, емитирани в лева.

През 2020 г. е настъпил падежът на три емисии ДЦК на обща стойност 84 017 112 лв. Падежирала е една дългосрочна емисия в евро (със срок 7 г.) – 10 316 510 евро (20 177 340 лв.), една средносрочна емисия в лева (със срок 5 г.) – 34 581 500 лв. и една дългосрочна емисия в лева (със срок 10 г. и 6 месеца) – 29 258 272 лв.

На основание т. 3.4. от Тарифата за таксите и комисионните за обработка на сделки с ДЦК на БНБ, през 2020 г. са платени такси и комисионни на стойност 16 803 лв., представляващи платени такси за емисии с настъпил падеж.

IV. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Националният осигурителен институт е една от големите държавни администрации със структури на територията на цялата страна. Дейността по управление на човешките ресурси е част от общоадминистративните функции. Основна цел на политиката по управление на човешките ресурси в Националния осигурителен институт е развитието на човешкия капитал на института за постигане на максимална организационна ефективност, както и осигуряването на достойни условия за труд и възможности за професионално развитие, утвърждаване и реализация на неговите служители. Политиката се реализира чрез прилагането на интегрирана система за управление на човешките ресурси, чиито отделни елементи се регулират чрез система от вътрешни правила и процедури.

През 2020 г. институтът беше изправен пред предизвикателството да осъществява дейността си в условията на извънредна обстановка, предизвикана от пандемията от COVID-19. Това наложи приоритизиране на дейностите по управление на човешките ресурси, като водеща остана задачата да се запази достъпът на гражданите до услугите, предлагани от института, като същевременно се съхрани здравето и живота на работещите служители. Значителни промени настъпиха във всички сфери на дейността по управление на човешките ресурси, като най-пряко засегнати бяха процесите по набиране, подбор и назначаване на персонал, организацията и отчитането на работното време и провеждането на обучения.

1. Структура и разпределение на щатната численост в НОИ

Към 31.12.2020 г. планово определената щатна численост на НОИ е 3 467 бройки, от които в ЦУ – 397 щ. бр. (11,5 % от общата численост) и 3 070 щатни бройки (88,5 % от общата численост) в ТП на НОИ. Това разпределение е съобразено с функциите, които се изпълняват на централно и териториално ниво, като за обезпечаване на дейностите преобладаващият човешки ресурс е концентриран в териториалните поделения.

Разпределението на обща и специализирана администрация е в съответствие с изискванията от чл. 12, ал. 1, т. 4 на Наредбата за прилагането на Класификатора на длъжностите в администрацията, според която числеността на общата администрация е до 35 на сто от общата численост на персонала, а специализираната – не по-малко от 60 на сто от общата численост на персонала.

Таблица № 32 : Разпределение на щатната численост между общата и специализираната администрация по ТП и ЦУ на НОИ към 31.12. 2020 г.

ТП/ЦУ на НОИ	Обща численост (бр.)	Обща администрация		Специализирана администрация	
		Щатни бройки	Дял от общата численост	Щатни бройки	Дял от общата численост
Благоевград	107,5	18	16,7%	86,5	80,5%
Бургас	151,5	23,5	15,5%	123	81,2%
Варна	150	21	14,0%	124	82,7%
Велико Търново	104	17	16,3%	84	80,8%
Видин	55	12	21,8%	39,5	71,8%
Враца	95,5	15	15,7%	77,5	81,1%
Габрово	66	14	21,2%	48	72,7%
Добрич	77	14	18,1%	59	76,6%
Кърджали	71,5	13	18,1%	56	78,3%
Кюстендил	102	15	14,7%	84	82,4%
Ловеч	92,5	14	15,1%	75,5	81,6%
Монтана	73	14	19,1%	55	75,3%
Пазарджик	95	16	16,8%	76	80,0%
Перник	67	13	19,4%	51	76,1%
Плевен	118,5	18	15,1%	94,5	79,7%
Пловдив	247	31	12,5%	211	85,4%
Разград	63	15	23,8%	45	71,4%
Русе	102	18	17,6%	80	78,4%
Силистра	74	14	18,9%	56,5	76,3%
Сливен	76,5	13	16,9%	60	78,4%
Смолян	65,5	13	19,8%	49,5	75,6%
София-град	457	65	14,2%	384	84,0%
София-област	108	15	13,9%	87	80,6%
Стара Загора	133	18	13,5%	110	82,7%
Търговище	78	13,5	17,3%	61,5	78,8%
Хасково	97	17	17,5%	77	79,4%
Шумен	79	14	17,7%	61	77,2%
Ямбол	64	14	21,9%	47	73,4%
Общо в ТП на НОИ	3 070	498	16,2%	2 463	80,2%
ЦУ на НОИ	397	165	41,6%	189	47,6%
ОБЩО в НОИ	3 467	663	19,1%	2 652	76,5%

Видно от посочените по-горе данни относителният дял на общата администрация в НОИ е 19,2% и е доста по-нисък от максимално допустимите 35%. И през 2020 г. ТП на НОИ с по-малка численост имат по-висок относителен дял на общата администрация.

Таблица № 33 : Разпределение на щатната и извънщатната численост в ТП на НОИ по функционални направления към 31.12 на съответната година

Функционално направление	2018 г.				2019 г.				2020 г.			
	Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96	
	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял
Обща администрация	504,5	16,4%	44	26,7%	502	16,4%	48,5	29,5%	498	16,2	49,5	30,9
Пенсии	1 277	41,6%	41	24,9%	1 282	41,7%	39	23,7%	1 285,5	41,8	38	23,1
КПК	989,5	32,2%	31	18,8%	985,5	32,1%	29	17,6%	986	32,1	29	17,6
ООА/ОА	189	6,2%	48,5	29,5%	191	6,2%	48	29,2%	191,5	6,2	48	29,2
Директори на ТП	28	0,9%	–	–	28	0,9%	–	–	28	0,9	–	–
Пряко подчинени на директора на ТП	82	2,7%	–	–	82	2,7%	–	–	81	2,6	–	–
ОБЩО	3 070	100%	164,5	100%	3 070	100%	164,5	100%	3 070	100%	164,5	100%

Ползването на извънщатни бройки по реда на ПМС № 66/1996 г., позволява да бъде насочен допълнителен трудов ресурс в подкрепа на различни области на дейност в НОИ, където е съсредоточена значителна по обем техническа работа. Данните показват, че ресурсите на ПМС № 66/1996 г. се ползват най-вече за дейностите по прием, електронизиране и съхраняване на документацията на прекратени осигурители без правоприменик в осигурителния архив и в отдел „Административен“ на ТП, където се изпълняват задачи, свързани с техническо подпомагане дейността на медицинските комисии към териториалните подразделения.

2. Прилагане на системата за натовареност на звената и дейностите в ТП на НОИ

Определянето на плановете потребности от персонал в ТП се базира на отчитане на работното натоварване на заетите в основната и допълнителна численост на различните функционални направления на института. Системата е регламентирана във Вътрешни правила за определяне на плановете потребности от персонал (ВПОППП) и функционира в НОИ от близо 20 години, като броят на наблюдаваните звена и дейности варира във времето. От 2019 г. поради отпадане наблюдението над натовареността на служителите, ангажирани с финансово-счетоводна дейност те са 140, или с 28 по-малко. Разпределени са в 5 основни области на дейност, а общият брой следени показатели възлиза на 39. Наблюдаваните звена и дейности се разпределят в 3 основни групи според степента им на отклонение от средната за страната натовареност. Данните за 2020 г. показват, че 38 от наблюдаваните звена/дейности са с параметри под долната граница на натовареност (-15%), 13 са над границата на натовареност (+15%), а 89 са балансираны (попадащи в диапазона от -15% до +15 %). Спрямо 2019 г. има увеличение с 5,9% на броя на балансираните звена и намаление в броя на ненатоварените. Увеличението в броя на балансираните звена през 2020 г. се дължи основно на промяната в разпределението между трите групи на звената от осигурителния архив, където се наблюдава покачване от 15 на 21 балансираны звена за сметка на намаляване на ненатоварените такива. Най-голям дял в балансираните звена като абсолютен брой обаче, продължава да има дейността на функционално направление „Пенсии“.

Териториалните подразделения, от своя страна, също попадат в три групи – **ненатоварени, балансираны или претоварени**, като критерий за това е преобладаващият брой на претоварените/ненатоварените звена или дейности в тях. През 2020 г. разпределението е следното:

- **първа група** – седем териториални подразделения са със значителни отрицателни отклонения в натовареността на заетите в основните структурни звена/дейности, както следва: Велико Търново, Кюстендил, Плевен, Разград, Смолян, София област и Търговище. ТП на НОИ – Велико Търново, Кюстендил, Плевен и София област за втора поредна година остават

в групата на поделенията с отрицателни отклонения в натовареността. През 2019 г. в тази група са попадали ТП на НОИ – Перник, което значително подобрява натовареността си и през 2020 г. се характеризира с пет балансирани дейности, ТП на НОИ – Русе, също с пет балансирани дейности и ТП на НОИ – Силистра – с четири балансирани звена/дейности и една ненатоварена.

▪ **втора група** – пет териториални поделения са без съществени отклонения в натовареността на заетите в основните структурни звена/дейности спрямо средното за системата на НОИ равнище, както следва: Бургас, Враца, Кърджали, Перник и Русе. С по четири балансирани дейности/звена и по една натоварена или ненатоварена дейност/звено се характеризират ТП на НОИ – Благоевград, Видин, Габрово, Добрич, Монтана, Силистра, Стара Загора, Хасково и Шумен. При териториални поделения като Ловеч и Пловдив данните показват съчетание на слабо натоварени звена/дейности и такива със значителна натовареност. С повече от половината звена/дейности с параметри около средните за страната и едно/две натоварени/ненатоварени звена се характеризират ТП на НОИ – Варна, Сливен и Ямбол.

▪ **трета група** – две териториални поделения са със значителни положителни отклонения. Това са София-град с четири натоварени и едно балансирано звено и Пазарджик – с три натоварени звена/дейности и две с балансирани параметри.

Прилагането на системата за определяне на планови потребности от персонал през годините служи на ръководството на НОИ при вземането на управленски решения за оптимизиране и разпределение на щатната численост. През 2020 г. са одобрени и извършени трансформации на 98 щатни бройки в звената, обект на наблюдение по смисъла на ВПОПП. Основната част от тях са свързани с промяна на длъжностната степен в по-висока, с оглед осигуряване на условия за кариерно израстване на служителите или в по-ниска – с оглед използване на по-широки възможности на пазара на труда. Промени в този смисъл са извършени при общо 68 щатни бройки в специализираната администрация, при 22 щатни бройки в общата администрация. За 8 щатни бройки е извършена промяна както по отношение на структурното звено, така и във вида администрация, към която се числят.

Таблица № 34 : Състояние на наблюдаваните звена и дейности за периода 2017 – 2020 г.

Групи на натовареност	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Балансирани	61	103	84	89
Натоварени	6	20	14	13
Ненатоварени	101	45	42	38
Общо наблюдавани звена/ дейности	168	168	140	140

3. Администриране на персонала

През годината са издадени общо 6 390 заповеди, които регламентират служебните правоотношения и 2 201 документа, отнасящи се до трудовите правоотношения със служителите на НОИ. Разпределение на броя на обработените/ изготвените документи по администриране на персонала в ТП/ ЦУ на НОИ през 2020 г. са представени в следващата таблица:

Таблица № 35 : Разпределение на обработените/ изготвените документи по администриране на персонала в ТП/ ЦУ на НОИ през 2020 г. (бр.)

ТП/ЦУ на НОИ	Заповеди по служебни правоотношения	Документи, регламентиращи трудови правоотношения	Заповеди за отпуск	Въведени и експортирани болнични листове	Издадени служебни бележки
ТП	5 593	2 056	33 722	6 012	1 596
ЦУ	797	145	4 011	717	200
ОБЩО	6 390	2 201	37 733	6 729	1 796

Делът на заповедите, касаещи служители в централно управление, възлиза на 12,47% от общия брой издадени заповеди. В ЦУ се изготвят всички заповеди, отнасящи се до държавните служители в института, с изключение на заповедите за повишаване в ранг на служителите в ТП. От заповедите за повишаване в ранг 90 са изготвени в ЦУ и 630 в ТП. Броят на изготвените в ЦУ заповеди възлиза на 5 760, или 90,14 % от всички изведени заповеди по служебно правоотношение и са със 125 броя или 0,02 % повече спрямо предходната година, което се дължи на импортираните заповеди за увеличаване на възнагражденията на служителите.

Извън документите, регламентиращи служебните и трудовите правоотношения със служители на института, най-голям е вътрешният документооборот по администриране на полагащия се на персонала отпуск. През 2020 г. в системата на НОИ са изведени 37 733 заповеди за разрешаване или прекратяване на отпуск на служители, което е с 8,07 % повече спрямо миналата година (при 3,45 % ръст за 2019 г. спрямо 2018 г.). От тях 4 011 заповеди или 10,63% са изготвени в ЦУ, които са с 1,3 % по-малко спрямо същите през предходната година.

През 2020 г. са регистрирани 6 729 болнични листове за временна неработоспособност и заявления-декларации за бременност, раждане и отглеждане на дете на служители от НОИ (при 6 065 за 2019 г.). Увеличението спрямо предходната година е с 10,9 %, за разлика от 2019 г. когато е отчетено намаление от 10,4% спрямо 2018 г.

Данните за въведените болнични листове, съпоставени с предходните години, изглеждат по следния начин:

Фигура № 16 : Брой на регистрираните болнични листове в НОИ за периода 2017 – 2020 г.

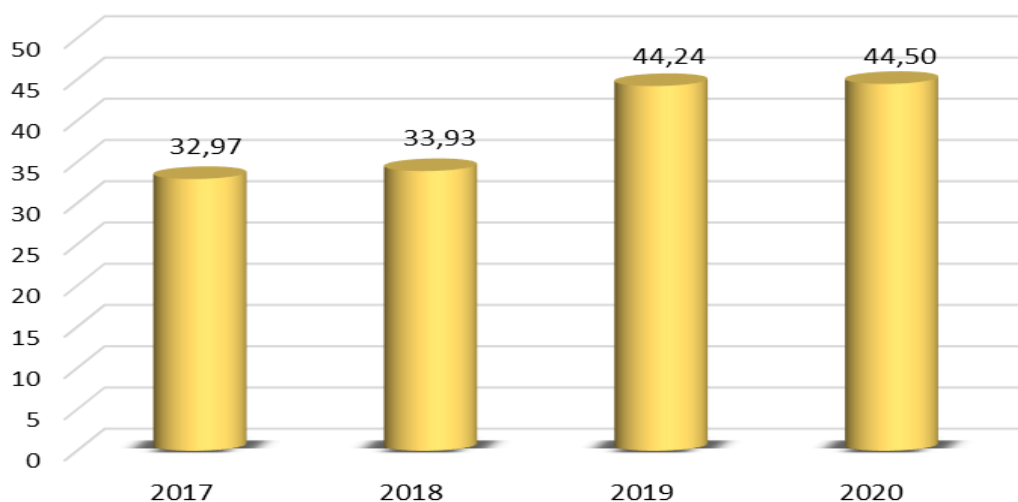
Данните от фигура № 16 показват, че за целия разглеждан период единствено през 2020 г. в ЦУ е отчетено увеличение на ползваните отпуски за временна неработоспособност спрямо предходната година с 4,5%. През 2019 г. намалението спрямо 2018 г. е с 8,5%, а през 2018 г. с 6% спрямо 2017 г. Прекъсването на положителната тенденция се дължи основно на повишената заболяемост вследствие пандемията от COVID-19.

През 2020 г. са издадени 1 796 служебни бележки, като увеличението спрямо предходната година е 26,3% и се дължи основно на издадените служебни бележки в края на месец март и през месец април за удостоверяване на адреса на месторабота, предвид въведените ограничения при пътуване, поради въведеното извънредно положение в страната.

Дейността по администриране на персонала се осъществява посредством значителен вътрешен документооборот. Средно разпределено на 250 работни дни за 2020 г. само в отдел „Управление на човешките ресурси“ към ЦУ са изготвени, издадени или въведени в информационната система по 44,50 бр. документи на ден, при 44,24 за 2019 г., 33,93 за 2018 г.,

и 32,97 за 2017 г. Извън тази стойност са обработените заявки за трансформации и за заемане на работни места, изготвените обяви и заповеди за конкурси, заповеди за определяне състава на конкурсните комисии, заповедите за подбори, изготвените отговори по жалби и запитвания, становища, докладни записки, справки, отчети и други документи.

През 2020 г. са актуализирани и около 1 200 броя длъжностни характеристики във връзка с приетите с ПМС № 13/28.01.2020 г. изисквания за привеждане на длъжностните характеристики на служителите в държавната администрация в съответствие с новата Рамка на дигиталната компетентност.

Фигура № 17: Среднодневен брой заповеди, изготвени от отдел „УЧР“ за периода 2017 – 2020 г.

Основният вътрешен документооборот по управление на човешките ресурси в НОИ се генерира чрез системата за управление на човешките ресурси ХеРМеС. Същата се поддържа като база данни от служителите по човешки ресурси в ЦУ и ТП на НОИ. Системата дава възможности за директно участие на служителите при подаване на различни заявки: за отпуски, при командироване, при гъвкаво работно време, при работа извън работното място, при участие в обучения, актуализация на банкова сметка, заемане на вакантни места и други. Служителите по човешки ресурси в ЦУ консултират колегите си относно работата им със СУЧР „ХеРМеС“ и със системата за самообслужване ХеРМеС SelfServices и са ангажирани с извършването на допълнителни настройки на системата. За поддържането ѝ в работно състояние през 2020 г. са инсталирали 68 актуализации (при 42 за 2019 г.) във връзка с отстраняване на възникнали грешки, развитие на системата или изменение на нормативната уредба, съпътствани от съответните тестове и настройки. Извън тези актуализации са направени и множество настройки във връзка с възникналата пандемия от COVID-19, касаещи регламентиране ползването на работа от разстояние, изменения в присъствената форма и изчисляването на ДВПР, промяна в броя на дните в неплатен отпуск, които се признават за стаж и други.

4. Профил на персонала, зает в основната численост на администрацията на НОИ

Общият брой реално заети служители по основен щат в системата на НОИ към 31.12.2020 г. възлиза на 3 411 служители. Разпределението на служителите по видове длъжности е представено в таблицата:

Таблица № 36 : Разпределение на персонала на НОИ по длъжности към 31.12.2020 г.

Видове длъжности	Общо заети	
	(бр.)	Дял
Длъжности по чл. 19а от ЗА	2	0,1%
Висши държавни служители	44	1,3%
Ръководни длъжности	311	9,1%
Експертни длъжности с аналитични и контролни функции	2376	69,6%
Експертни длъжности със спомагателни функции	628	18,4%
Технически длъжности	50	1,5%
ОБЩО	3 411	100,0%

Възрастовото разпределение на персонала показва най-висок дял на служителите между 30 и 59 години, следвани от служителите на възраст над 60 години. Най-малко са заетите от възрастовата група до 29 години. Възрастовият профил на заетите на ръководни длъжности включва преобладаващо ръководители на възраст между 30 и 59 години.

Таблица № 37 : Разпределение на персонала на НОИ по длъжности и възраст към 31.12.2020 г.

Видове длъжности	Общо заети (бр.)	до 29 г.		30-59 г.		над 60 г.	
		Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял
Длъжности по чл. 19а от ЗА	2	0	0,00%	2	0,06%	0	0,00%
Висши държавни служители	44	0	0,00%	35	1,03%	9	0,26%
Ръководни длъжности	311	1	0,03%	277	8,12%	33	0,97%
Експертни длъжности с аналитични и контролни функции	2376	128	3,75%	2 088	61,21%	160	4,69%
Експертни длъжности със спомагателни функции	628	21	0,62%	522	15,30%	85	2,49%
Технически длъжности	50	0	0,00%	39	1,14%	11	0,32%
ОБЩО	3 411	150	4,40%	2 963	86,87%	298	8,73%

Болшинството от длъжностите в Националния осигурителен институт са определени за заемане от служители с висше образование. Това произхожда от характера на служебните задължения на заетите в основните административни звена, които са ангажирани с експертна преценка на правото на ползване на осигурителни права и необходимостта от познаване, тълкуване и прилагане на широк кръг от нормативни разпоредби. Длъжности с минимално изискване за заемането им средно образование, са определени за позициите в специализираната администрация, осъществяващи прием и архивиране на документи, както и за отделни позиции в общата администрация. В съответствие с това профильт на заетите в НОИ показва висок процент на служителите с висше образование: 2 904 (85,1%) от заетите са висшисти, като петима от тях притежават образователна и научна степен доктор. 2 301 от всички служители притежават образователно-квалификационна степен магистър, 527 – бакалавър и 71 – степен професионален бакалавър.

Таблица № 38 : Разпределение на персонала по длъжности и образователна степен към 31.12.2020 г.

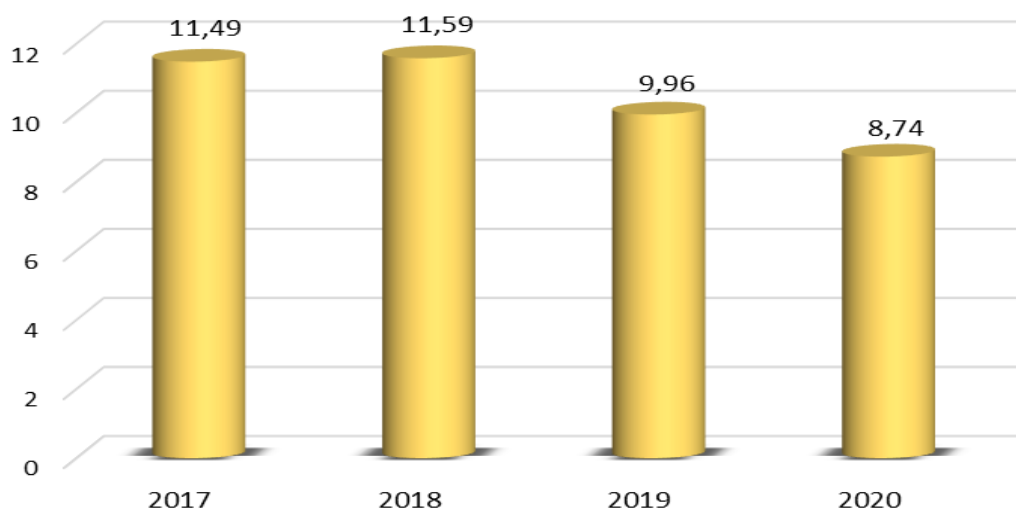
Видове длъжности	Общо заети	Научна степен		Магистър		Бакалавър		Проф. бакалавър		Средно		Основно	
		Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял
Длъжности по чл. 19а от ЗА	2	0	0,00%	2	0,06%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Служебно правоотношение	2 644	4	0,12%	2 135	62,59%	454	13,31%	51	1,50%	0	0,00%	0	0,00%
Трудово правоотношение	765	1	0,03%	164	4,81%	73	2,14%	20	0,59%	507	14,86%	0	0,00%
ОБЩО	3 411	5	0,15%	2 301	67,46%	527	15,45%	71	2,08%	507	14,86%	0	0,00%

5. Набиране, подбор и професионално развитие на персонала в администрацията на НОИ

През 2020 г. броят на служителите, напуснали администрацията на НОИ е 298 човека или 8,7%. От тях 107 служители или 35,9% са освободени поради придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Таблица № 39 : Текучество на персонала в НОИ през 2020 г.

Видове длъжности	Общо заети в адм. на НОИ (бр.)	Общо напуснали адм. на НОИ (бр.)	Поради придобиване право на пенсия за ОСВ		По други причини		Текучество (%)
			Бр.	Дял	Бр.	Дял	
Длъжности по чл.19а от ЗА	2	0	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
Служебни	2 644	173	55	31,8%	118	68,2%	6,5%
Трудови	767	125	52	41,6%	73	58,4%	16,3%
ОБЩО	3 411	298	107	35,9%	191	64,1%	8,7%

Фигура № 18 : Текучество на персонала в НОИ за периода 2017 – 2020 г. (в %)

Както се вижда от фигурата през първите две години от периода показателят за текучество на персонала е с приблизително еднакви стойности – около 11,5 на сто. През 2019 г. се отчита намалено ниво на текучество, което продължава и през 2020 г.

Заемането на свободни щатни бройки в администрацията на Националния осигурителен институт се извършва на конкурентен принцип, чрез набиране на външни и/или вътрешни кандидати за заемане на съответната длъжност. При решение за допускане на външни кандидати се организира конкурс по реда на Закона за държавния служител (за длъжностите, определени за заемане по служебно правоотношение) или външен подбор по реда на Вътрешни правила за набиране, подбор и назначаване на служители за длъжностите, определени за заемане по трудово правоотношение.

През 2020 г. в института са обявени конкурси за заемане на 171 щатни бройки, като 18 от тях са в ЦУ и 153 в ТП. Макар че през месец март 2020 г. провеждането на конкурсни процедури беше временно спряно, а след отпадане на извънредното положение тяхното провеждане беше силно затруднено поради усложнената епидемична обстановка, броят на конкурсите през годината е еднакъв с този през 2019 г. и надвишава този през 2018 г.

Таблица № 40 : Резултати от проведени конкурсни процедури през 2020 г.

Конкурсни процедури	ОБЩО	За длъжности в ЦУ на НОИ	За длъжности в ТП на НОИ
Обявени конкурсни процедури	171	18	153
Конкурсни процедури, приключили с назначение	152	13	139
Конкурсни процедури, приключили без класиране	19	5	14

Най-голям брой конкурси през 2020 г. са обявени в София-град – 25, ЦУ – 18, Пловдив – 17, Варна – 12 и Хасково – 10. В Смолян за втора поредна година няма нито един обявен конкурс, а във Враца и Кюстендил през 2020 г. е обявен по 1 конкурс.

Кандидатите, подали документи за участие в конкурсите, обявени през 2020 г. са 3 239, при 2 245 за 2019 г., 1 983 за 2018 г. и 2 744 за 2017 г. Най-много подадени заявления в един конкурс има в Благоевград – 92, Варна – 85 и 82 и Стара Загора – 74 и 71. Най-многобройни са кандидатите във Варна – 363, Пловдив – 312, ЦУ – 225, София-град – 223, Стара Загора – 203 и Русе 201. Средният брой кандидати за един конкурс през 2020 г. е 18,94, при 13,13 за 2019 г., 14,69 за 2018 г. и 16,83 за 2017 г.

Въпреки големия брой кандидати през 2020 г., назначените служители след спечелена конкурсна процедура са по-малко спрямо предходната година (152 спрямо 157), а конкурсите приключили без класиране са повече (19 спрямо 14). Намирането на подходящи кандидати е затруднено особено в областта на информационните и комуникационни технологии и при други по-специфични длъжности, за които се изисква професионален опит.

От проведените през годината конкурси 157 са организирани на два етапа – чрез решаване на тест и интервю и 14 на три етапа – решаване на тест, практически изпит и интервю.

Заемането на свободни длъжности в администрацията на НОИ се извършва и по линията на вътрешно израстване на служители. През 2020 г. са проведени 130 процедури за конкурентен подбор, от които 13 в ЦУ и 117 в ТП. За заемане на ръководни длъжности (началник на отдел/началник на сектор) са проведени 14 процедури, а за заемане на експертни длъжности 116 процедури. От тях 20 в общата администрация на ТП/ЦУ и 110 в специализираната администрация.

Най-голям брой процедури са проведени за заемане на длъжности в експертно ниво 4 – старши експерт/инспектор по осигуряването, старши юрисконсулт, старши счетоводител, старши експерт (59 бр.). От процедурите за повишаване в длъжност чрез конкурентен подбор в ТП през 2020 г. най-много са проведени във функционално направление „Пенсии“ (64 бр.).

И през 2020 г. в съответствие с вътрешните правила за обучение и професионална квалификация на НОИ, е разработен и утвърден Годишен план за обучение (ГПО) на

служителите в НОИ. В него са конкретизирани темите, формата на обучение, служителите по функционални направления, за които е предназначено съответното обучение и приблизителния брой служители, за които е предназначено, продължителността и обучаващите лектори, както и очакваните разходи за провеждането им, които са в рамките на определените лимити за този вид дейност. Финансирането на дейността по организиране и провеждане на обученията е за сметка на предвидените за това разходи в бюджета на НОИ за 2020 г.

Във връзка с въведеното извънредно положение в страната през месец март 2020 г. временно бяха преустановени дейностите по организиране, провеждане на обучения и командироване и участие в присъствени обучения, организирани от външни институции и фирми. По тази причина Годишният план за обучение на служителите в НОИ за 2020 г. е реализиран в изключително ограничена форма, а именно чрез включване на служителите единствено в обученията, които се провеждат в дистанционна форма. Повечето от тези обучения са организирани от Института по публична администрация и са финансирани със средства по Проект „Работим за хората“. През 2020 г. са реализирани 112 обучения със 756 участия на служители в 39 тематични курса.

Задължителни обучения за държавни служители по реда на чл. 35б, ал. 1, т. 1 и т. 2, и чл. 35б, ал. 4 от Закона за държавния служител са преминали общо 209 служители на института.

Като се изключат задължителните обучения по ЗДСл, през 2020 г. са проведени общо 138 обучения по 61 теми с 1 181 участника.

Таблица № 41 : Разпределение по основни тематични области на проведените обучения, работни срещи и семинари за служители от НОИ през 2020 г.

Област	Брой проведени обучения	Брой обучени служители
Управление на администрацията (стратегическо планиране, публични политики, управление на изпълнението, управление на промяната, управление на проекти, управление на качеството, управление на риска и др.)	31	158
Правни аспекти на административната дейност (нормотворчество, правоприлагане)	13	224
Меки умения (комуникация, работа в екип, управление на времето, решаване на конфликти и др.)	10	183
Управление на човешките ресурси, вкл. управление на знанието	4	28
Финансово и стопанско управление	10	103
Информационни системи и дигитални умения	58	255
Местно управление	0	0
Чуждоезиково обучение	0	0
Специализирани обучения, различни от горепосочените	12	230
Общо проведени обучения/обучени служители	138	1 181

6. Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

В Националния осигурителен институт функционира Системата за управление на здраве и безопасност при работа, с която е утвърдена и Единна политика по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в администрацията на НОИ. Основните цели на тази политика са следните:

- Постигане съответствие с изискванията на нормативните документи, свързани със ЗБУТ и Политиката по ЗБУТ;
- Намаляване нивото на професионалния риск за здравето и безопасността при изпълнение на трудовата дейност;
- Недопускане на инциденти, свързани с трудовата дейност;

- Подобряване условията за изпълнение на трудовата дейност.

За реализиране на тези цели се работи съвместно със Служба по трудова медицина. За нуждите на дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в института през 2020 г. е проведена централизирана обществена поръчка за осигуряване на комплексно обслужване от служба по трудова медицина на работещите в Националния осигурителен институт (Централно управление и 28-те териториални поделения) и е сключен договор с фирма. Сключен е също така договор за текущо медицинско обслужване на служителите в ЦУ и Териториално поделение на НОИ – София-град.

Извършената отчетна и аналитична работа за състоянието на дейността по здравословни и безопасни условия на труд в Националния осигурителен институт, може да се обобщи, както следва:

- Службата по трудова медицина разработи анализ на временната неработоспособност за ЦУ и ТП на НОИ на база болнични листове и Обобщен анализ на здравното състояние за 2019 г. в системата на НОИ, изготвени на база Единна методика за анализ и оценка на здравно състояние на работещите в НОИ;

- Изготвени, съгласувани със Службата по трудова медицина и утвърдените от управителя места за трудоустроени по трудови правоотношения за 2020 г. в ЦУ на НОИ;

- Със Службата по трудова медицина са съгласувани местата за трудоустроени по служебни правоотношения в ЦУ и ТП на НОИ и са изпратени на териториалните поделения;

- Изготвен е списък на заетите места във връзка с изпълнението на чл. 38 от Закона за хората с увреждания;

- Предадена е информация до Дирекция „Инспекция по труда“ гр. София за положения извънреден труд в ЦУ на НОИ;

- Във връзка с пандемията от COVID-19 и усложнената епидемична обстановка в страната са проведени два извънредни инструктажа по утвърдени програми, като материалите са изпратени по електронна поща до всички служители. Материалите от обученията са публикувани и на вътрешния портал на института, като информацията се обновява при необходимост;

- Организирането на дейността по ЗБУТ през 2020 г. протече при съобразяване на план-графика за обществените поръчки в НОИ. В рамките на годината са организирани дейностите за изпълнение и отчитането на две централизирани обществени поръчки:

- 1) По действащия договор между института и „ЮНИГЛАС“ ООД за изработка и доставка на очила за работа с видеодисплей за 2020 г. бяха изработени и осигурени 635 бр. очила на работещите в системата на НОИ.

- 2) Изпълнени са всички предвидени дейности в графика към договор с предмет „Осигуряване на комплексно обслужване от служба по трудова медицина на работещите в Националния осигурителен институт (Централно управление и 28-те териториални поделения)“, сключен между института и Служба по трудова медицина „Икономикс-М“ ЕООД, но в различни от заложените периоди;

- Допълнена и актуализирана е оценката на риска с рисков фактор въздействие на биологичен агент коронавирус;

- Всички дейности по спазване на законови и подзаконови нормативни актове по срокове и отговорности са подробно отчетени във формулярите от Системата за управление на дейностите по безопасност и здраве (СУ по БЗР) в Централно управление и 28-те Териториални поделения на НОИ.

В системата на Националния осигурителен институт (ЦУ и 28 ТП) през 2020 г. са декларирани и приети за трудови 12 злополуки, в т. ч. по чл. 55, ал. 1 от КСО – 1 бр. и по чл. 55, ал. 2 от КСО – 11 бр.

V. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ

1. Контактен център

Контактният център (КЦ), като един от източниците на информация по отношение на действащото законодателство и предлаганите административни услуги, активно съдейства за предоставяне на актуална информация на потребителите. Основен фокус в работата на центъра е повишаване информираността на гражданите и утвърждаване на общественото доверие в институцията.

Предизвикателствата пред които се изправи Контактния център на НОИ през 2020 г. бяха свърх натоварване, породено от ръста на обажданията и необходимостта от бърза реакция, за да се отговори на нуждите на гражданите и бизнеса. Ограничената възможност да се осъществи личен контакт, многобройни законодателни промени и ръст на безработицата, са основните фактори допринесли за пренасочване на потребителите към КЦ като най-бърз канал за достъп до информация и комуникация.

Ръстът на входящите обаждания през 2020 г. е 240% спрямо предходната година. Обслужените запитвания са 203 727, като отчетеният ръст е 15% спрямо 2019 г. В условията на извънредната епидемична обстановка в страната, гражданите и бизнеса разчитаха на справките и консултациите, предоставяни от Контактния център, за да избегнат посещенията в приемна. Предприети бяха редица мерки, целящи да се осигури максимално бързо обслужване на постъпващите запитвания от гражданите и бизнеса. Беше разкрит „Горещ телефон“, на който методолози от функционалните дирекции предоставяха консултации по компетентност. Същевременно беше разширен кръгът от алтернативни канали за справки и информация на сайта на института.

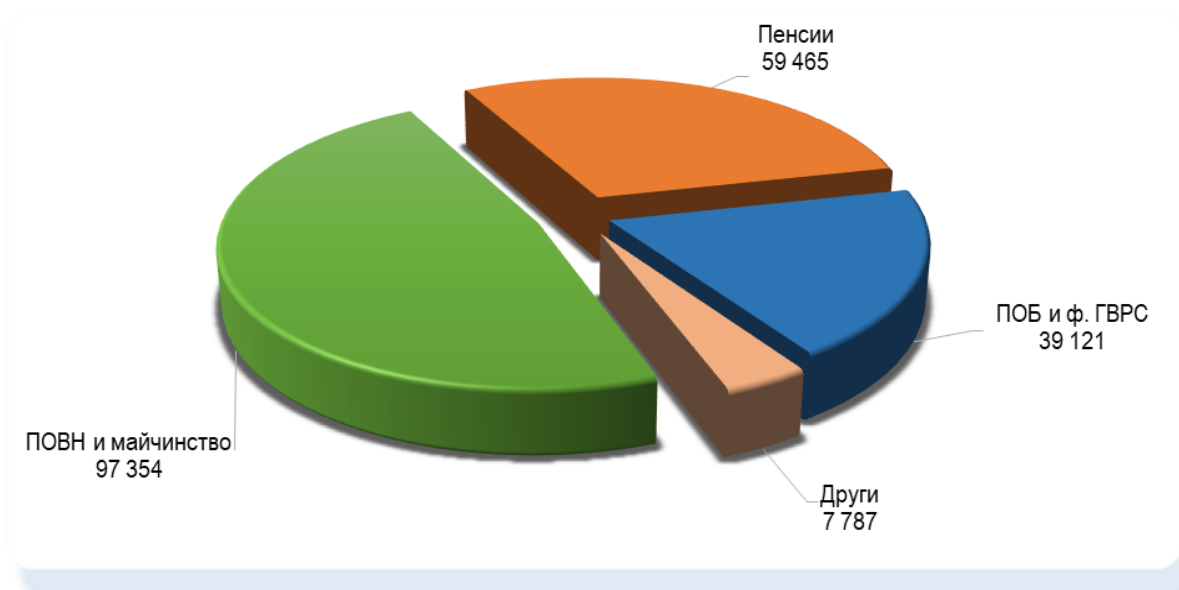
Въпреки въведените спешни мерки, натоварването в Контактния център критично ескалира в периода април-юни. През тези три месеца входящите обаждания (391 447 бр.) надхвърлиха всички входящи през цялата предходна година 333 868 (при 804 626 бр. входящи обаждания за цялата 2020 г.). В периода юли-септември бяха обслужени 49 075 бр. обаждания. За сравнение през същия период на 2019 г. са обслужени 37 840 бр., т.е. натоварването се е повишило с 30%.

Контактният център успя да отговори на предизвикателството и да предостави качествено и навременно обслужване, въпреки сложната обстановка и тежките условия, наложени от пандемията. Показателите, характеризиращи дейността и качеството на обслужване на Контактния център през 2020 г. са представени в следващата таблица.

Таблица № 42 : Показатели за дейността и качеството на обслужване на Контактния център

Вид на показателя	2020 г.
Пропуснати обаждания в работно време	под 3%
Средно време на един телефонен разговор	2:22 мин
Разрешени запитвания на клиенти при първото обаждане	над 85%
Средно предоставени отговори по запитвания от един служител	над 18 500 бр.

За високата удовлетвореност от обслужването и качеството на предоставяната информация от служителите на Контактния център, свидетелстват, както ежедневно изказваната благодарност, така и получените благодарствени писма от клиенти на института.

Фигура № 19 : Разпределение на обслужените повиквания в КЦ на НОИ през 2020 г. според вида на търсената от клиентите информация (бр.)

Според вида на търсената информация едно от най-натоварените тематични направления за поредна година остава „Парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство“ с малко под 100 хиляди обслужени запитвания (фигура № 19).

През месеците март и април 2020 г. постъпилите запитвания от граждани и служебни лица основно са свързани с възникналата извънредна ситуация в страната. Въпросите на гражданите се отнасят до възможностите за: издаване на ПИК по електронен път, право на обезщетение за родители поради затворените детски заведения и издаването на болнични листове със закъснение поради спиране на работа на женските консултации, ЛКК и ТЕЛК. Служебните лица се интересуват от възможностите относно упълномощаването на лице, което да подава в НОИ документи за изплащане на парични обезщетения, при условие че упълномощителят притежава квалифициран електронен подпис (КЕП), което да се подава онлайн или чрез лицензиран пощенски оператор, по изключение.

През месеците юни и юли запитванията са относно годишното преизчисление и доплащане на дължими суми по обезщетения от предходната 2019 г. Многобройни са и обажданията с въпроси, свързани със забавени и/или неизплатени обезщетения за майчинство (по чл. 50/51 и чл. 53/54 от КСО).

В последните месеци на годината с увеличението на броя на заболелите от COVID-19 и поставените под карантина лица, зачестиха въпросите относно правото и издаването на болнични листове и за болнични листове за карантина на контактни лица. Постъпиха и множество обаждания от лични лекари относно еднолично издаване на болнични листове за четиринадесет дни с причина карантина за COVID-19.

Запитванията, свързани с „Пенсии и осигурителен архив“, също бяха обусловени от мерките и действията по време на извънредното положение в страната. Най-често те касаеха преизчислението по служебен път на пенсиите на работещите пенсионери, които имат придобит осигурителен стаж след 31 декември 2018 г., чиято обработка от служителите на НОИ се осъществи поэтапно при спазване на установения в КСО 4-месечен срок.

Друга мярка, която предизвика интерес, се отнася до експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК за определяне на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, при които срокът на инвалидност изтича по време на действие на извънредното положение и същите бяха с продължено действие. Във връзка с това, НОИ измени служебно срока на отпуснатите на съответните лица пенсии за инвалидност и добавки за чужда помощ съобразно продълженото действие на експертните решения.

Повод за много обаждания стана и взетото решение за изплащане на еднократни допълнителни суми от 50 лв. към пенсиите до март 2021 г. вкл., като основният въпрос е дали всички пенсионери ще я получават. Добавката се изплаща към пенсията или сбора от пенсиите заедно с другите добавки и компенсации към тях, а също така и над размера, ограничен до максималния размер на получаваните една или повече пенсии.

Промените в нормативната уредба, влизащи в сила от 01.01.2021 г., обуславят запитванията свързани с пенсионното законодателство: новите минимален и максимален размер на пенсиите; регламентирането в КСО на правото на избор за промяна на осигуряването от УПФ във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“; изменената разпоредба на §22ц, ал. 1 от ПЗР на КСО, която дава възможност до 01.01.2022 г., едновременно с подаване на заявление за отпускане на пенсия, свързана с трудова дейност, лицата да имат право да изберат размерът на пенсията им да бъде определен с индивидуален коефициент, изчислен по реда на чл. 70, ал. 4-7, ал. 10, т. 1 и ал. 11 от КСО, ако това е по-благоприятно за тях; както и новосъздадената разпоредба на § 9 от ПЗР на ЗБДОО за 2021 г., касаеща преизчисляването на отпуснати с начална дата до 31.12.2020 г. пенсии.

При обажданията от чужбина въпросите касаеха често невъзможността да се изпрати документ към НОИ, поради неработещи институции или КИ в чуждите държави, а през второто полугодие се отчете ръст на запитванията от пенсионери в Германия във връзка с преминаването към директно плащане на българските пенсии на живеещите там. Затрудненията, свързани с изпращането и заверката на Декларациите за продължаване изплащането на пенсия налагаха множество консултации за ползването на електронните административни услуги.

При осигурителния архив преобладаваха въпросите от осигурители без правоприменик, прекратили дейността си, на които е предоставена възможност да подават заявление – декларация чрез административните електронни услуги, достъпни през Единния портал за достъп на Държавна агенция „Електронно управление“ и през интернет страницата на НОИ.

Запитванията, свързани с парични обезщетения за безработица бяха продиктувани основно от настъпили промени в нормативната уредба. Със Закона за мерките и действията по време на извънредно положение са направени промени в чл. 54а, ал. 3 от КСО, съгласно който паричните обезщетения за безработица се отпускат въз основа на заявление, подадено по електронен път с КЕП или ПИК. С преустановяване приема на заявления на хартиен носител безработните лица активно търсеха информация и съдействие за работа с предлаганите електронни административни услуги.

С изменението на чл. 15, ал. 4 от Наредба за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица се промени срокът (на 7 работни дни) за деклариране на промяна в обстоятелствата от наследници на починало безработно лице във връзка с изплащане на неполучено от него обезщетение. Със Закон за изменение на Закона за бюджета на ДОО за 2020 г. се промени минималният дневен размер на паричното обезщетение за безработица на 12 лв. Регламентира се нов срок от 7 месеца на ПОб по чл. 54б, ал. 4, отпуснати с начална дата от 01.10 до 31.12.2020 г. Във връзка с големия брой безработни лица в периода на извънредно положение, през месеците май и юни като допълнение към основната бе предвидена и втора дата за изплащане на ПОб. Всички тези промени предизвикаха множество въпроси от страна на безработните лица и в тази връзка се осигури провеждането на консултации с експерт-методолози в областта на паричните обезщетения.

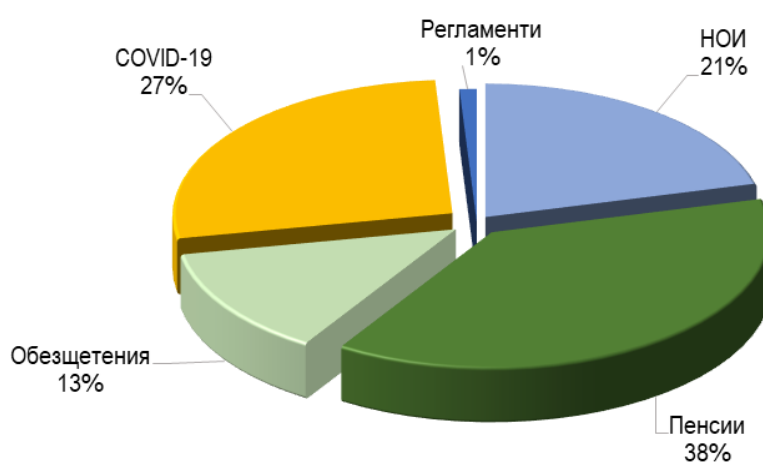
Вследствие на извършените справки в процеса на разговори с граждани и задължени лица са подадени 924 сигнала за проверка към съответните териториални поделения на НОИ във връзка с неизплатени в срок парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство, както и 113 сигнала за проверка относно необработени в срок преписки и документи по отпускане на пенсии по договори.

2. Връзки с обществеността

Националният осигурителен институт осъществява дейността си като активен посредник между осигурените лица, осигурителите и държавата, и е в непрекъснато взаимодействие с обкръжаващата среда, включително медийната. Основополагаща в комуникативната активност на института и през 2020 г. остана постоянната цел за осигуряване и разпространение на актуална и достъпна информация за социалното осигуряване и дейността на НОИ, както и активно присъствие в медийната среда за утвърждаване на обществено доверие към държавното обществено осигуряване. За постигане на тази цел от ключово значение остава изграждането на ефективни комуникации, взаимодействия и установяването на резултатни партньорства с медиите и стремеж за осигуряване на широко и дефинитивно позитивно медийно присъствие.

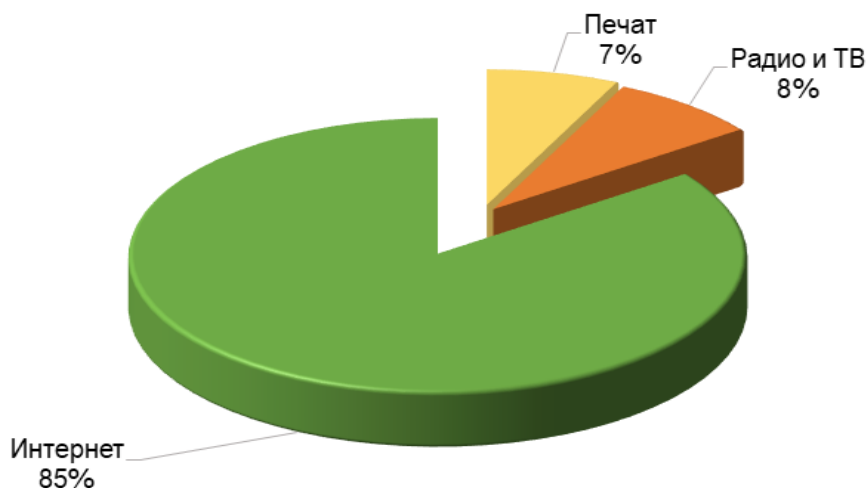
През 2020 г. на интернет страница на НОИ са публикувани 82 прессъобщения, станали база на 4 782 отделни публикации и излъчвания в електронни медии. Увеличението спрямо предходната година е значително като броят им е нараснал с 30% (при 63 през 2019 г.), а броят на новините, в които са отразени се е удвоил (при 2 325 за 2019 г.).

Специално внимание заслужава комуникирането на активността на института в борбата с преодоляването на кризата с коронавируса и запазване здравето на населението. На тази тема са посветени общо 28 от публикуваните прессъобщения, като фокусът им е както върху предприетите действия от страна на НОИ за намаляване на административната тежест чрез разработване и внедряване на електронни услуги, така и върху участието на института в процеса за преодоляване на социалните и икономическите последици от кризата. Прессъобщенията само за тази група от теми са довели до над 1 300 публикации, което е повече от една четвърт от общия брой.

Фигура № 20 : Структура на прессъобщенията на НОИ според тематичната насоченост

По отношение на предоставяната собствена информация, институтът поддържа проактивна комуникационна политика чрез публикуване на собствени прессъобщения. В същата насока е и стремежът за внимателен подбор на съдържанието на информационния бюлетин на НОИ, като все по-често публикациите там са обект на журналистически интерес поради публикуването на актуални анализи и статистическа информация с източник НОИ. И през 2020 г. във всички броеве на бюлетина бе ярко открит тематичен акцент относно противодействието на института срещу опитите за злоупотреби и измами със средства от фондовете на държавното обществено осигуряване. Присъства и друга съществена тематична линия, изцяло подчинена на дневния ред на обществото – пандемията от COVID-19.

Фигура № 21 : Структура на публикациите, генерирани от прессъобщения на НОИ според вида на медията през 2020 г.

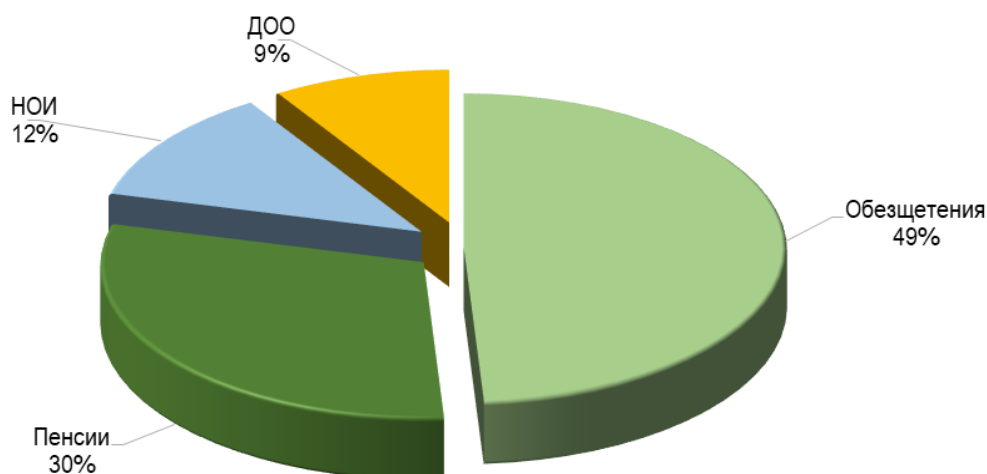
През 2020 г. общият брой на посещенията в новинарската секция на официалния сайт на института е 1 455 430 (при 1 276 061 за предходната година), а средният за публикувана новина – 17 749, което е малко по-ниско от средната посещаемост през 2019 г. Най-четената новина е относно възможността ПИК на НОИ да се заявява и по електронен път – над 110 000 посещения, като това е абсолютен рекорд в новинарската част на сайта. За сравнение, миналогодишният първенец в класацията регистрира над два пъти по-малко прочити (45 700).

През годината своевременно бяха предоставени експертни отговори на 179 журналистически запитвания, реализирани са 88 целеви интервюта с експерти, от които 10 с управителя на НОИ. Като резултат от тази специфична активност са регистрирани 1 963 публикации.

От гледна точка на тематиката на журналистическите запитвания (фигура № 22), впечатление прави, че в близо половината (49%) от контактите с медиите под формата на писмени отговори или интервюта става въпрос за информация в сферата на паричните обезщетения – общо 87 бр. Това се дължи основно на особената актуалност и широкия обществен интерес към обезщетенията при болест, майчинство и безработица поради извънредната ситуация в страната породена от пандемията от COVID-19. НОИ беше ангажиран с администриране на част от компенсаторните плащания, които държавата отпусна на засегнатите бизнеси и работници (т.нар. „мярка 60/40“), като очаквано това също привлече сериозно медийно и обществено внимание към института.

На второ място по журналистически интерес се нареждат въпросите, касаещи пенсионното производство, които са засегнати в 30% от запитванията.

Останалите медийни участия са разпределени почти равномерно между темите „НОИ“ (12%) и „Държавно обществено осигуряване“ (9%). Отправната точка при групирането им е по-общата и всеобхватна насоченост на отговорите и в тях попадат най-вече интервютата.

Фигура № 22 : Разпределение на контактите с медиите (отговори и интервюта) в зависимост от тематиката през 2020 г.

За последните четири години се наблюдава нарастване както в броя на целенасочените отговори на журналистически въпроси, така и при организираните интервюта с ръководството и експертите на НОИ на различни нива. От една страна това се дължи на по-голямата активност при търсене и предлагане на теми, които привличат журналистическия интерес, а от друга – на все по-осъзнатото желание на журналистите да черпят информация от сигурен и надежден източник, когато става дума за теми, свързани с държавното обществено осигуряване.

Трета поредна година в института функционира технологичен ресурс за осъществяване на целеви медия мониторинг в над 800 регионални и национални медии, в резултат на което всекидневно се изготвя бюлетин с публикации, касаещи дейността на НОИ. Наличието му позволява задълбоченото им проследяване и в резултат на това достоверен анализ на медийната и обществената среда, като също дава и възможности за оперативна реакция в случай на нужда от типа на неправилна интерпретация от страна на медиите или фалшива новина.

3. Популяризиране на електронните услуги на НОИ

Фокусът на целевото популяризиране на електронните услуги и през 2020 г. беше върху подготовката и реализацията на материали със статистически и аналитичен профил, които запознават обществеността с данните за използваемостта на е-услугите, а също и с възможностите за достъп до услугите на НОИ чрез активното използване на електронните приложения на интернет страницата на института. Информационни акценти са данните за постоянно нарастващия брой на заявките за достъп до електронните услуги на НОИ и динамиката при издаване на персонален идентификационен код на НОИ.

Във връзка с пандемията от COVID-19 и мерките, предприети от НОИ за справяне с усложнената епидемична обстановка, съществена и мултиплицирана беше новината, че ще бъдат преизчислени служебно пенсиите на около 260 000 работещи пенсионери. В същия контекст дойде и новостта за заявленията за отпускане на обезщетение за безработица да се подават в бюрата по труда, заедно с регистрацията. Бяха публикувани и редица информативни съобщения, илюстриращи ангажираността на НОИ чрез използването на възможностите на новите технологии да бъдат преодолени краткосрочните и дългосрочните предизвикателства пред обществото предизвикани от пандемията.

Посветените на електронните услуги прессъобщения през 2020 г. са 19 бр., или около 25% от всички изготвени и публикувани прессъобщения са свързани с електронното

обслужване, съвременните форми за контакт с клиентите и ролята, която те имат при предоставянето на услугите на НОИ. Те могат да бъдат разделени в две тематични области – НОИ и COVID-19. В първата група попадат тези, които са свързани с подобряването на обслужването на клиентите чрез въвеждането на нови и усъвършенстване на стари електронни форми за контакт (8 бр.), докато в другата група попадат тези, които оповестяват конкретни действия, предприети от НОИ в условията на пандемия (11 бр.). На базата на подготвените във връзка с популяризирането на електронните услуги прессъобщения бяха генерирани над 820 публикации в печатни, електронни и интернет медии. Общият брой посещения на сайта е над 444 000 (средно по 23 400 на публикация).

4. Интернет страница

В съответствие с актуалната тенденция относно публичното поведение на една представителна държавна институция, [интернет страницата на НОИ](#) поддържа статута си на важен комуникационен канал при провеждането на политика за прозрачност и публичност. Спазен е основният принцип на съвременните комуникации – полезното съдържание да бъде извлечено от потребителя за възможно най-кратко време. Приоритетна е и задачата оформянето и поддържането на информацията да позволява нейното лесно възприемане от всички потребители.

НОИ постоянно актуализира съдържанието на сайта в двете му езикови версии – на български и на английски език. С цел своевременното информироване на обществеността и улесняване достъпа до електронни услуги през 2020 г. са направени над 3 000 актуализации във всички менюта и подменюта на сайта, включително интранет страницата и портала „Профил на купувача“. Отчетната информация показва, че този количествен показател е със сходни стойности за последните две години.

Регулярно се публикуват и актуализират обобщени статистически данни и анализи относно дейността по пенсиите и краткосрочните обезщетения, промени в нормативната уредба, свързани със социалното осигуряване, информационни материали с полезна потребителска информация.

5. Проучване на удовлетвореността на клиентите на НОИ

Проучването на удовлетвореността на клиентите чрез електронна анкета на сайта на НОИ се утвърди като трайна практика за обективна оценка на работата на институцията и надеждна обратна връзка за ефективността на предлаганите услуги. Инструментариумът дава възможност да се сравнят резултатите през последните години и да се направят значими изводи за качеството на административното обслужване.

През 2020 г. тенденцията на увеличение на респондентите, участвали в допитването, се запази и дори достигна 2 000 души, което е два пъти повече в сравнение с предходната година. До голяма степен това се дължи на усложнената епидемична обстановка и изискванията за социална дистанция. В тези условия електронният сайт на НОИ имаше много по-активни посетители, търсещи електронни услуги или информационни материали.

Анкетното проучване дава информация за разпределението на клиентите според вида на използваните административни услуги. Удовлетвореността им се оценява по шест ключови критерии:

1. Достъпност на информацията за предоставяните услуги;
2. Поведение на служителите;
3. Качество на услугата;
4. Време за предоставяне на услугата;
5. Иновативност в обслужването;
6. Използване на електронните услуги.

През последните години се наблюдават доста сходства в оценките за удовлетвореност на клиентите по всеки един от прилаганите критерии. За четвърта поредна година субективният фактор в административното обслужване получава най-висока оценка, а

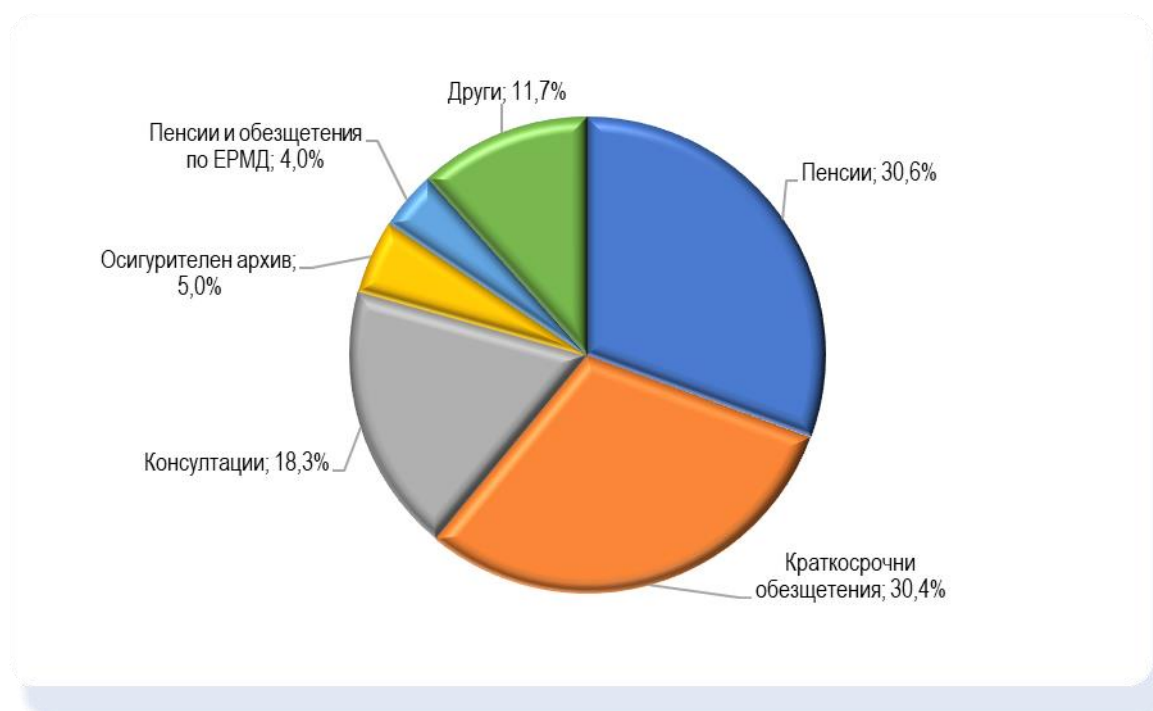
основно предизвикателство остава времето за оказване на услугите. Същевременно, тази година анкетата показва видими ефекти от предприетите мерки в областта на административното обслужване. Очертават се и някои нови нагласи, свързани с пандемията от COVID-19.

Делът на клиентите, на които през цялата година не се е наложило да посещават приемна на НОИ, нараства с пет процентни пункта – от 6% през 2019 г. до 11% през 2020 г. Промяната е пряко свързана с пандемията и произтичащите изисквания за социално дистанциране и ограниченията за прием на хора в затворени помещения.

Лицата в пенсионните приемни остават с относително постоянен дял около 30% от всички клиенти. При краткосрочните обезщетения и помощи също не се наблюдава съществена промяна спрямо предходната година. Делът им намаля с над 10 п. п. през периода 2017 – 2019 г. като резултат от проекта на НОИ за въвеждане на електронен обмен на документи при временна неработоспособност. През 2020 г. делът им остава на равнището от предходната година.

Следващата по обхват е групата от клиенти посещаващи приемните за консултации и справки. Нейният дял е 18,3%, като се наблюдава известен спад спрямо 2019 г., когато е бил 19%. Осигурителният архив е обслужил 5% от всички клиенти.

Най-висок ръст на посетителите се отчита в приемните, отговарящи за обслужването на въпроси, свързани с европейски регламенти и международни договори. При тях от 1% през 2019 г. делът им нараства до 4% през 2020 г. Като основната причина може да се посочи предизвиканото от COVID-19 пандемията ограничаване на трудовата миграция и големия брой лица, завърнали се от чужбина, ползващи осигурителни права от предходната си заетост в чужда страна.

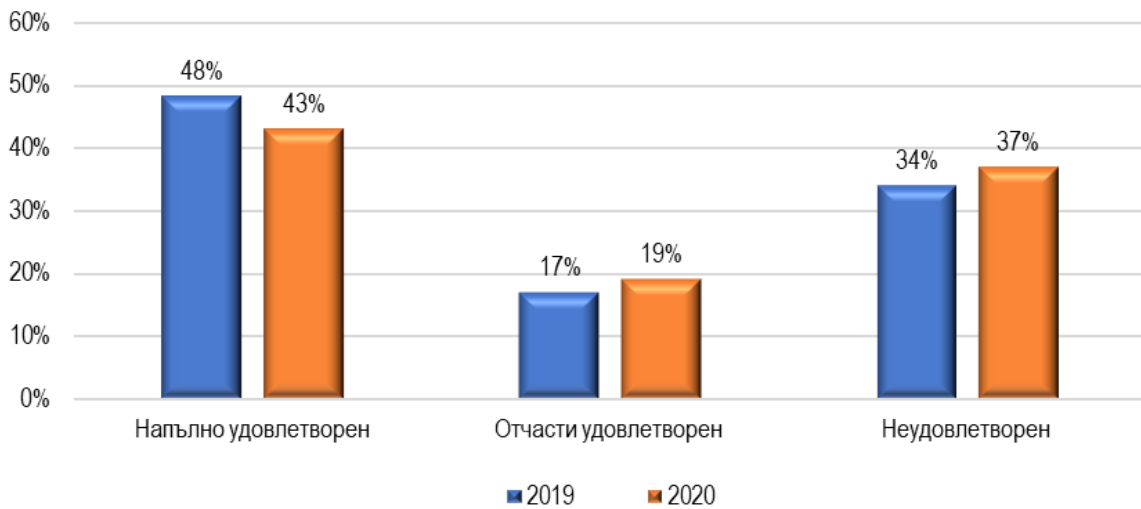

Фигура № 23 : Разпределение на клиентите по вид на използваните услуги за 2020 г.

През 2020 г. най-висока оценка по отношение на удовлетвореността е получил критерият „достъпност на информацията“ за оказваните от НОИ административни услуги. Близо половината от анкетираните лица са намерили лесно информацията за предоставяните услуги, други 24% дават отговор „отчасти удовлетворен от достъпността на информацията“.

Поведението на служителите е оценено положително от 62,4% от клиентите, а 43% от тях са напълно удовлетворени. Спрямо предходните години се наблюдава известно понижение

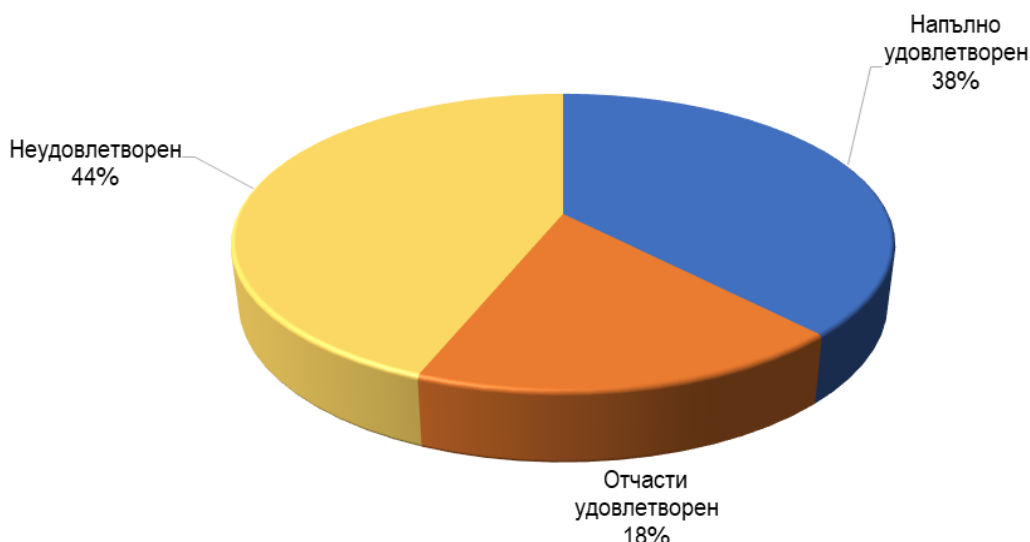
на оценката, като отчасти може да се обясни с неудобствата, които превантивните епидемични мерки причиниха на клиентите – измерване на температурата, предупреждения за носене на маски и изчакване пред приемните.

Фигура № 24 : Оценка на поведението на служителите за 2019 и 2020 г.

Удовлетвореността от „качеството на услугата“ запазва относително постоянно равнище през последните години. Съотношение между положителните и отрицателните оценки на клиентите е приблизително 60:40.

„Времето за оказване на услугата“ традиционно получава сравнително по-ниска оценка в сравнение с останалите критерии за добро административно обслужване. Делът на недоволните клиенти е 44%. Напълно удовлетворени са 38% от клиентите. Отговорите се отнасят както за времето на изчакване в приемната, така и за извършването на самата услуга (обработване на документите, отпускане на пенсията в пълен размер, превеждане на обезщетението и т.н.). Върху нивата на удовлетвореност рефлектират дискомфортът на физическата дистанция, ограничената пропускателна способност на приемните и опашките пред тях. Повишената заболяемост и отсъствията поради карантина неизбежно се отразяват върху натовареността на служителите в НОИ. Въпреки че няма регистрирани случаи на неспазване на максималния законоустановен срок за извършване на административните услуги, натовареността неизбежно води до удължаване на средното време за обработка на документацията.

Фигура № 25 : Оценка за времето, изразходвано за оказване на услугата за 2020 г.

На въпроса дали считат, че НОИ въвежда иновативни услуги и форми за обслужване на клиентите, положителен отговор дават 63% от респондентите, а отрицателен отговор 37%.

Оценката на анкетираните за електронните услуги на НОИ остава висока, като 57% са напълно удовлетворените. Степента на удовлетвореност има значително по-добра динамика, в сравнение с услугите на гише в приемните на НОИ. Същевременно делът на лицата, които не използват електронните услуги, намалява от 13,8% през 2019 г. на 10% през 2020 г. Тенденцията към повишаване на удовлетвореността се потвърждава и от данните за значително нарастване на потребителската активност на интернет страницата на НОИ.

През 2020 г. в анкетата беше включен един нов въпрос – за наличие на корупционни практики в института. В най-широк контекст въпросът се отнася до всички възможни нарушения на професионалната етика от страна на държавните служители, а не само до юридическата дефиниция на термина „корупция“ като „злоупотреба с цел лично облагодетелстване“. Общо малко над 12% от всички респонденти отговарят, че са се сблъскали с корупционни практики в НОИ. Тъй като въпросът не е задаван в предишните анкети, като база за съпоставка и изводи могат да се използват само някои по-обща изследвания на корупцията в цялата държавна администрация. Според последното изследване на „Евробарометър“ за възприетията за корупция в Европейския съюз (цитирано от www.mediarpool.bg на 10.06.2020 г.) общо 26% от българите са засегнати от корупция. Същевременно 30% от анкетираните считат, че разпространението на корупцията в институциите за социално осигуряване и подпомагане е най-ниско. Тези данни съответстват на резултатите от анкетата на НОИ, в която засегнатите от корупция са двойно по-малко от данните, отчетени от „Евробарометър“ за публичната администрация в България.

Поддържането на активна обратна връзка с клиентите, особено по отношение на оценките им за борбата със злоупотребите, ще остане във фокуса на вниманието на НОИ.

VI. МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

Утвърждаването на Националния осигурителен институт като активен партньор е основен приоритет на междоинституционалното сътрудничество и международната дейност. При осъществяване на международната си дейност НОИ се стреми към разширяване на контактите с чуждестранни партньори и развитие на сътрудничеството за проучване и прилагане на добри практики и обмен на знания.

Активното партньорство и сътрудничество с институции и организации в страната, организирането и участието в конференции и семинари, както и представителството в постоянни експертни работни групи и форуми, допринасят за затвърждаване позицията на института, като надежден партньор.

1. Междоинституционални и вътрешно институционални работни групи и срещи

НОИ осъществява административно сътрудничество и обмен на информация с други държавни институции, организации и социални партньори и предоставя планова и отчетна информация от своята компетентност във връзка с национални програми, стратегии и планове, съдържащи ангажименти на института. През 2020 г. представители на НОИ участваха в следните междоуведомствени работни групи и срещи:

- Междоуведомствена работна група за разработване на Национален план за действие по заетостта през 2021 г.;
- Междоуведомствена работна група по координация на системите за социална сигурност;
- Междоуведомствена работна група за разработване на съпоставителна таблица между НКПД-2011 и ESCO;
- Междоуведомствена работна група по демографските въпроси, доходите и жизненото равнище към министъра на труда и социалната политика;
- Междоуведомствена работна група към министъра на труда и социалната политика в областта на социалната икономика;
- Междоуведомствена работна група за актуализиране на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване с хоризонт до 2030 г.;
- Работна група във връзка с транспонирането на Директива (ЕС)2019/1158 за баланса между професионалния и личния живот;
- Работни групи към Председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ за разработване на документи и политики;
- Участие в Съвет по интеграция към Председателя на Държавна агенция „Електронно управление“;
- Представителство на НОИ в заседания на Националния съвет по условия на труд към министъра на труда и социалната политика;
- Участие в заседанията на Управителния съвет на фонд „Условия на труд“ за взимане на решения по изразходване на средствата, трансферирани от НОИ, по дейности за реализиране целите на годишната програма на ФУТ;
- Работна група към МТСП по проект „Експертиза на работоспособността“ и въвеждане на български модел на ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health).

През 2020 г. сътрудничеството и партньорството с министерства, ведомства и социални партньори се изразява още и в участия в срещи и дискусии за повишаване на информираността на служителите.

В рамките на института през 2020 г. са създадени вътрешноинституционални работни групи, както следва:

- Постоянно действаща експертна комисия, създадена със заповед на Управителя на НОИ, във връзка с архивите;
- Работна група, създадена със заповед на Управителя на НОИ, относно Интернет страницата на НОИ;
- Работна група във връзка с Брекзит;
- Комисия във връзка с моделирането и анализа на работните процеси в НОИ;
- Работна група за разработване на концепция относно механизма за извършване на служебното преизчисляване;
- Постоянно действаща комисия за преценка на подлежащите на отписване вземания, за които е изтекъл давностният срок по чл. 115, ал. 1, изр. второ от КСО;
- Работна група за разработване на политики за социална отговорност на базата на проучване на добри практики и интегрирането ѝ в стратегията и плановете на НОИ;
- Във връзка с актуализацията и поддръжката на Системата за управление на сигурността на информацията (СУСИ) в НОИ бяха създадени Съвет за информационна сигурност (СИС), Комитет за управление на промените (КУП), Екип за реагиране при инциденти в информационната сигурност (ЕРИИС) и определени служителите, които ще участват в тях.

2. Партньорство с международни организации и чуждестранни осигурителни институции

Международната дейност и изпълнението на задълженията по международни споразумения за сътрудничество, обмен на експерти и информация, както и връзките на НОИ с чуждестранни организации и осигурителни институции заемат важно място в дейността на института. НОИ продължи пълноценно да изпълнява ангажиментите си в двете международни организации, на които е дългогодишен член.

2.1. Членство в Международна асоциация по социално осигуряване (МАСО) и Европейска платформа по социално осигуряване (ЕПСО)

През 2020 г. участието в дейността и събитията, организирани от МАСО се осъществи чрез видеоконферентни семинари, в които се включиха представители от различни административни звена в НОИ, съгласно компетенциите си. Програмата за планираните през годината събития беше публикувана на вътрешния портал на НОИ и това даде възможност за разширяване на кръга от участници. Основен фокус на събитията беше облекчаването на влиянието на пандемията, анализ на предизвикателства и препоръки за адекватно администриране в кризисната ситуация. Проведоха се и няколко интерактивни курсове за запознаване с насоките и стандартите на МАСО за добро управление в публичните администрации, в т.ч. контрол и превенция на злоупотребите. Експерти на НОИ участваха в актуализирането на базата данни на организацията, която съдържа сравнителна информация за националното социалноосигурително законодателство, двустранните и многостранни международни договори за социална сигурност.

Европейската платформа по социално осигуряване проведе четири видеоконферентни срещи, на които беше представена информация за социалните приоритети на ЕС, предстоящите изменения и допълнения в европейското законодателство, решения на Европейския съд в областта на социалното осигуряване и резултатите от проведените през годината сравнителни изследвания. На вътрешния портал на НОИ беше публикувана интересна и важна информация относно антикризисните мерки, които страните членки на ЕС са предприели през първата вълна на COVID-19 пандемията и сравнително социологическо проучване за страните членки на ЕС озаглавено „Живот, работа и COVID-19“.

2.2. Двустранно сътрудничество

Двустранният международен обмен на експертен опит и добри практики не прекъсна през 2020 г., макар и ограничен от гледна точка мобилността на служителите. Проведени бяха четири срещи с партньорски осигурителни институции от други държави:

- Две от срещите бяха с компетентните осигурителни институции на Република Турция и Република Сърбия и имаха за цел подписване на споразумения за електронен обмен на данни в рамките на двустранните международни договори в областта на социалното осигуряване. Експертите изготвиха технически споразумения, с които ще се облекчи процедурата за ежегодно предоставяне на декларации за живот и ще се ускорят административните процедури за проверка.
- Продължи традиционният обмен на експертиза с полския Институт по социално осигуряване (ZUS). През годината основна тема беше експертизата на работоспособността. Презентациите бяха направени чрез видеоконферентна среща с десет участници, в т.ч. служителите от отдел „Експертиза на работоспособността и трудови злоупотреби“ в НОИ.
- В края на годината френската Школа за ръководители в социалното осигуряване отправи към НОИ покана за участие в серия от виртуални семинари на тема „Актуално за мобилността на работниците в Европа“.

В изпълнение на един от приоритетите на НОИ за провеждане на преговори и участие при разработването на проекти на нови спогодби и споразумения в областта на социалната сигурност през 2020 г. са в сила два нови договора както следва:

- От 4 май 2020 г. е в сила Спогодба за пенсионно осигуряване между правителството на Република България и правителството на Република Азербайджан. Чрез нея за първи път се уреждат отношенията в областта на социалната сигурност между двете държави. Документът се основава на общоприетите принципи на координация на системите за социална сигурност – еднаквото третиране на гражданите на двете страни и запазването на вече придобити права и прилагането на законодателството само на една от страните по отношение на задължението за осигуряване. Уредено е също сумирането на осигурителни периоди при преценката на правото на пенсия, както и редът за изплащане на отпуснатите пенсии. В материалния обхват на спогодбата от българска страна се включват пенсиите за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност поради общо заболяване, както и наследствените пенсии от тези видове в рамките на държавното обществено осигуряване. Спогодбата е приложима за гражданите на двете държави, които са или са били подчинени на законодателството на едната или на двете държави, както и за членовете на техните семейства, които ползват права от посочените лица.
- От 1 септември 2020 г. е в сила Споразумение в сферата на социалната сигурност между Република България и Квебек. Документът се основава на общоприетите принципи на координация на системите за социална сигурност - еднакво третиране на лицата, запазване на придобити права (износ на пенсии), прилагане на законодателството само на едната страна относно задължението за осигуряване, както и сумиране на осигурителните периоди, придобити съгласно правните разпоредби на двете страни, при преценяване правото на пенсии. Постигната е равнопоставеност на гражданите на държавата, по чието законодателство произтичат задълженията и правата на пенсии. Освен това се гарантира, че пенсиите на правоимащите лица, отпуснати съгласно законодателството на една от страните, включително и тези, отпуснати по споразумението, няма да бъдат намалявани, изменени, спирани или прекратявани, поради факта, че лицето пребивава или има престой на територията на другата договаряща се страна. Така, българските пенсии, както и добавките към тях, които са включени в материалния обхват на документа, ще могат се изплащат на територията на провинция Квебек, когато лицето, на което са отпуснати, пребивава или осъществява престой там. По отношение на нашата страна споразумението включва разпоредбите

на Кодекса за социално осигуряване и подзаконовите нормативни актове относно пенсиите за осигурителен стаж и възраст и за инвалидност поради общо заболяване, както и наследствените пенсии, произтичащи от тях. За пенсиите, извън посочените, се прилага националното законодателство на всяка една от страните. Споразумението ще се прилага за всички лица, които са били в обхвата на законодателството на едната или на двете страни, както и за лицата, чиито права произтичат от правата на осигурените лица, независимо от тяхното гражданство.

2.3. Сътрудничество с институциите и страните-членки на Европейския съюз

През 2020 г. Националният осигурителен институт със свои експерти участва в работни групи и формати към Европейската комисия и Съвета по Европейски въпроси, както следва:

- Техническа комисия за обмен на данни към Административната комисия на ЕК за координиране на системите за социална сигурност;
- Работна група по застаряване на населението към Комитета по икономическа политика на ЕК;
- Работна група по адекватност на пенсиите към Комитета по социална политика на ЕК;
- Работна група по чл. 83 от Правилника за служителите на европейските институции;
- Работна група 2 „Свободно движение на хора“;
- Работна група 13 „Социална политика и заетост“;
- Работна група 31 „Европа 2020“;
- Работна група № 37 „Преговори за оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз“ към Съвета по европейските въпроси.

Видеоконферентният режим на работа позволи на експертите от института да съчетават оптимално своите ангажименти с текущите задачи и активността им в европейските форуми значително се повиши. През 2020 г. представителите на НОИ взеха участие в 18 срещи. Един от важните приоритети на сътрудничеството беше поддръжката на софтуерното приложение за електронен обмен между социалноосигурителните институции на страните-членки (EESSI) и в тази връзка се проведе множество дистанционни срещи с представители на Европейския координационен и технически екип по проекта EESSI.

Значителен напредък беше постигнат и в областта на преговорите за социално-осигурителните права на българските граждани след оттеглянето на Обединеното кралство от ЕС. Информацията за хода на преговорите системно беше публикувана и актуализирана на интернет страницата на института.

3. Проекти с международно финансиране

Националният осигурителен институт продължи своята работа по стартирали през 2018 г. и 2019 г. проекти, финансирани по линия на Европейски фондове, включително по линия на Европейския социален фонд /Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.

В края на 2020 г. стартира нов проект, базиран на Концепцията на регистрова реформа, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014 – 2020 г.

Проектите по които НОИ е партньор или директен бенефициент и са в напреднал стадий от изпълнението са следните:

3.1. Проект BG05M9OP001-3.010 „Експертиза на работоспособността“

Проектът се осъществява съвместно от НОИ, Министерство на здравеопазването и Дирекция „Трудово право, обществено осигуряване и условия на труд“ на МТСП, и се финансира по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г. Намира се в етап на изпълнение от 2017 г. и допринася за развитието на експертния капацитет при

оценката на остатъчната работоспособност и отпускането на пенсии за инвалидност. Предстои да бъде обявена публична процедура за избор на изпълнител за разработване на Методика за медицинска експертиза и оценка за здравното състояние на лице – определяне на вида и степента на увреждане, както и Методика за експертиза на работоспособността, включваща писмени указания за приложението ѝ.

3.2 Проект BG05M9OP001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“.

Проектът е в напреднала фаза на изпълнение, като е предвидено до м. декември 2021 г. да бъдат анализирани в детайли всички елементи на оценката на експертизата на работоспособността. Очакваните резултати са оптимизиране, надграждане и подобряване на съществуващия модел и актуализиране на Концепцията за реформа. Въз основа на анализите ще се очертаят възможностите за по-добро адресиране на потребностите, както и за необходимите изменения и допълнения на законодателни, стратегически и оперативни документи. През 2020 г. по-голямата част от проектните дейности са приключили и достигнали етапа на изводи и заключения, които ще бъдат финализиран и публикувани през 2021 г.

3.3. Проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“

Проектът се осъществява в рамките на Оперативна програма „Добро управление“, приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“, финансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Основната цел на проекта е развитието и въвеждането на Институционална архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите, чрез разработване на Интегрирана информационна система за пенсиите (ИИСП), в т.ч. и Електронно осигурително досие за пенсия за всяко осигурено лице и самоосигуряващ се в частта бизнес логика, процеси и данни. Дейността стартира с приоритетните процеси по отпускане и изплащане на пенсиите и добавките по Кодекса за социалното осигуряване и надграждане на административните услуги, свързани с тях. Проектът реализира частично и Секторната стратегия за развитие на електронното управление в НОИ – „е-осигуряване“ 2018 – 2023 г.

3.4. Проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на Архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“

Проектът стартира в края на 2020 г. с договор за изпълнение по Оперативна програма „Добро управление“, приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“, финансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд. Той има за цел развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания, чрез консолидиране на информационните източници в единно Електронно социалноосигурително досие (ЕСОД) за всяко осигурено лице, самоосигуряващ се и осигурител. ЕСОД ще обхваща данните за всички осигурителни събития, които могат да настъпят в живота на едно лице, свързани с неговия осигурителен статус, настъпили осигурителни рискове и т.н., както и прогнозни данни за периоди и/или други индикатори за социалното осигуряване на лицето. Очаква се да допринесе съществено за подобряване на дейността на НОИ във връзка с изплащането на парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания, да оптимизира контролната дейност на института по спазване на осигурителното законодателство, да подобри процеса по административно обслужване на гражданите и бизнеса и да намали административната тежест. Предвидените дейности по проекта са в съответствие с основните принципи на електронното управление, съгласно Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 – 2023 г.

3.5. По програма на ЕС за подкрепа на структурни реформи на държавите членки, Националният осигурителен институт подаде две искания за подкрепа.

През 2020 г. НОИ получи техническа помощ по два проекта, както следва:

1. *„Подобряване на капацитета за планиране, наблюдение и оценка на НОИ за идентифициране и анализ на стратегическите рискове пред социалното осигуряване“*
Продължителността на проекта е 18 месеца и има следните цели:

- Цел № 1. Укрепване на капацитета на НОИ да идентифицира, наблюдава и анализира стратегическите рискове пред устойчивостта на системата за социално осигуряване.
- Цел № 2. Укрепване на капацитета на НОИ да извършва т.нар. „преглед на разходите“ на програмите за социално осигуряване от гледна точка на тяхната ефективност и ефикасност.

В изпълнение на дейностите по първата цел на проекта в периода 18 – 26 август 2020 г. беше реализиран технически семинар по въпросите на управлението на риска. Темите на семинара бяха реализирани в пет сесии, в които се включиха представители на отделните субекти, ангажирани с управлението на риска – собственици на риска, звеното за управление на риска и вътрешния одит. Споделените от консултантите практически съвети и примери и ползотворните дискусии, послужиха за набелязване на конкретни стъпки за подобряване на управлението на риска в института и при актуализирането на Стратегията за управление на риска в НОИ и Наръчника по определяне на цели, управление на риска и отчитане изпълнението на целите в НОИ.

2. *„Техническа помощ за планиране на развитието и въвеждането на Институционалната архитектура на НОИ по отношение на осигурителния архив и неговата дигитализация и изграждане на Архив на знанието“*. За изпълнение на дейностите по проекта е назначен проектен екип. Проведени са работни срещи с консултанта и е предоставена информация относно текущото състояние на електронния осигурителен архив и визията за изграждане на Архив на знанието. Извършен е анализ на изготвения от консултанта заключителен доклад относно текущото състояние на бизнес процесите в осигурителния архив и на текущите практики за управление на знанието в НОИ.

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

I. СИГУРНОСТ

Цялостната организация по получаването, създаването, отчитането и съхранението на документите и носителите, съдържащи класифицирана информация по Закона за защита на класифицираната информация и Правилника за прилагането му, за отбранително-мобилизационната подготовка на централно и териториално ниво, както и за дейностите по създаване на условия за осъществяване на дейността на специализираната и общата администрация в условията на извънредни ситуации и бедствия се осъществяват от дирекция Сигурност в ЦУ на НОИ.

През 2020 г. са осъществени редица дейности за осигуряване защитата на служителите на института в условията на пандемия от COVID-19 и са приложени мерки за превенция на разпространението и ограничаване на последствията от коронавируса, както следва:

- Изпратени са указания до ТП с приложена Инструкция за необходимите спешни мерки, които следва да се предприемат при установен случай на коронавирус на служител;
- Закупени са защитни средства и дезинфектанти за служителите на НОИ в изпълнение на Дейност 2 на проект BG05M90P001-1.105 „Подкрепа и защита за служителите на НОИ в условията на пандемия от COVID-19“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.;

- Осъществена е ежедневна координация с РЗИ и директорите на ТП при констатиране на случай на болен от COVID-19 служител;
- Въведена е нова организация на пропускателния режим в сградата на НОИ с оглед спазване на противоепидемичните мерки и ограничаване разпространението на вируса сред служителите.

Дейностите на дирекцията могат да се обобщят в следните три направления:

1. Регистратура за класифицирана информация и контролни пунктове в НОИ

В регистратурата за класифицирана информация (КИ) се получават, създават, регистрират, разпределят, изпращат и съхраняват документите и материалите, съдържащи класифицирана информация. За обезпечаване на дейността през годината са извършени следните дейности:

- Приемани, регистрирани и разпределяни са за обработка класифицирани документи за: отпускане на пенсии, изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО, признаване на трудови злополуки, заверка на осигурителни книжки, изготвяне на справки за осигурители и осигурителен доход;
- Чрез регистратурата за КИ в ЦУ на НОИ са получавани и препращани всички класифицирани документи за контролните пунктове на НОИ, както и е осъществявано методическо ръководство и контрол на дейността на контролните пунктове;
- Приемани и съхранявани са подадените декларации по чл. 35 от ЗПКОНПИ;
- Организирана е процедура и се води входяща и изходяща документация по издаване на разрешения за достъп до класифицирана информация на служители в ЦУ и ТП на НОИ;
- Осъществявана е кореспонденция с дирекция „Класифицирана информация в ДАНС“ и териториалните дирекции „Национална сигурност“;
- Актуализирани са списъците на длъжностите и заемащите ги лица в института с достъп до държавна и служебна тайна;
- Изготвени са справки за ДКСИ, ДАНС, ТП на НОИ и други;
- Назначена комисия извършва дейност по унищожаване на класифицирани документи с изтекъл срок на защита и без историческо значение.

2. Специален регистър

В регистъра се съхраняват данните за социално и здравно осигуряване, трудовите договори и паричните обезщетения за временна неработоспособност и помощи от ДОО на военнослужещите по Закона на отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители, офицерите, сержантите и гражданските лица по Закона за МВР и държавните служители, офицерите и гражданските лица по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (съгласно чл. 4, ал. 1, т. 4 от КСО), както и ведомствата заявили се в „специален регистър“ на Агенция по вписванията.

При постъпване на писмено искане са изготвени справки за безработица, за осигурителен стаж и доход, при пенсиониране, при подаване на жалби и образуване на съдебни производства.

Ежемесечно през 2020 г., са получавани и проверявани, болнични листове за временна неработоспособност или бременност и раждане на служители от специалните служби, както и документи за изплащане на парични помощи от ДОО. Изготвена е ежемесечна статистическа информация за извършените плащания.

3. Управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка (УК и ОМП)

През 2020 г. е разработен План за дейностите по управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка и сигурност в ЦУ и ТП на НОИ и са извършени дейности по

планиране, изготвяне и разпределяне на бюджетни средства по УК и ОМП от консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване.

Целогодишно пунктовете за управление на НОИ са поддържани в техническа готовност за използване. Ежемесечно е отчитано и са извършени плащания по възложени за изпълнение и контрол договори за абонаментна поддръжка и обслужване на пожароизвестителни системи (ПИС), пожарогасителни системи (ПГС) и носими-возими пожарогасители (НВПГ) в системата на НОИ.

За осигуряване защитата на служителите на НОИ при война, военно положение и кризи и в изпълнение на годишния план по ОМП е проведена процедура и са закупени допълнителни индивидуални средства за защита.

През „Единната електронна съобщителна мрежа“ (ЕЕСМ) на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност е изградена електронно съобщителна услуга осигуряваща достъп на НОИ до интегрираната КИС на Министерството на отбраната „U-4“. Създаден е акаунт на потребител „дежурен Национален осигурителен институт“ в „U-4“.

Във връзка с методически указания на Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките от м. февруари 2020 г. са изготвени и изпратени:

- Заявка-поименен списък за безусловно и условно отсрочване на запасни и обобщена заявка за безусловно и условно отсрочване на запасни, назначени на работа в НОИ, водещи се на отчет във Военно окръжие I степен София за периода 01.01.2020 – 31.12.2021 г.
- Удостоверения за отсрочване от повикване във Въоръжените сили на Република България за периода 01.01.2020 – 31.12.2021 г. на запасни, работещи в ЦУ на НОИ и ТП на НОИ – София-град.
- Изготвен и утвърден е протокол (Приложение № 7) за безусловно и условно отсрочване на запасни, назначени на работа в НОИ, водещи се на отчет във Военно окръжие – София от повикване във Въоръжените сили на Република България за периода 01.01.2020 – 31.12.2021 г.

Планирана и организирана е работата по осъществяване на денонощното дежурство и пропускателния режим в сградата на НОИ.

Издавани са служебни карти на новоназначените служители в ЦУ на НОИ, съгласно Вътрешните правила за пропускателния режим в сградата на НОИ и е осигурено обслужване на системата за контрол на достъпа и работното време.

През годината са разгледани и изготвени становища по предложените от ТП на НОИ обществени поръчки с предмет охрана на сгради на ТП, включително осъществяване на СОТ и видеонаблюдение, планирани за провеждане през 2021 г.

Комисия на дирекция „Сигурност“ определена със заповед на управителя на НОИ, извърши дейност по унищожаването на класифицирани документи с изтекъл срок на защита.

През 2020 г. са провеждани разнообразни дейности, мероприятия и обучения, по-важните от които са:

- Проведени са мероприятия по пожарната безопасност и е осъществен контрол по спазване на мерките за пожарна безопасност, поддръжка на пожаротехническите средства и доставка на нови;
- Проведена е учебна евакуация и обучение на работна група за действие при извънредни ситуации и аварийно-спасителна група, във връзка с изпълнение Плана за защита на пребиваващите в сградата на НОИ при бедствия;
- Извършван е първоначален инструктаж на новоназначени служители в ЦУ на НОИ, като са запознавани със сградата и пропускателния режим, мерките за защита при бедствия, пожари и извършване на евакуация;
- Провеждани са ежемесечни тренировки по оповестяване на директорите в ЦУ и ТП на НОИ;

- Извършено е обучение на служителите включени в списъка по чл. 37 от ЗЗКИ и чл. 23 от ППЗЗКИ.

II. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

През 2020 г. усилията бяха насочени към усъвършенстване на процесите по финансово управление и контрол чрез подобряване адекватността на системите за вътрешен контрол с цел повишаване капацитета и ефективността на организацията. Действията и мерките през отчетния период бяха ориентирани към постигане на стратегическите цели, изпълнение на ключовите стъпки и набелязаните мерки в резултат на извършения преглед на СФУК и направената самооценка за 2019 г.

Чрез прилагането на интегрираната рамка за вътрешен контрол в НОИ, включваща петте взаимосвързани елемента на СФУК: контролна среда, управление на риска, контролни дейности, информация и комуникация, и мониторинг, беше осигурено постигането на целите на организацията и гарантиране на адекватна и правилно функционираща система за финансово управление и контрол, съобразно промените в законодателството и политиките в областта на социалното осигуряване.

Координацията на дейностите и функциите на контрола и управлението на риска, беше подобрена, като отговорностите бяха ясно дефинирани, без припокриване или наличие на пропуски в съвместната им дейност, с конкретни роли и отговорности в съответствие с концепцията на „трите линии на защита“.

Предвид ефективното функциониране и непрекъснато надграждане на елементите на финансовото управление и контрол, и през 2020 г., на база извършения мониторинг, беше извършена актуализация на вътрешни документи, процедури и политики в института.

Системите за контрол, разработени в НОИ, продължиха и през 2020 г. да са адаптивни и гъвкави, реагиращи адекватно на промените на средата. Петте елемента на системите за вътрешен контрол присъстват, функционират и работят заедно по интегриран начин, намалявайки до приемливо ниво риска от непостигане на целите. Рисковете, застрашаващи постигането на целите са своевременно идентифицирани и оценявани, разписани са процедури и са предприети действия за тяхното ограничаване до приемливо ниво, в т.ч. и анализи на възможни причини за настъпването им и набелязване на корективни мерки.

Осигурена е и продължава да функционира система за докладване на различните контролни нива. Това се отнася и за разработените и функциониращи механизми за разделяне на отговорностите по функциите одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол.

Предприети са адекватни мерки за икономично изразходване на средствата за административна издръжка.

През годината е упражняван ефективен предварителен контрол за законосъобразност от финансовите контрольори в ЦУ и ТП на НОИ, посредством извършването на проверки на представяните документи и изразяване на мнение за одобрение или неодобрение, документирано в контролни листа, при спазване на сроковете за произнасяне. Всеки финансов контрольор в НОИ поддържа самостоятелен регистър за документиране на дейностите в съответното ТП и в централно управление. Спазени са правилата, регламентирани във вътрешните документи, регламентиращи дейността на финансовия контрольор, както и съотносимите към дейността други вътрешни актове в областта.

През 2020 г. общият брой на изразените мнения, обективирани в контролни листове, след осъществен предварителен контрол по законосъобразност в централно управление, е 1 669 бр., в т. ч. 530 контролни листа за поемане на задължение и 1 139 за извършване на разход. В 48 от контролните листа е изразено становище за неодобрение и са изискани допълнителни документи, а в 14 е изразено мнение „отказ“ във връзка с поемане на задължение/извършване на разход.

III. ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Дейността по вътрешен одит се осъществява в съответствие с изискванията на Закона за вътрешния одит в публичния сектор, Международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит, Етичния кодекс на вътрешните одитори, утвърдената от министъра на финансите методология за вътрешен одит в публичния сектор и Статута на дирекция „Вътрешен одит“ в НОИ. Вътрешният одит предоставя увереност и консултации, предназначени да допринасят за добавянето на стойност и подобряване дейността на института.

Основните цели на дирекцията са заложили в Стратегически план за дейността по вътрешен одит за периода 2020 – 2022 г. и в плановете за съответната календарна година.

В годишния план на дирекцията за 2020 г. бяха планирани следните одитни ангажименти:

- ✓ „Съответствие при управление на средствата и дейностите на фонд „ГВРС“;
- ✓ „Съответствие на дейността по организиране, възлагане и изпълнение на обществени поръчки със ЗОП“;
- ✓ „Реимбурсиране на изплатените от НОИ обезщетения за безработица по реда на Регламент (ЕО) № 883/2004“;
- ✓ „Придобиване, управление и разпореждане с автомобилния парк на НОИ“;
- ✓ „Събираемост на неправомерно изплатени суми за осигурителни плащания“;
- ✓ „Оценка на адекватността на контрола в процеса по отпускане на пенсии в ТП на НОИ, които са с една втора контрола“;
- ✓ „Оценка на ефекта на дейностите по сканиране и индексирание на информацията в електронното архивиране в ООА“;
- ✓ „Механизми за контрол върху приложенията при обработване на болничните листове чрез специализираната информационна система „Превенция и противодействие на измамите при обезщетенията за безработица“;
- ✓ „Превенция и противодействие на измамите при обезщетенията за безработица“;
- ✓ „Организация, управление и изпълнение на бюджетния процес“;
- ✓ „Оценка на дейността по пенсионно осигуряване в ТП на НОИ“;
- ✓ „Одит за съответствие при усвояване на предоставяните средства по програмата за профилактика и рехабилитация“.

По предложение на дирекция „Вътрешен одит“ първоначално утвърденият план за одитната дейност през 2020 г. беше променен със заповед на управителя на НОИ поради пандемията от COVID-19 и възложени извънпланови одитни ангажименти, като четири от планирани ангажименти бяха отменени.

През 2020 г. бяха извършени една извънпланова проверка и два извънпланови одитни ангажименти, както следва:

- ✓ „Съответствие на действията на ТП на НОИ – София-град в областта на пенсионното законодателство и вътрешните правила за периода 01.01.2018 – 29.02.2020 г.“;
- ✓ „Изпълнение на задълженията на Националния осигурителен институт, произтичащи от Закона за достъп до обществена информация“;
- ✓ „Предприетите действия от „ПРО“ ЕАД за продажбата на недвижим имот, находящ се в с. Шкорпиловци“.

През 2020 г. в съответствие с Програмата за осигуряване качеството и усъвършенстване на одитната дейност в НОИ се проследи изпълнението на одитните ангажименти. Изпълняваха се процедурите, включени в раздел „Вътрешни оценки“, които се изразяваха в следното:

- надзор върху работата по ангажимента, осъществяван чрез непрекъсващ процес на текущо наблюдение по изпълнението на всички етапи на одитните ангажименти;
- преглед на изпълнението на одитните ангажименти след съставяне на одитните доклади и изготвяне на контролен лист;

- текущи прегледи на основни планови показатели (изпълнение на годишния план за обучение на одиторите; усвояване на ефективния фонд работно време съгласно годишния план за дейността; изпълнение на годишните графици за провеждане на одитните ангажименти; спазването на сроковете за приключване на одитните ангажименти), които се отразяват ежемесечно в таблица;
- преценка на качеството на одитната дейност чрез анализ на информацията от формални и неформални източници;
- посещения на място по време на одитите;
- попълване на „формуляр за обратна връзка“ от ръководителите на одитираните структури.

Редовно се попълва Общият регистър на препоръките. В изпълнение на издадена заповед от управителя на НОИ, на всеки шест месеца се извършва писмено докладване на подуправителя за състоянието на Общия регистър на препоръките в частта му, отнасяща се за вътрешния одит. Контролът се документира и съхранява.

По отношение взаимодействието с други външни одитни и контролни институции, през годината предмет на преглед от страна на Сметната палата бяха одитни доклади на дирекция „Вътрешен одит“, както и Общият регистър на препоръките и Докладът до министъра на финансите за дейността по вътрешен одит в НОИ за 2020 г.

IV. ИНСПЕКТОРАТ

Инспекторатът е на пряко подчинение на управителя и осъществява административен контрол върху дейността на института и на неговите териториални поделения като извършва планови, комплексни и тематични проверки по утвърден годишен план, както и проверки по сигнали и при случаи с широк обществен отзвук. Дейността на Инспектората е насочена към всеобхватно, обективно, безпристрастно и точно изясняване на проверяваните проблеми и предлагане на мерки за решаването им.

Съгласно утвърдения Годишен план за дейността на Инспектората за 2020 г. са поставени следните основни цели: 1.) Осъществяване на контрол върху предоставяните административни услуги на гражданите; 2.) Разкриване на нарушения при функционирането на администрацията и превенцията им чрез изготвянето на препоръки и предложения за ограничаването на негативните явления в дейността на администрацията. Извършване на дейности по отстраняване на констатираните нарушения; 3.) Повишаване ефективността и качеството на работа на администрацията на НОИ и териториалните му поделения; 4.) Осъществяване на дейности по превенция и противодействие на корупцията и разширяване на сътрудничеството и комуникацията с държавни структури на законодателната, изпълнителната и съдебната власт и с неправителствени организации; 5.) Укрепване на административния капацитет и повишаване на професионалната квалификация на служителите в Инспектората.

За постигане на целите, дейността на Инспектората е насочена към извършването на проверки по спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове за организацията на работа и извършваната дейност в проверяваните административни структури с цел ограничаване на негативни явления и подобряване на дейността на администрацията, както и извършване на проверки по сигнали и предложения срещу незаконни и/или неправилни действия или бездействия на служители от администрацията на НОИ.

Общият брой на извършените проверки през 2020 г. е 166, от които 126 по сигнали и жалби на граждани, 35 планови и 5 извънпланови проверки. За всяка проверка се изготвя доклад до управителя за резултатите, в който се извършва анализ на причините и обстоятелствата, свързани с констатираните нарушения, и се предлагат мерки за отстраняването им.

1. Планови проверки

В изпълнение на дейностите от Годишния план за 2020 г. са извършени 35 планови тематични проверки, както следва:

- Извършени са четири проверки на предоставяните административни услуги на гражданите съобразно Наредба за административното обслужване и спазването на Вътрешните правила за административното обслужване в НОИ;
- Проверка за срочното и законосъобразно изпълнение на задълженията за работа със запитвания, сигнали и предложения на граждани и спазване на указания на Инспектората за разглеждане на жалби и сигнали по реда на Кодекса за поведение на служителите в НОИ, както и срочното произнасяне по жалби, подавани по реда на чл. 117 от КСО;
- Проверка по спазване на срока за подаване на декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество от служители на НОИ от задължените лица по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, служители в администрацията на НОИ. Проверени са 3 214 бр. годишни и 99 бр. встъпителни декларации и е установено, че 16 служители на НОИ не са подали декларации, а един служител е подал извън законовия срок;
- Проверки на достоверността на подадените декларации по чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ – 24 бр. В резултат е констатирано, при 344 декларации няма наличие на несъвместимост относно декларираните факти в декларациите по чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ и при четири случая е установена несъвместимост и са предприетите необходимите действия предвидени по закон;
- Проверка относно наличието на неподадени в срока по чл. 38, ал. 1, т. 1 декларации за имущество и интереси по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ) от задължените лица по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, служители в администрацията на НОИ, назначени през периода от 01.01.2020 г. до 30.11.2020 г. Проверени са 329 декларации и не е установено неспазване на срока;
- Проверка относно спазване на Инструкция № 5 от 30.06.2005 г. на управителя на НОИ за приемане и съхранение на разплащателни ведомости и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик;
- Проверка относно администриране на дейността по трудови злополуки и професионални болести в ТП на НОИ;
- Проверка на организационната структура и административния капацитет на дирекция „Пенсии“ в ЦУ на НОИ;
- Проверка за спазване на заложените дейности и срокове за изпълнението им по Проект „Изграждане на система за контрол на работоспособността“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Значителното увеличение в броят на плановите проверки през 2019 г. (30 бр.) и 2020 г. (35 бр.) спрямо предходните две години 2017 – 2018 г. (по 6 бр.) се дължи на извършените по 24 бр. годишно проверки на достоверността на декларираните факти в подадените декларации за несъвместимост по чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ.

2. Извънпланови проверки

Извънпланови проверки се извършват във връзка с постъпили сигнали и предложения по реда на АПК и Кодекса за поведение на служителите в НОИ или по разпореждане на органа на власт.

2.1. Проверки по сигнали и предложения по реда на АПК и Кодекса за поведение на служителите в НОИ

През 2020 г. в Инспектората са получени 67 жалби и сигнали от граждани и институции, за изясняването на които са извършени 57 проверки, като в останалите 10 случая са предприети следните действия:

- По три от сигналите не е образувано производство на основание чл. 111, ал. 4 от АПК и чл. 37, ал. 3 и 4 от Правилника за организацията и дейността на НОИ поради анонимност на подателя на сигнала;
- Пет сигнала са оставени без разглеждане на основание чл. 124 от АПК;
- Два сигнала са препратени на комисията по етика в съответното ТП, за извършване на проверки по Кодекса за поведение на служителите в НОИ.

Постъпилите сигнали и жалби могат да бъдат обобщени така:

- за незаконни или неправилни действия или бездействия – 27 бр.;
- за нарушаване служебните задължения и Кодекса за поведение на служителите – 6 бр.;
- за некомпетентно, недобросъвестно и небрежно изпълнение на възложените функции – 9 бр.;
- за неспазване на действащото законодателство – 8 бр.;
- за неспазване на правилата за защита на информацията – 2 бр.;
- за субективно, грубо и невъзпитано отношение – 4 бр.;
- една жалба е във връзка с нарушаване на вътрешните правила за организация на работата и 7 бр. други.

За изясняване на съдържащите се в сигналите твърдения са извършени проверки по документи. При всички проверки са изисквани документи и обяснения от длъжностните лица, имащи отношение по случая, като проверката в зависимост от резолюцията и констатациите е приключвала с доклад до управителя и отговор до подателя в рамките на определения срок. В резултат на извършените проверки на директорите на териториални поделения и директори на дирекции в ЦУ е обръщано внимание и/или са дадени препоръки за предприемане на конкретни действия във връзка с констатациите при проверката на сигнала и с цел подобряване на организацията на дейността, недопускане в бъдеще на грешки, засягащи правата на гражданите и на поведение в разрез с Кодекса за поведение на служителите в НОИ.

Извършени са проверки на място в ТП на НОИ по 3 сигнала през 2020 г. във връзка с необходимостта от установяване на факти и обстоятелства по изложените в тях твърдения.

През 2020 г. броят на постъпилите сигнали (67 бр.) е нараснал спрямо предходните три години (2017 г. – 53 бр.; 2018 г. – 49 бр.; 2019 г. – 52 бр.).

2.2. Проверки възложени със заповед на управителя

В изпълнение на тази дейност през 2020 г. са извършени 5 извънпланови проверки, както следва:

- В ТП относно постъпилите сигнали, жалби и възражения с характер на сигнали за периода от 01.08.2019 г. до 31.01.2020 г.;
- Проверка за изпълнение препоръките на Инспектората от проверка през 2019 г. в ТП относно Инструкция № 5/30.06.2005 г. и контрола върху административната дейност;
- Извънпланова проверка за установяване на факти и обстоятелства относно предприетите действия от страна на директорите на ТП на НОИ, свързани с изпълнението на заповеди издадени от управителя във връзка с приемането на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г.;
- Извънпланова проверка за спазване на регламентирания достъп на служителите на НОИ до регистрите съдържащи лични данни в ТП, сектор КП на длъжност главен и старши експерт по осигуряването;

- Извънпланова проверка на разписаните правила, инструкции и тяхното спазване, свързани с дейността на материално отговорното лице на длъжност „главен специалист“ в отдел „Управление на собствеността“, дирекция „Обществени поръчки и управление на собствеността“ в ЦУ на НОИ.

На следващата фигура са представени данни за проверките извършени от Инспектората на НОИ за периода 2017 – 2020 г.

Фигура № 26 : Извършени планови и извънпланови проверки за периода 2017 – 2020 г. (бр.)

2.3. Документални проверки на докладваните от ТП на НОИ сигнали, свързани с нарушения на Кодекса за поведение на служителите в НОИ

През 2020 г. са извършени 69 документални проверки на докладваните от ТП сигнали, по които комисии по етика са изготвили доклади. Директорите на ТП се произнасят с решения/мотивирани становища и съгласно Указанията за разглеждане, докладване и отчет на постъпилите предложения, сигнали и жалби по Кодекса за поведение на служителите в НОИ, Инспекторатът се уведомява писмено за взетото решение.

За извършваните от Инспектората документални проверки на събрания в ТП по конкретния случай доказателствен материал са изготвяни доклади до управителя с предложения. В случаи на констатирани нарушения, в докладите се отразяват препоръки към директора на съответното ТП, върху изпълнението на които Инспекторатът упражнява последващ контрол.

Броят на извършените проверки от определените със заповеди на директорите на ТП на НОИ комисии за разглеждане на сигнали по КПС за разглеждания период е както следва: 2017 г. – 49 бр., 2018 г. – 41 бр., 2019 г. – 60 бр. и 2020 г. – 69 бр.

3. Дисциплинарни производства, мониторинг по спазване на препоръките и предложенията и други дейности

През годината в резултат на извършените проверки по сигнали и жалби на граждани са наложени дисциплинарни наказания, както следва:

- „забележка“ – 5 бр.;
- „порицание“ – 2 бр.;
- „отлагане повишаването в ранг с 1 година“ – 1 бр.

Инспекторатът осъществява мониторинг за спазване на препоръките и предложенията, дадени в резултат на извършените проверки и проследява спазването на сроковете за

информирани от страна на териториалните поделения относно изпълнението на дадените предложения във връзка с отстраняване на констатирани нарушения и предприетите действия в резултат на направените препоръки. Контролът за изпълнението на препоръките и резултатите от въвеждането им се осъществява и при извършване на последващи проверки на място в ТП на НОИ.

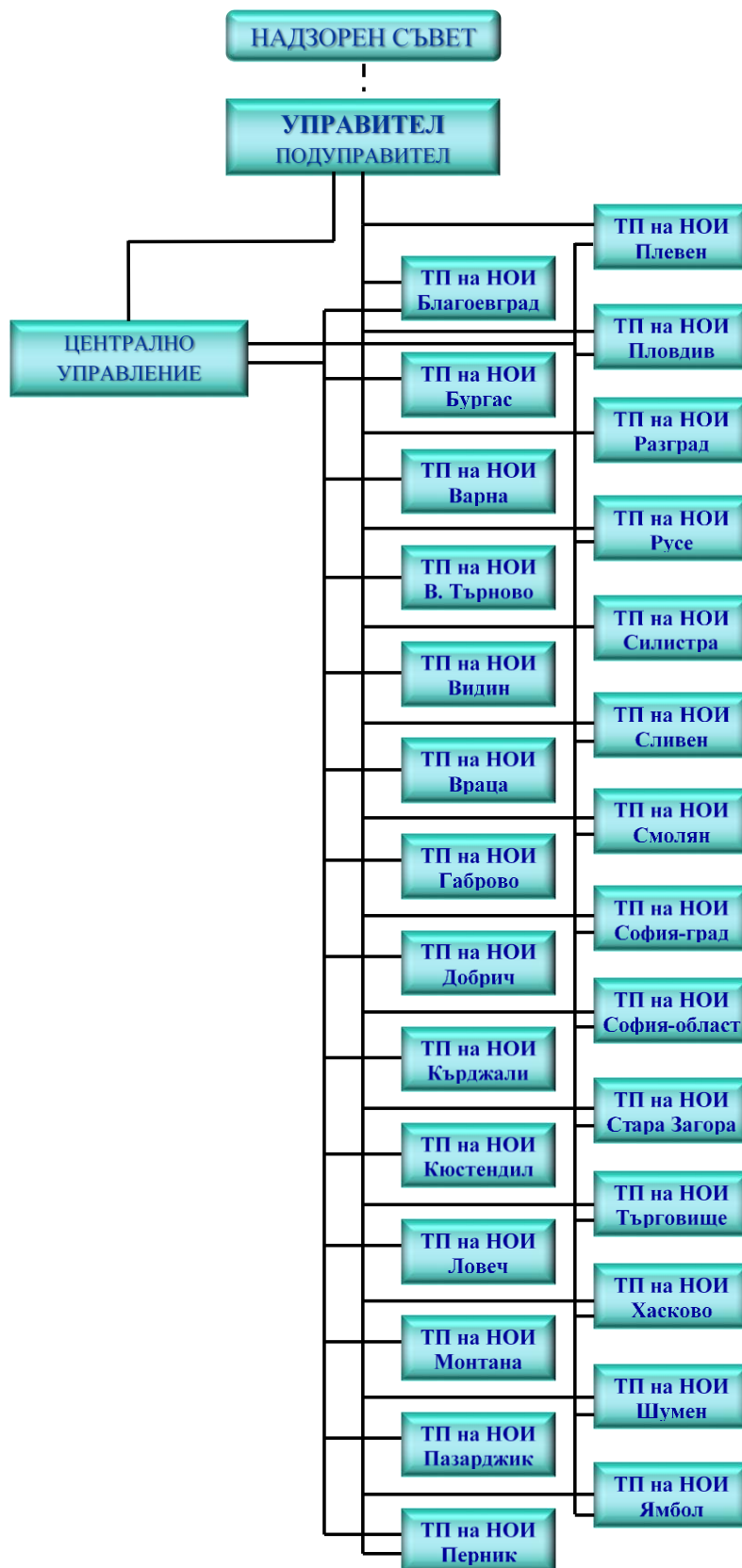
Осъществява се и текущ мониторинг за спазване на препоръките и предложенията, дадени в резултат на извършените проверки и отразявани в Единния регистър на жалбите и сигналите. Последващият контрол включва проследяване спазването от ТП на сроковете за информиране на Инспектората относно постъпилите в териториалните поделения жалби и сигнали и на предприетите действия вследствие на направените препоръки.

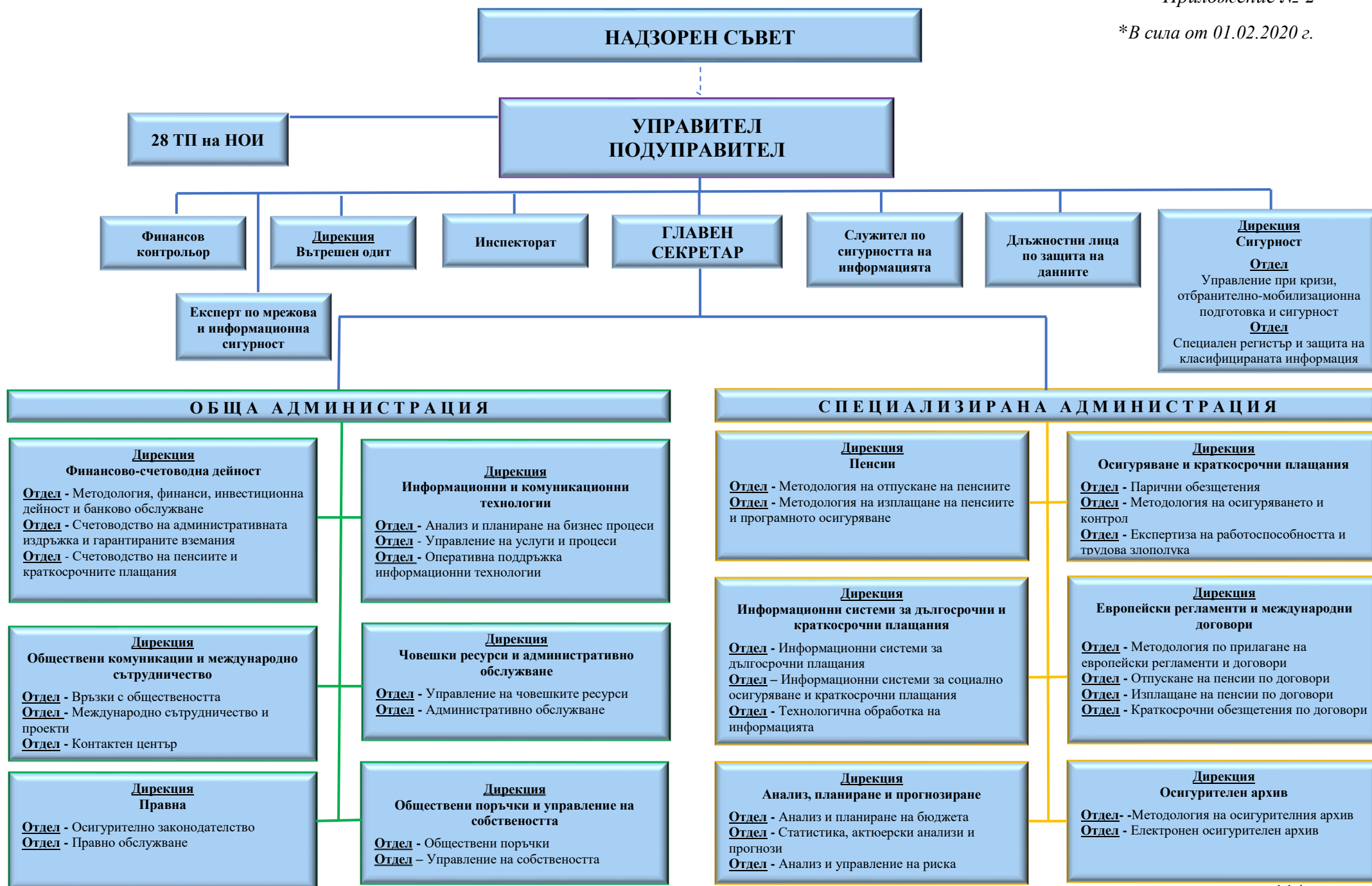
В изпълнение на утвърдения План за действие за повишаване ефективността на контрола в дейността по отпускане на пенсиите, е проведена анонимна анкета в периода 13.04.2020 – 26.05.2020 г. на тема „Проучване на самооценката на контролиращите пенсионни преписки експерти по пенсионно осигуряване за нивото на знания във връзка с честите промени в пенсионното законодателство, отношението към различни видове прояви на благодарност от страна на обслужваните граждани и реакцията на служителите към съмнения или констатации на представени документи с невярно съдържание, както и отношението към подаване на сигнали за неправомерно поведение от страна на колеги и ръководството във връзка с противодействие на корупционния риск“. Обект на анкетата са служителите, от чиято преценка зависи отпускането и изменението на пенсия в НОИ. В тази връзка в Инспектората са постъпили 796 бр. анкети. Основният метод, използван при анализа е методът на самооценка, базиран на личното виждане/оценяване на служителите относно противодействие на корупцията и корупционните прояви и тяхната ангажираност в тази връзка.

Провеждането на анкетата е с цел идентифициране на потенциално уязвими места в дейността на дирекция/отдел „Пенсии“, отдел/сектор „Отпускане на пенсия“ в териториалните поделения на НОИ и дирекция „Европейски регламенти и международни договори“, отдел „Отпускане на пенсия по договори“ в Централно управление на НОИ, намаляване на тяхната уязвимост в бъдеще, посредством предприемането на различни превантивни мерки и контроли. За резултатите от проведената анкета е изготвен доклад, който е предоставен на ръководството на института.

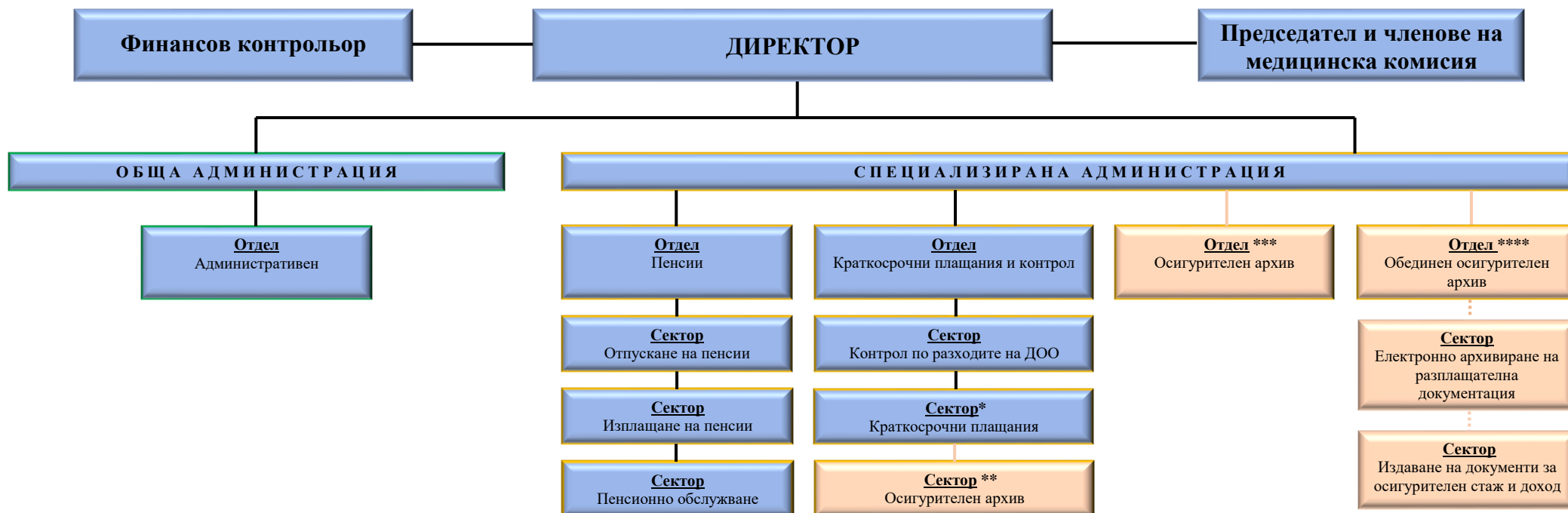
ПРИЛОЖЕНИЯ

Обща организационна схема на Националния осигурителен институт

Структура на териториално поделение на НОИ

- * В ТП на НОИ – Пловдив, Варна и Бургас съществуват два сектора „Краткосрочни плащания“.
- ** Секторът съществува към отдел „КПК“ в 10 ТП на НОИ – Варна, Кърджали, Пазарджик, Русе, Сливен, София-област, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол.
- *** Отделът съществува към специализираната администрация в 1 ТП на НОИ – Бургас.
- **** Отделът съществува към специализираната администрация без обособени сектори в 1 ТП на НОИ – Силистра.
Отделът съществува към специализираната администрация с два обособени сектора в 5 ТП на НОИ – Кюстендил, Ловеч, Пловдив, Търговище и Враца.

Структура на териториално поделение на НОИ – София-град

